PDF4Kurd

چێ گیڤارا

چێ گیڤارا

ئەندرۆ سنکلێر

گیڤارا

ئەندرۆ سنكلیر

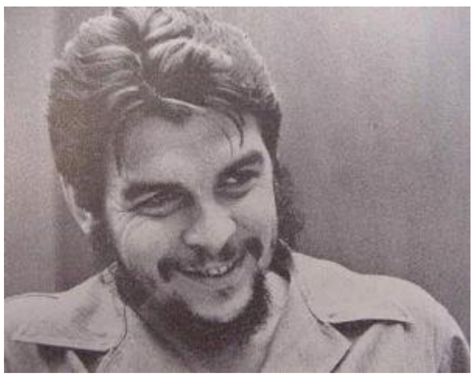

وەرگێڕانی
خالید هەركـــــی

پێشکەشە بە ....

Pala   پـاڵــــــــــە

پێشەکی

وەکو بیستن کەس نیە ناوی گیڤارای نەبیستبێ ، ئەوەی بەدوای دیرۆک و زاراوەکانی شۆڕش و گەلانی چەوساوە دا گەرابێ دەبێ ناوی ئەم پیاوەی بەرچاو کەوتبێ ، هەڵدانەوەی چەند بەرپەرێک لە ژیان وبەسەر هات و بیروراکانی ئەم کەڵە پیاوە چەند راستیەکمان بۆ دەردەخەن کە پێم وایە بە شێوەیەک لە شێوەکان لە ولاتەکانی تری دونیا ئەم جۆرە شۆڕشانە رویان داوە ئەگەر دەقاو دەقیش نەبوبن.

گیڤارا ئەو پیاوە دەبێ کە لە ولاتێک لەدایک دەبێ ولە ولاتێکی تر درک بە خەبات وشۆڕشگێری دەکاو پیادەی دەکا ، لە ولاتێکی تریش گیان بەخت دەکاو دەبێتە سومبلی شۆڕشگێری ، گیڤارا لەو کەسانە بوە کە ئەو ولاتەی چەوسانەوەی لێ دەبێ بە ولاتی خۆی دەزانێ خۆی لە هیچ ولاتێک بە غەریب نازانێ ، هەرچەندە گەنج وشۆڕشگێرێکی توند رەو وکەم واقیعناس بوە بەلام هەست کردنی بە ئازاری نەتەوەکانی تری دەرو دراوسێ دەیخەنە پێگەیەک کە لە سەرتاپای جیهان گیڤارا بە مولکی خۆیان بزانن .
من پێم وایە ئەگەر کۆتایی ژیانی گیڤارا بەم شێوەیەی کە هەیە ، نەبوایە ئەوا گیڤارا دەکەوتە بەر شالاوی رەخنەو دژایەتیی هەڤالانی .
ئێمەش وەکو کورد لەم جۆرە قارەمانانەمان زۆر هەبون کە گەنجینەی لاوێتیان بە میلەتەکەیان بەخشی ، گیڤارا دەڵێ دونیا لە کوبا فێری شۆڕش دەبێ لە کاتێکا گەلی کورد بەر لە کوبا چەندین شۆڕشی بە دەستی خاڵی وبێ پشت و پەنا هەڵگیرساندوە بەڵام هیچیان بە ئامانج نەگەیشتون بۆیە هەر زوو کورد بەر لە دوژمن وداگیرکار ئەم شۆڕشانەیان لە بیر خۆ بردۆتەوە ، لەو کاتەی گیڤارا بە ژمارەی پەنجەی دەست خۆبەخش پەیدا دەکا ، کورد بە سەدان خۆبەخشی و فیداکاری دەبێ ، بەڵام کاتێک کوبا بە مافەکانی دەگا وکوردیش لە شوێن خۆی پشودەدا ، دەبێ هەڵوەستەیەک لەم جیاوازیە بکەین وبەدوای هۆکارەکاندا بگەرێین ، زۆر ئاسانە ، ئەو کاتەی شۆڕش لە کوبا بەسەر باتیستا سەردەکەوێ دوای سەقامگیر بونی دۆخەکان ودامەزراندنی حکومەت ، گیڤارا دەست لە ژیانی خۆشی وسامان وسەروەت ودەسەڵات هەڵدەگرێ بەرەو ولاتێکی تر بە مەبەستی هەڵگیرساندنی شۆڕش، کوبا جێ دەهێڵێ ، چاو نابرێتە ئەو ئیمتیاز ودەسەلاتانە چاوی لە ژیانی خۆش گوزەران ورابواردن نابێ بە دیدی ئەو هێشتا کاروانی خەباتی نەگەیشتوتە قۆناغی کۆتایی بۆیە تەنانەت هەردوو منداڵ وخێزانەکەشی جێ دەهێڵێ بێ ئەوەی بۆ بژێوی ئەوانیش هیچ شتێک مسۆگەر بکا ، دەبێ ئێمە شتێک لەم هەڵوێستەی گیڤارا فێربین ولەگەڵ خۆمانی بەراورد پێ بکەین ئەوسا بۆمان دەردەکەوێ بۆچی ئێمە بە مەرام ناگەین .
هەر چۆنێکی بێ وهیوادارم خوێنەری ئازیز لە روانگەی سود وەرگرتنەوە ئەم پەرتوکە بخوێنێتەوەو ماندو بونی ئێمەش بە هەدەر نەروا و کەلێنێک لە بواری پەرتوکخانەی کوردی پر کاتەوە .

خالید هەرکی... 2010/12/31 هەولێر

بەشی یەکەم

پاشخانی شۆڕشگێڕێک

(لە ئەرجەنتین لە دایک بوم و لە کوبا جەنگیم ولە گواتیمالا دەستم بە ژیانی شۆڕشگێڕی کرد) ، بەم شێوەیە گیڤارا کورتەی ژیاننامەی خۆی باس لێوە دەکا ، دیارە لە هەمان کات ئەمە کورتەی ژیاننامەی کشوەرێکە کە حکومەتە کۆنەپەرستەکان و شۆڕشي تۆباویەکان لەگەڵ یەک کەوتونەتە ململانێ و بەگژ یەکدا چونە ، گیڤارا یەکەم کەس بوە لە دوای بۆلیڤار دروشمی یەکخستنی دەولەتەکانی ئەمریکای باشور کە پێی دەوترا ئەمریکای لاتینی بەرز کردبوەوە ونەخشەی بۆ داڕشتبوو ، لە میانەی ژیانیدا بەشی ئەوە گۆرانکاریی بینیوە کە راست ودروستی بۆچونەکانی بسەلمێنن .

گیڤارا کە لە ساڵی 1928 لە خێزانێکی دەوڵەمەندی ئیسپانیی ئیرلەندیی خاوەن ئیمتیاز لە دایک دەبێ ، توانیی روبەروی مێژوی خانەوادەکەی بوەستێتەوە ، وێرای ئەوەی کە ئەم خانەوادەیە بە نازو نیعمەتی شار پەروەردە ببون بە بیرکردنەوەو هزری شار وداب ونەریتەکانی ژیابون کە لە ناویاندا بە هزری پێشکەوتو وچالاکوان ناسرابون ،

ئەرنستۆ کە دواتر نازناوی گیڤارا وەردەگرێ سنوری ئەم ئازادیەی بیرکردنەوەیە لە ناو سنوری خانەوادەکەی ناهێڵێتەوە بەڵکو بۆ دەرەوەی دەباو دژی ئەو چەوسانەوەیەی کشوەرەکەی توشی هاتبوو شۆڕش هەڵدەگیرسێنێ ، هەروەکو ریکاردۆ روجو کە دۆستێکی خانەوادەکەیان دەبێ شایەدیی بۆ دەدا و دەڵێ:

(هەندێک سیماو خەسلەت هەبون کە تایبەت بون بە خانەوادەی گیڤارا لەوانە خۆشەویستیان بۆ دادپەروەری و رەت کردنەوەی فاشیزم و گرنگی نەدان بە ئاین و بایەخ دان بە مۆزیک وئەدەب و رق بونەوە لە سامان و کۆکردنەوەی سەروەت) ئەم بارو دۆخانە لەخۆیدا کەش و هەوایەک دروست دەکەن کە مەیلی یاخی بونیان هەبێ هەر بۆیەش دەبینین گیڤارا دەبێتە شۆڕشگێڕێک لە کێشەکانی ئەمریکای لاتین تێدەگا .

ئەو کاتەی گیڤارا منداڵ دەبێ وەکو گەنجێک هەڵس و کەوت دەکا ، ئەو کاتەش دەبێتە گەنج ، وەکو پیاوێکی کامل رەفتار دەکا ، یەکێک لە هاوپۆلەکانی باسی دەکا و دەڵێ : پیاوێک بو بە رادەیەک بڕوای بەخۆ هەبووکە باوەرناکرێ ، لە بیرکردنەوەکانیدا سەربەخۆ و پر چالاک و ماندو نەناس بوو ، سەرەڕای ئەمە لە داب و نەریتەکانی کۆمەڵ رزگاریی ببو . لەم روەوە یەکێک لە مامۆستاکانی دەڵێ :

سەبارەت بە هەڵس و کەوتەکانی گیڤارا ، زۆر لەتەمەنی خۆی گەورەتر رەفتاری دەکرد ، پێیەوە دیاربوو کە زۆر بەخێرا گۆران لە ژیان ومیزاج و توانای دەردەکەوێ وێرای ئەمەش خاوەنی رەفتارێکی سەقامگیر نەبوو بەڵام تەواو پێگەیشتو بوو ، ئەو

کاتەی لە دوا ئامادەیی خوێندکار دەبێ هەڤالەکانی لە دانیشگا بە یەکێک لە ریزی خوێندکارەکانی دانیشگای دەزانن . واقیع ناسێتیەکەی بەسەر حەزەکانی ئەفسوناوییدا زاڵ بون .

لە یەکێک لە بۆنەکاندا ، بۆ نارەزایی دەربڕین داوای لێدەکەن برژێنە شەقامەکان ، ئەم رەتی دەکاتەوە لەم جۆرە خۆپیشاندانانە بەشداری بکا بۆیە دەبینین دەڵێ (برژێینە شەقامەکان بۆئەوەی ببینە نێچیری پۆلیسەکان و بە هەوەستی خۆیان لێمان دەن وئاومان لێ بپرژێنن ؟ بێ ئەوەی لەدەستمان بێ هیچیان لەگەڵدا بکەین ؟ بەڵێ خۆپیشاندان دەکەم بەڵام ئەو کاتەی چەکم بەدەستەوە بێ) ئەم جۆرە هەڵسەنگاندنە سەختانە ولەو کاتە ناسکانەدا بۆ یەکێکی وەکو گیڤارا کە لەتەمەنی گەنجێتیدا دەبێ نیشانەی زیرەکی وبلیمەتی و بۆچونی راستیەتی . گەنجێک لە تەمەنی پانزە ساڵی دایە پێشتر دەزانێ بۆچی و لە پێناو چیدا دەبێ بمرێ و بەبێ ترس ژیانی دەخاتە بەردەست ئەو ئامانجەی کە دەزانێ پێویستیەتی ئەوکات ئەم خۆبەخت کردنەی پێ زۆر ئاسایی وئاسانە .

خەسلەتی گیڤارا وا هەڵکەوتبوو کە بە چاوی تەحەداوە سەیری ئاستەنگەکانی دەکرد ، بۆیە هەر دەبوایە بەسەر تەنگ وچەڵەماکاندا زاڵ بێ و دیواری ترس وتەگەرەکان برمێنێ ، دەبینین کە سەرباری ئەوەی نەخۆشی تەنگەنەفەسی هەبوو ، ببوە وەرزشوان کە بەهۆی ئەم نەخۆشیەوە هەندێک جار ناچار دەبوو مەیدانی وەرزش جێ بهێڵێ بۆ ئەوەی نەختێک لە دەرمانەکانی بخوا ، ببوە پیاوێکی گەرۆک کە هەرگیز لە جولە نەدەوەستا تەنها ئەو کاتانەی تەنگە نەفەسی تەنگەی پێ هەڵدەچنی ئەوکاتە بۆ ماوەیەکی کورت پشوی دەداو دواتر لە بەرێوە چونەکەی بەردەوام دەبوو ، خوێندنی شەش ساڵەی دانیشگای بە سێ ساڵ تەواو کرد لە میانەیدا لە شەش مانگ 16 ئەزمونی بەرێ کرد ، ئەمە سەرەڕای ئەوەی لەم ماوەیەدا 45 جار توشی بە نەخۆشی تەنگە نەفەسی هات ، پوری بەم شێوەیە باسی ئەو کاتەی گیڤارا دەکا :

گوێمان لێی دەبوو لەبەرەخۆی هەندێک وشە لە زاری دەهاتنە دەر بێ ئەوەی هەستی پێ بکا ، بەدەم پاڵکەوتن و راکشانەوە دەیخوێند ئەمە بۆ ئەوە بوو تا بە ئاسانی هەناسە بدا ، دیارە ئەم هەڵوێستە بۆ ئەم وەکو بەرەنگاریەک وابوو ، بەڵام لە هەمووی سەیر تر ئەوە بوو ئەنجومەنی پزیشکیی سەربازی بریار دەدەن کەلکی هیچ جۆرە سەربازیەک نایە ، ئەو کات تەمەنی 18 ساڵان دەبێ کەوابێ دەبێ مەشق و راهێنانە سەربازیەکەی بۆ کاتێکی تر دوا بخرێ .

مردنی داپیرەی بە نەخۆشیی شێرپەنجەو توشبونی دایکی بە هەمان نەخۆشی کاریگەریی هەبو لەسەر ئەوەی رو لە خوێندنی پزیشکی بکا ، حەزی دەکرد چارەسەریەک بۆ ئەم نەخۆشیە بدۆزرێتەوە ، نەک تەنها خانەوادەی بەڵکو حەزی لە ئازاری هیچ کەسێک نەبوو کە بە هۆی ئەم نەخۆشیەوە پێیان بگا .

کاتێک دەیبینی خەڵک بەم شێوەیە توشی ئەم نەخۆشیە دێن و بەهۆیەوە دەمرن توانای دان بەخۆگرتنی نەبوو. بۆیە کاتێک لە کۆتاییدا دەبینێ کە ئومێدی ئەوە هەیە چارەسەریەک بۆ ئەم نەخۆشیە بدۆزرێتەوە دوبارە هەوڵ دەدا لە رەگەوە ئەم نەخۆشیە

چارەسەر بکا ، بەهۆی ئەوەی هیچ دیاردەو فاکتەرێکی بێ ئومێدی لە گیانیدا نەبوو لە هەوڵی بەردەوام و وەرگرتنی هەڵوێستی ئەرێنی دا بوو ، گیڤارا هەر بە خۆرسک پیاوێک بوو گیانی بەرەنگاریی تیابوو .
لە ساڵی 1964 خانەوادەی گیڤارا بۆ بۆینس ئایرس دەگوازنەوە ئیتر لەوێ گیڤارا دەست بە خوێندنی پزیشکی دەکا . خوێندکارێکی بەردەوامی وانەکان نەبوو بەڵام لە کاتە دواییەکاندا لە سەر خوێندن چڕ دەبووەوە ، کاتە ماوەکەی تری لە گەشت و گەڕان دەبرد بەڕێوە ، ئەلبرتو گراناداس کە دۆست و هاو سەفەری بوو دەڵێ : گیڤارا ئەوەندە بایەخی بە وەدەست هێنانی هێما ونمرەی باش نەدەدا ، ئەو تەنها بایەخی بەو وانانە دەدا کە بۆ ئەو گرنگ بون ، زۆر بایەخی بە هەستی جوانی سروشتی گوندەکانی ئەمریکای باشور و ژان وئازاری گەلەکەی دەدا . کاتێک بە سواری دوو چەرخە لە ئەرجەنتین دەخولێتەوە لەگەڵ کۆمپانیایەک گرێبەست مۆر دەکا وەکو دەریاوان لە دەریای کاریبی . دوای ئەوە ئیتر گیڤارا لەگەل گرانادوس بەیەکەوە هەموو کشوەری ئەمریکای باشور دەگەرێن ، هەردوکیان گەڵێك جۆری کاریان کرد هەر لە شوفێری کامیۆنەوە تا بار هەڵگر تا دکتۆری و پاککەرەوە و قاپ شۆری ، سەردەمانێکیش (چی) پاسەوانی کۆمپانیایەکی کانزایەکی ئەمریکی دەبێ لە چیلی ، کاریگەرترین کاریان کە کاری کردبێتە سە هەستی هەردوکیان ئەو کاتە دەبێ کە لە ئوردوگایەکی توشبوان بە نەخۆشی گەربون کار دەکەن لە سان پاولو لەسەر روباری ئەمازۆن . لەوێ گیڤارا بۆی دەردەکەوێ کە مەزنترین هاوکاری وهاوڕێیەتی لەگەل ئەو کەسانەدا دەبێ کە لە کۆمەڵگا پەراوێز کراون و لە نامۆییدا دەژین و بێ ئومێدن لە ژیانیاندا .
گیڤارا کۆتایی بە سەردانەکەی بۆ میامی هێنا کە ئەوەندەی نەمابوو بمرێ ، بەڵام بە شێوەیەک لە شێوەکان توانیی بگەڕێتەوە بۆینس ئایرس بە مەبەستی تەواو کردنی خوێندن و وەدەست هێنانی بڕوانامەی پزیشکیی .
ئەم گەشتەی هەمە جۆر بوو ، لەم گەشتەیدا مەبستی گیڤارا تێگەیشتن بوو لە گیرو گرفتەکانی ئەمریکا ، لەم رووەوە جارێکیان ووتبوی هیچ کاتێک خۆم بە غەریب نەزانیوە لە هیچ شوێنێک (لە گواتیمالا هەستم دەکرد کە گواتیمالیم ، لە مەکسیک هەتسم دەکرد کە مەکسیکیم ، لە پیرۆش بە هەمان شێوە) ، کاریگەریی ئەو گەشتەی ئەو کاتە بەدی دەکرێ کە گیڤارا لە پزیشکەوە دەبێتە شۆڕشگێڕێکی توندڕەو .
لە گوتارەکانی ساڵی 1960 ی دا ئاماژە بە سەرەتاکانی ئەم گۆران و دیاردانە دەدا و دەڵێ :
بەهۆی ئەو بارو دۆخەی لە گەشتەکەمدا تیایدا بوم وام بۆ رەخسا کە لە نزیکەوە لەگەڵ برسێتی وهەژاری و نەخۆشیدا ئاشنا بم ، بۆم دەرکەوت کە من ناتوانم منداڵێکی نەخۆش چارەسەر بکەم ئەگەر ئامرازەکانیم نەبێ ، لەم گەشتەمدا گەڵێك خەراپی خۆراک وسەرکوت کردنی بەردەوامم بینی ، بەم جۆرە هەستم کرد کە شتێک هەیە گرنگیی لە ئاست ئەوە دایە مرۆڤ ببێتە توێژەر یا بە شداری کار لە زانیاریی پزیشکیدا ، بۆیە بایەخم پێی داو هاوکاری خەڵکم کرد .

باروو دۆخی سەختی سەفەرەکە کاریگەریەکی تر بوو، بۆ (گیڤارا) سەلمێندرا کە دەتوانی بەرگەی رۆژانی سەخت و تەنگ ونەهامەتی بگرێ و ژیان بەسەر بردن بەم شێوە نەبونیە بۆ هەر شۆرشگێرێک کارێکی پێویستە و لە ژیانی پارتیزانیدا سودی دەبێ ، هەڤالەکانی بۆیان دەرکەوت کە دەتوانێ لە ناخۆشترین شوێن بژیێ بێ ئەوەی گیانی بەرگری لەدەست بدا ، لە گەڵ هاو سەفەرەکانیدا بۆ پرسی پارەو جلوبەرگ هەردەم ئاسانکار بوو ، بۆ مەسەلەی پیادە رۆییش ئەمە کارێک نەبوو چاوپۆشیی لێ بکا ، توانای ە سێ رۆژی پیادە رۆیی هەبوو بێ ئەوەی تامی خواردن بکا ، دواتر توانایباشی هەبولەگەڵ هەژارەکاندا بژیێ ، هەستی بە ئازارەکانی ئەوانی دەکرد وکاری بۆ تەبایی وبرایەتی ویەکریزی ئەوانی دەکرد سەرەرای پابەند بون بە دسپلینی خۆیەتی بۆئەوەی ببێتە فەرماندە .

دوای تێپەربونی ماوەی دوو مانگ بەسەر دەرچونیدا لە کۆلیجی پزیشکی لە سالی1953 کە ناونیشانی نامەکەی (هەستیاریەکانی جەستەیی) بوو ، سەرەرای نارەزایی باوکی پیشەی دکتۆریی خستە ئەو لاوە و ئەرجەنتینی جێ هێشت و روی لە بۆلیڤیا کرد ، کە لە مێژودا بۆ یەکەم جار حکومەتێکی چاکسازیی لێ دامەزرا بو .

رژێمە نوێکە هەڵسابو بە خۆماڵی کردنی کانزاکانی (قەسدیر) کە بە مەزنترین کارگەو خەراپترینی دەزانرێ ، هەروەها زەویە بەیارەکانی بەسەر جوتیارە هندیەکان دا دابەش کردبو، لە سەردەمی داگیرکاریەکەی ئیسپانی لە سەدەی شانزەهەمەوە تا ئەو کات مافی داواکردنی ئەو زەویانەیان نەبوو.

ئەو کات (گیڤارا) نە مارکسیست ونە شۆرشگێر بو ، بە شایەدی برادەرێکی بەناوی روجو هەموو بایەخێکی چرکردبوە سەر پزیشکی و زانستی ئاسەوار و سیاسەت ، لەگەڵ ئەوەشدا یەکەم نزیک بونەوەی راستەوخۆی لەگەڵ بەرنامەی گۆرانکاریی کۆمەلایەتی ئەوکات بوە . ئەوسا (گیڤارا) رو لە بیرە پێشکەوتوە شۆرشگێرەکان دەکا ، ئەوەی مایەی سەرسورمانە شوێنەکەیەتی کە بۆلیڤیا دەبێ ، بۆلیڤیا ئەو ولاتە بوو کە ئەرکی سیاسیی بە (گیڤارا) بەخشی وهەر ئەو ولاتەش دەبێ کە دەیکوژێ .

(گیڤارا) پێشوەخت لەوە ئاگادار بوو کە دورنیە شۆرشی بۆلیڤیا کە لە سالی 1953 هەڵگیرسا پێشوەخت حوکمی لەناو چونی بەشێکی درابێ .

لەگەڵ (روجو) ی برادەری چاویان بە وەزیری کاروباری جوتیاران دەکەوێ لەم چاوپێکەوتنە (گیڤارا) توشی شۆک وبێ ئومێدی دەبێ بۆیە رۆژێکیان بەرامبەر بە پەیکەرەکەی بۆلیڤار دەوەستێ و دەڵێ (پرسەکە لەوەدایە کە دەبێ شەری هۆکارەکان بکەیت ، ئەمە بەس نیە لە ئاسەوارەکانی رزگار بیت ، ئەگەر شۆرش ئەو قەیدە تەنیاییەی رۆحیی هندیەکان نەشکێنێ حوکمی تیاچونی بۆ دەردەچێ ، ئەگەر لەو ئەرکە سەرکەوتو نەبێ ونەگاتە ناخی ئەوان وکیانی لەدەست چویان بۆ نەگێرێتەوە بۆ ئەوەی وەکو هەموو ئادەمیزادێک بژیێن ، سودی چیە ؟.

هەردوو برادەر سەردانی کانزا مەزنەکانی سیگلۆ یان کرد لە (کتافی) .

بۆیە (جوان لیشین) ی وەزیری کانزاکان دەڵێ (شۆرش لە بۆلیڤیا زیاتر لە چین بەردەوامیی هەیە ، بەڵام (گیڤارا) بڕوای بەمە نەبوو ، کاتێک حکومەت کانزاکان خۆمالی دەکاو رۆژانەی کرێکارەکان بەرز دەکاتەوە ، (گیڤارا) رەش بین دەبێ چونکە بەدیدی ئەو بەم هەنگاوە گەل بۆگەن دەبێ ولە شۆڕش دور دەکەوێتەوە ئەمە وەکو بەرتیل دەزانێ بە کرێکارەکان دەدرێ، ئەمە وادەکا ئەو دەستانەی لە دەسەلات گیربونە بمێننەوەو شکست بە شۆڕش بێنن ، بۆیە ئەمە بە هەڵەیەکی کوشندە دەزانێ ، ئەوەی جێی داخە کرێکارەکان رێژەی پارەی یەدەکی شۆڕشیان کەم کردەوە کە هەموو کاتێک تا تەواو بون پێویستیان پێی بوو ، هیچ لە هەڤالانی (گیڤارا) لە بۆلیڤیا نەیان توانی کار بکەنە سەر راو بۆچونەکانی وپێی بگۆرن .

(گیڤارا) وروجوی برادەری لەگەل کۆمەڵێک هندی بە کامیۆنێک بۆلیڤیا جێ دەهێلن ورو دەکەنە بیرۆ . روجوی هەڤالی باس لە کاردانەوەو بۆچونی هندیەکان دەکا لەسەر (گیڤارا) کە بە پێغەمبەریان دەزانی دوای ئەوەی ماوەی 15 سال لە بۆلیڤیا وەکو کەسێکی پارتیزان مایەوە .

ئەم گەشتەیان کە بۆ مەبەستی پەیدا کردنی ئاشنایی بو لەگەڵ ئەمریکای هندی هەر دەبوایە ئەنجام بدرێ . چوینە دونیایەکی جیا وکەوتینە داوێک کە کەسانی باش و خەراپ لەیەک جیا نەکەینەوە ، بێدەنگی باڵی بەسەر دۆخەکەدا کێشا بوو ، کش و مات بوو، کارێکی سەخت بو بۆ ئێمە بەرانبەر بەم ئاپۆرە خەلکەی چاو ئەبلەقی لێو بەبارو وشک هەڵگەراوە بتوانین خۆشەویستی خۆمان نیشان بدەین . بەرانبەر بە کەسانێک کە ئامادە نین وەڵامی پرسیارەکانمان بدەنەوە . ناتوانین و نازانین بە چ شێوازێک لەگەڵ هندیەکان لەیەک بگەین . لەگەڵ ئەوەشدا پاسەوانەکانی سەر سنوری بیرۆ دلْنیا بون کە ئێمە مێشکی ئەو خەڵکەمان پر کردوە لە بیری شۆڕشی کشتوکالی .

دواتر (گیڤارا) لەگەڵ روجوو هەندێک لە خوێندکارەکان بەرەو شاری گوایکۆیلی ئەرجەنتین سەفەر دەکەن ، لەوێ (گیڤارا) بڕیارێک دەدا کە بە درێژایی تەمەنی ئەم بڕیارە پێشێل ناکا ، ئەویش ئەوەبو کە سوێند دەخوا بچێتە پاڵ گرانادۆس ی هەڤاڵی لە پەناگەی ساو پاولۆ کە تایبەت بوو بۆ کەسانی توشبو بە نەخۆشیی گەربون ، پێویستیی بە هەندێک هاندانی خوێندکارە ئەرجەنتینیەکان هەبوو بۆئەوەی درێژە بە سەفەرەکەی بدا بۆ گواتیمالا کە ئەوکات لەوێ تازە شۆڕش لە قۆناغی سەر هەڵدان وپێگەیشتن دەبێ بە ئومێدی ئەوەی ببێتە نمونەیەک بۆ شۆڕشەکانی تر لە سەرتاسەری کشوەر .

هەروەکو رۆجۆ ووتی (گیڤارا) ئەو کات هێشتا مارکسیست نەبو ، بەڵکو بایەخیشی بە سیاسەت نەدەدا ، بەڵام برادەرێکی تری دەڵێ (گیڤارا) هەستی بە هەموو زولم و زۆرداریەکانی جیهانی دەکرد ، ئەو دەستی بە و ئاراستانەوە گرتبو کە بەرەو هۆکارەکانی نەهامەتیی دەبا ئەو نەهامەتی وستەمەی کە زۆربەی هەژارەکانی ئەمریکای لاتین بەشیان لێی هەبوو ، بەلام هیچ زانیاریەکی لەسەر فەلسەفەی سیاسەت نەبوو ، (گیڤارا) نیشانەکانی چەوسانەوەی بە چاوی خۆی بینی بەلام رێگەی گۆرینی رژێمی نەبینی .

لەو میانە (گیڤارا) چاوی بە جوان بۆش دەکەوێ کە دواتر بۆ ماوەیەکی کورت دەبێتە سەرۆکی چاکسازیی کۆمار ، جوان دەبینێ کە (گیڤارا) بەو دیمەنانەی کە بینیویەتی بێتاقەت بوە و وا هەست دەکا لە چارەسەریەکانیش رازی نیە چونکە کاتێک روبەروی پرسیاری دەکردەوە رەخنەی لە هەموو پارتەکان دەگرت ، بەڵام هەلوێستی تایبەتی خۆی دەر نەدەبڕی .، لەگەڵ ئەمەشدا بوش لە میانەی وەلامەکانی (گیڤارا) دا لەوە دڵنیا دەبێ کە (گیڤارا) تا ئەو کات نەبۆتە کۆمۆنیست ، (گیڤارا) دڵی لە پێش ئەقلی دا دەبێ و هەستی بەرانبەر بە ئازادی تا ئەوکات لە ململانێدا دەبێ لەگەل برواکانیدا ترسی لە هاتنی بیروکراسی دەبێ لە ژێر ئیدارەی دەوڵەتی سۆشیالیزمی ، پێویستی بە هزری هەڵگیرسانی شۆڕشێکی تر دەبێ لەگەڵ دیراسەکردنی بیری شۆڕشگێر لە پێناو وەدەست هێنانی سیستەمی گۆڕان .

یاکوپ ئەربنز کە سەرۆکایەتی حکومەتێکی شۆرشگێری نوێی کرد بە پشتگیری کۆمەڵێک لە رەوشەنبیر وئەفسەری گەنج خەتەرناکترین چاکسازیی لە مێژوی دەوڵەت ئەنجام دا . کاتێکیش لە 1953 (گیڤارا) دەگاتە ئەوێ دەبینێ کە ئەربنز زەوی بەسەر جوتیارە هندیەکاندا دابەش دەکا ، ئەم زەویانەش بریتی بوون لە زەویە دەست بەسەرداگیراوەکانی کۆمپانیایەکی میوەسازی .

مەترسیی دەست گرتن بەسەر زەویەکان لەوەدا بو کە کۆمپانیاکان نوێنەرایەتی بەرژەوەندیەکانی ولاتە یەککگرتوەکانیان دەکرد نە بادا لە توڵەی ئەمە هێرشیان بکەنە سەر. چونکە کۆمپانیای میوەسازیی یەککگرتو لە کۆنەوە لەسەر حوکمێک راهاتبوو کە پێی دەوترا (کۆمارەکانی مۆز) بۆ بەرژەوەندیە کانی ئەمریکی .

ئەوەی سەرنجی ئەربنزی راکێشا تەنها دیدی (گیڤارا) نەبوو لەسەر هیزی ئابوری بۆ ئەمریکای باکور، بەڵکو ناساندنی سیستەمی سیاسی بوو کاتێک بە چەند دەستەواژەیەک دەڵێ (پیاو تەنها گەدە نیە) ئەربنز رادەگەیەنێ (دوای هەموو لێکدانەوەیەک ، ئێمە بروامان وایە کە مرۆڤ خۆی لە ئابرو چون دەپارێزێ) ، ئەم هەڵوێستە بوو بە بنامیەک بۆ بیرکردنەوەی (گیڤارا) .

(گیڤارا) لە ژێر چەمکی سۆشیالیزمدا گەشەی بە خۆدا بە شێوەیەک کە مرۆڤ لە روانگەی مادیەوە بیر بکاتەوە چونکە سۆشیالیستی راستەقینە دژی مادیەتە ، بەم شێوەیە (گیڤارا) بە درێژایی ژیانی دەبێتە هەواداری بیرو راکانی ئەربنز و بەرنامەکانی .

سەرەڕای ئەمە سەرسامی (گیڤارا) بە بیرو راکانی ئەربنز کافی نابن بەڵکو حەزی لە خزمەت کردن دەبێ لە ریز شۆڕش وەکو پزیشکێک لە دارستانی پیتین ، بەڵام بەهۆی هەندێک هۆکاری بیروکراسی حەزەکانی سەرکەوتو نابن .

وارێککەوت سەردانی وەزیری تەندروستی گشتی بکا ، لە سەرەتای سەردانەکەیدا هەستی کرد لەگەل بۆچونەکانیدا یەکدەگرێتەوە ، تا ئەو کاتەی لە ناسنامەکەی دەپرسێ . گیڤاراش وەڵام دەداتەوە چ ناسنامەیەک؟ وەزیر وتی دەبێ ئەندام بیت لە پارتی کرێکارانی گواتیمالا کە ئەمە ناوی دوا پارتی کۆمۆنیستی خۆجێییە لە گواتیمالا ،(

گيڤارا) وەلام دەداتـەوە : ئـەو خـۆی وەکـو شۆڕشـگێر دەناسـێ ئەنـدام بـون لـەم جـۆرە پارتانـە لای من هیچ ناگەیـەنێ ، چونکـە چـی رازی نـابێ بـە زۆر بکرێتـە ئەندامی ئـەم جـۆرە پارتانـە بـەڵکو دەبـێ ئەنـدام بـون لـە رێگـەی بروابونـەوە بـێ ، بۆيـە بـەم شـێوەيە ناتوانێ کار پەيدا بکا .
روخانی رژێمی ئـەربنز لـە 1954 يەکـەم ئـەزمونی تـەکتيکيی روبـەرو بونـەوە بـوو لـە شۆڕش ودژە شۆڕش ، ئەمـە کاردانـەوەی حکومـەتی ئـەمريکی بـو لـە تۆڵـەی راگرتنـی کارگـەکانی ميوەجـاتی يـەکگرتوی ئـەمريکی ، رێگـەی بـە سـی ئـای ئـەی(هـەواڵگری ئەمريکی) دەدا دەست بە رێکخستن و يارمەتيدانی سـەربازەکان بکـەن بۆ ئـەنجام دانـی کودەتايەکی سەربازی لە گواتيمالا .
سێ فاکتەر کە لە بەرژەوەنديی سی ئای ئەيی (هەوالگری ئـەمريکی) دابـون بريتـی بون لە:
1- ئەفسـەرەکانی سـوپای گواتيمـالا ئەوانـەی لايـەنگری ئـەربنز بـون لـە هێواشـی بـەڕێوە چـونی شـۆڕش بـێ ئومێـد بـون کـە کـاتێکی تـەواويان نـەبێ متمانـەو بـروای جەماوەرو هنديەکان لە گواتيمالا وەدەست بێنن .
2- چـاو تـێ برينـەکانی کەسـی و ناکۆکيـە ئايديۆلۆژيـەکان هۆکـارێکی تربـون لـە بەرژەوەندی هەواڵگری ئەمريکی.
3- هۆکاری سێيەم تـرس وتۆقـانی چينـی مامناوەندی بو لـە رکابـەری و تەحـەداکانی حکومەتی گواتيمالا بەرانبەر بە حکومەتی ئەمريکا .
لة كؤتاى مانطى يةكى 954 ئةربنز ئيدارةى ئايزنهاوةرى بەوە تۆمەتبار دەكرد كـة ئامادةباشـى دةكـا بـؤ داطيركردنـى طواتيمـالا بـة هاوكـار دورخراوةكـان , بةلام ئةم تاوانباركردنة نةبووة هؤى يةكخستنى ريزةكـانى طـةلى طـواتيمـالا و كؤكردنـةوةى يـان لـةذيَر دةسـتةلاتى ئـةو بـةلكو بـووة مايـةى دابـةش بـوونى حزبةكـــةى و ثارضـــة بـــوونى و بلاوبوونـــةوةى تـــرس و تؤقانـــدن لـــة نيَـــو طاتيماليةكان .
لة 18ى حوزةيران طواتيمـالا روبـةرووى هيَرشـى داطيركـارى بـووةوة كـة كاستيلو ارماسى لة ريَطةى هيَزيَكى مةشق ثيَكراو و بة هاوكارى هـةوالطرى مةركةزى ئةمريكا ثىَ ى هةلسا, سوثاى طواتيمـالا لـة ترسـى ئـةوةى بةطـذى دابيَتـةوة رازى نـةبوو طـةلى طواتيمـالا ثـر ضـةك بكـا. دواى ئـەوەی يـەکتر تۆمـەتبار دەکـەن بةهؤيـةوة تـةنها رذيَمـى ئـةربنز توشـى پارچـە بـون دەبـێ ودەروخێ.
ئةم رووخانة طيانى فيداكارى لاى (ضى) ى بةهيَز كرد. بؤية بؤ يةكـةم جـار ئـةوكات ثةيوةندى بـة هيَزى بةرطريـةوة دةكـا. لـةم طـروث بـؤ ئـةو طروثـى

بضووك لة طةنجة شؤرشطيَرةكان ديَت و دةضيَ لة هةولى ئةوةى يةكيان بخا و دةست بطرن بةسةر طواتيمالا.
طيظارا نةخةشة و بةرنامةيةكى ستراتيجى هةبوو بؤ بةرطرى كردن بةلام نةيتوانى ئةم طروثة بدؤزيَتةوة كة ثيَ ى هةلسيَ .هانى طواتيماليةكانى دا بؤ ئةوةى راثةرن و بةرطرى لة طواتيمالا بكةن، خؤى بةكارى كؤكردنةوة و طواستنةوةى ضةك و تفاق هةلسا بةلام نةيتوانى بة تةواوةتى بةوكارة هةلسيَ. ئةو كاتةى ئةربنز لة ئةنجامى لاوازى دةست لة كار دةكيَشيَتةوة وئةرماسى شويَنى دةطريَتةوة ئةوسا (ضى) ناضار دةبيَ داواى مافى ثةنابةرى سياسى لة بالويزى ئةرجةنتين بكا. ئةمةش لة ترسى خةلكة راسترةوةكان بو كة بة نيازبوون بى كوذن. بةم شيَوةية طيظارا ماوةى دوو سال وةكو زيندانى لةويَ دةميَنيَتةوة لةم ماوةية هؤكارةكانى سةرنةكةوتنى شؤرش شى دةكاتةوة و تويَذينةوةى لةسةر دةكا.
دواتر ريجى دوبرية دةنوسيَ :
بؤ شؤرش سةرنةكةوتن واتة خالى دةست ثيَ كردن، ئةمةش بؤ ئةوة دةبيَتة سةرضاوةى زانين كة لةسةركةوتن زياترى ليَ ى فيَر ببيَ ضونكة حيكمةتةكانى ئةزموون و زانينى ليَ كؤدةبيَتةوة، بةلكو هةولةكانى طيظارا كة لة مةيدانى شةرداboونى جدى نةبن بةلام هةوليَك بوون كة بتوانيَ كاريَك بكا. (ضى) خؤى دانى بةسةرنةكةوتنةكةى خؤى نا بوو لةطةل ئةوةشدا لةطةل ذانى طواتيماليةكان توابوةوة. بةلام هةستى بةوة دةست هاتنى ئاسؤى ذيانةوةى ضارةنووسى ئةو ناوضةية دةكرد . ئةمة هةر وةكو لة لاينوسى رويدا روخان بوة فاكتةرى هةلسانةوةى جاريَكى تر لاى طيظارا ، هةلسانةوةيةك بة شيَوةيةكى بة هيَزتر لة جاران ضونكة روخان ئامادةباشى ى ليَ لةدايك دةبيَ ئامادة باشيةك بؤ سةركةوتنى داهاتوو.
سةرةراى ئةمة برواى بة جةماوةر ثتةوتر بوو ئةو جةماوةرةى كة ئةربنز برواى ئةوةى ثيَ نةبون ضةكداريان بكا بؤ بنياد نانةوةى سياسيانةى ولات .
هةرضةندة ئاذانسى هةوالطرى مةركةزى ئةمريكا سةركةوتنيَكى كاتيان وةدةست هيَنا كة لةبةرذةوةندى دارايى ئةمريكا دا بيَ لة طواتيمالا ، بةلام لةهةمان كات دوذمنيَكى سةرسةختى بؤ خؤى زيادكرد.
ئةو شكستةى بةسةر ولاتيَكى شؤشياليزم دا هات كة سةرمايةدارة ثيلانطيَرةكان ثيَ ى هةلسان هانى طيظارايان دا ديراسةى ماركس و لينين بكا. لةم ديراسةيةدا (ضى) بؤى دةردةكةويَ كة ئةو رق و كينة تايبةتيانةى

هةيةتى لةسةر دوذمنانى ئةربنز ئةوانةى حكومةت و ضاكسازى كشتوكاليان طةندةل كردبوو كة نموونةى ميَذووى دونيا بوو لة كوَن و حالى حازردا هةمووى لةشى كردنةوة و تويَذينةوةكانى ماركسدا هةبوون لة ذيَر ناوى شيَوازةكانى ئيمثرياليزمى نووسيوةتةوة .

دةبينيَ ولاتيَكى بضووك كة رووبةرووى ضةوسانةوة دةبىَ لة كاتيَكا حكومةتيَك بةريَوةى دةبا هةولى ضاك كردنى بارى ذيانى خةلَك دةدا ئةوساش روبةروى هيَرشى سةرمايةدارى دةولةمةند دةبيَتةوة بوَ ئةوةى لة خويَنى هةذار و كةم دةرامةتةكانةوة سوودمةند بىَ ئةمة نموونةى ناشيرن ترين شيَوةى ئيمثرياليزمة لة جىَ بةجىَ كردندا. بةم شيَوةية ولاتة يةكطرتوةكانى ئةمريكا لةبةرضاوى طيظارا بوة سةرسةخت ترين دوذمن.

هيلدا جادياى خيَزانى يةكةمى طيظارا دةنوسىَ دةلىَ:

طواتيمالا يةكةم ولات بو كة (ضى) بة هوَيةوة بروا بة خةباتى ضةكدارى ديَنىَ و دةست ثيَشخةرى دذى ئيمثرياليزم دةست ثىَ دةكا. بوَية ئةوكاتةى ولات جىَ ديَلىَ بة تةواوةتى برواى ثىَ بوة.

طيظارا بة مةبةستى خويَندنى بيردوَزةكانى شوَرش طواتيمالا جىَ ديلىَ و روو لة مةكسيك دةكا, لةوىَ لةشارى مةكسيك ذيانيَكى دةست كورت بةسةر دةبا لة ذيانى زستانانى ضؤلةكة دةضوو . دةستى بة خويَندنى طشت كارةكانى ماركس و لينين كرد ، لةطةل كارى هةموو ناودارانى بيرمةندة ماركسيستةكان. دواتر هةلوةستةيةكى لةسةر خويَندنى ئةو نوسينانة كرد كة لةسةر ستراتيذيةتى سةربازى شةرى ناوخوَى ئيسثانيا نووسرابوون.

ذمارةيةكى زوَر لةو خةلكانةى لةبةر مةترسى شةر رايان كردبوو رويان لة شارى مةكسيك كردبوو ئةوشارةى ثيَشوازى لة دوَراوةكانى شةرى بيَطانةى دةكرد ، بة خيَرهاتنى دةكردن بةلام خوَراكى لىَ دةبرين .

لة ذيَر سايةيى برسيَتى و خويَندن و ئةزموندا طيظارا بو بة راديكاليستيَكى ثةيوةست

(ضى) بةو ثيَشكةوتنة سةرسام نةبوو كة لة بوارى ضاكسازى كوَمةلايةتى لة مةكسيك ئةنجام دةدرا ضونكة سةرةراى بةسةر ضوونى ماوةيةكى دريَذ بةسةر حوكمرانى شوَرشدا ضاكسازيةكى خاو بونى هةبوو بوَية راى طةياند كة شوَرشى مةكسيكى مردوة . ئةم مردنةش ماوةى زوَرى بةسةردا تيَثةريوة بىَ ئةوةى ثىَ ى بزانرىَ .

ئەم رادیکالیزمە نوێیە توندرەوە ڕێطە خۆشکەر بوو بۆ ئەوەی لە هاوینی 1955 ضاوی بە فیدل کاسترۆ بکەوێ. کاسترۆ ثێشتر زیندانی کرابوو دواتر لە کوبا دوورخرابۆوە بە هۆی ئەوەی رابەرایەتی کودەتایەکی سەرنەکەوتوی کردبوو دذی حوکمرانی فولجینکۆ باستیتای دکتاتۆر.

کاسترۆ بەدوای کۆمەڵە شۆرشطێرێکی تردا دەطەرا بۆ ئەوەی هێرش بکاتە سەر ولات و لە ضنك باتیستای رزطار بکا.

طیظارا لە یەکەم دیداریدا لەطەل کاسترۆ ضوە ریز شۆرشطێرەکان بۆبەشداری کردن لە هەولەکانی کاسترۆ . (ضی) دوەم کەس دەبێ بەشداری لەو هێرشە دەکەن و دەضنە ریز کۆمەلەی شۆرشطێرەکان یەکەم کەسیش راوول ی برای فیدل دەبێ.

دواتر (ضی) دەنوسێ دەلێ بۆ ئەوەی بروا بەوە بێنم کە بضمە ریز شۆرشێك دذی ضەوسێنەران بێ کاتێکی ئەوەندەی ناوێ تا بریاری لەسەر بدەم دیارە نرخ و ثاداشتی ئەو برایارەی هاوسەرطیری یەکەمی دەبێ ، هاوسەرەکەی دەلێ :

من لە ثێناوی شۆرشی کوبا ثیاوەکەی خۆم کردە قوربانی.

لە کاتی ثرسەی طیظارا کاسترۆ ئامادە بە یەکەم دیداری دەدا ئەو دیدارەی بووە رێ خۆشکەر لە بەردەم طەیشتن بە ئامانجەکانی شۆرش کە هەردوکیان بەیەکەوە بەرهەمەکەیان ضنی.

ضونکە لە سالی 1955 هەردوو ثیاوەکە لە قۆناغی رۆمانسیدا بوون تا ئەو کات شۆرش هەردوکیانی بە تەواوەتی ثێ نەطەیاندبوو کامل نەببوون , دواتر فیدل کاسترۆ لەسەر طیظارا دەنوسێ و دەلێ (دلی لە رق و کینەی ئیمثریالیزم دادە جۆشا لەبەر ئەوە نەبوو کە ئاستی وشیاری و زانینی طەیشتبێتە ئەو رادەیەی ثێشبینی لە کارە نارەواکانی ئیمثریالیزم بکا بەلکو لەبەر ئەوەی لەم ماوە کورتەدا ئەوەندە کارە درندانەییەکانی ئەوانی بینی بوو لە طواتیمالا لە ڕێطەی جاش و بە کرێ طیراوەکاندا کە توانی بویان شکست بە شۆرشی ئەو ولاتە بێنن.

ثیاوێکی وەك طیظارا ثێویستی بە سەلماندن و نیشاندانی نمونەی کارە درندانەییەکان نەبوو بۆ ئەو ئەوەندە بەس بو کە بروای بە بوونی کەسانی خۆراطر هەبوو توانای خەبات و خۆراطریان هەبێ کەسانێك بن ئامادەیی و توانای هەلطرتنی ضەکیان هەبێ ئەم جۆرە کەسانە نمونەی نیشتمان ثەروەری و شۆرشطێری رەسەنن ئەمەش بۆ ئەو بەس بوو. ئەمە بوو

ثاشخانی کەسێکی شۆرشطێر, کەسێك لە رەطەزی خانەوادەیەکی هەبو و خاوەن ئیمتیاز بێ هەست بکات کە لە خانەوادەکانی تر دابراوە ضونکە لەئاست زولم و زۆرداریدا وشیار و بە ئاطا بوو . ثیاوێك بوو لە رووی زیرەکی و ثێ طەیشتویی و یاخی بوون دا تاکی نەبوو . توانی ی ئەم کشوەرە کە حکومەت دوای حکومەت دەستەلات دەطرنە دەست لە هەذاری و برسێتی بەو لاوە هیضی تریان نەدەبەخشیە دانیشتوانەکانیان سەرتاثای بطۆرێ.

ئەم ثیاوە دەبێتە ثزیشك و خەمی طەورەی تیمارکردنی دەردو ئازارەکانی خەلك دەبێ بەلام ئەم خەلکە بە هۆکاری زولم و ستەمەوە نەخۆش کەوتون و نەخۆشیەکەیان توشی کۆمەلطا بوە دواتر نۆرەی ثشثۆرە تایبەتیەکەی خۆی دێت کەلە ئەنجامی سەرنەکەوتنی سێ شۆرشدا وەدەستی هێناوە:

1- شۆرشی بۆلیظیا کەلەسەر دەستی سوثا لەناوضوو.

2- شۆرشی طواتیمالا لە رێطەی دەستێوەردانی ئیمثریلیزم لەناو دەضێ

3- شۆرشی مەکسیك لە ناوەوە بۆطەن دەبێ و بە هۆیەوە دەروخێ, ئەم زانیاریی و ثشثۆریەی ئەم طەنجە ثزیشکە کە بە خۆرسك رادیکال دەبێ دەی طۆری بۆ شۆرشطێرێکی ثایە بەرزی تێ طەیشتوو لە تۆلە سێنەرێکی نەرێنیەوە دەبێتە بەرطریکارێکی ئەرێنی, لە تێبینەرەوە بۆ نەخشە دانەر دل سوتانی بە ثەرۆش بو بۆ مرۆظایەتی و دۆزەکەی و دۆزینەوەی رێطە ضارە.

ئەوەی طیظارا ثێویستی بو تا ببێتە شۆرشطێرێکی تەواو تەنها لە دایك بوونی شۆرشێکی تر بوو.

<u>بەشی دووەم</u>

جەنطی شۆرشطێری کوبی

ئەو هێرشەی کاسترۆ ئامادەي کردبو بۆ سەر ثاتیستا لە سەر لێواری شکست خواردن دابو, ئەو 82دەریاوانەی ئامادەکرابون کەسانی مەشق ثێ

كراو نەبوون هەروەها سەبارەت بە ضەك و تفاقيان لە ئاستيَكى خەرات دابوون بەماناى ووشة دەرياوانى باش نەبوون.
هيض كاميَكيان تواناى ليَ خورينى كەشتيي نەبو, تواناى روبەرو بوونەوة و كؤنترؤل كردنى شەثؤلى دەريايان نەبوو . هەر لەيەكەم طەردەلولى دەريا هەرضى خواردن و تفاقيان هەبوو كەوتنة قولايى ئاوەكەوة دواتر كاروانەكة بە هەلَة رووى لە كەنارى بليك كرد كە دەكەويَتة نزيك زنجيرة ضاياى (سيرامايسترا) لە باشورى رؤذهەلاتى كوبا. دواتر بىَ ئەزمونى هەردوو سەركردة (كاسترؤ و ضى) دەبواية خؤيان لەو سەرةرؤيية دوربخەونەوة بەتەواوەتى وەكو ضؤن ثەرتوكەكەى (ضى) كەلەسەر ثارتيزان نوسيبوى بو بة ريَ نيشاندەرى ثارتيزانەكان ، سوود لە هەلَەكانى خؤيان وەرطرن و لە كارو ئؤثەراسيؤنەكانى داهاتوويان‌دا دەيكەن بە ريَنماى كارەكانيان .
هەروەكو هەمو ستراتيذەكان كە باس لە شەرى ثارتيزان دەكەن بە ستراتيذيەتى (ضى) يەوة جەخت لەوة دەكەنەوة كە ماوة سەرەتايەكان بە ترس ترين ماوة دەزاندريَت ، ضونكة ضەندين كەليَن و هەلَة لەو ماوةية روويان دا بە هؤى زنجيرةيەك لە هەلَەى ستراتيذى مەزن دەبواية هيَزى فيدل كاسترؤ لە يەكەم جەنطدا لە (ئەلطر يادى بيو) لە 1956/12/5 لە بەين بضىَ بونيفر سوسانشيز كة يەكيَكة لەو كەم كەسانەى سەركەوتنى بەدەست هيَنا بو دەطيَريَتەوة ، ضؤن ثىَ يەكانى بە هؤى ثيَلاوة نوىَ ية ئاسنينةكەيەوة بريندار ببو هەروەها لة ئەلطيريا دى ثيؤ ضؤن هيَرش كراية سەريان و ريَطەيان بە رىَ نيشاندەرى خؤيان دا جيَيان بهيَلىَ ضونكة بەرةو هيَزەكانى باتيستاى دەبردن بؤ ئەوةى رادەستى ئەوانيان بكا.
دواتر باس لەو دة فرؤكەى دوذمن دەكا كة بە سەريانەوة دەخولانەوة بىَ ئەوةى شؤرشطيَرەكان هيض بەهايەك بؤ فرؤكەكان و كارى ئەم فرؤكانة دابنيَن. هەروەها باس دەكا كاتيَك لەسەر زەويەكەدا رادەكشيَن و ضەك و ثيَلاوەكانيان بەم لاو بەولادا بلاوة دەكەن , ئەو كاتة لە ثر هيَزەكانى باتيستا دەورةيان دەدەن ئيتر شؤرشطيَرەكان بەم حالَەتة ليَ يان ديَنة دەست و تەفر و تونايان دەكەن و زيانيَكى زؤريان ثىَ دەطةيەنن كە تەنها 12 كەسيان لىَ بە زيندويى دەرباز دەبن.
لة ثەرتوكى (بيرةوەريەكان لەسەر شەرى شؤرشطيَرانى كوبى) ثشتى بە نووسين و تيَبينيەكانى رؤذانەى هيَرشەكان بەستوة, طيطارا بە شيَوةيەكى طالَتة جار و واقيع بينانة و رةخنة طرتنةوة باسى ثشئؤررةكانى دەكا. ئەمة

ئاشكرا دەكا كە هەلەى ثارتيزانە سەرەتاييەكان (ثر لە ذان و رسواكار بوون) باس لەو رووداوة دەكا كەخؤى زامدار كردوة لە ئەلكريادى بيؤ و ئەم رووداوة بة شياو نازانىَ لەطةل رةفتار و بنەماكانى جةنط, ئەو راستى دەكرد كاتى واى زانى مردوة لة كاتيَكا بة سەختى بريندار ببو رزطار بوون لاى ئەو بةقةدةر ئەركى ثارتيزانيَك طرنط نەبوو ئەوةى جىَ ى بايەخ بو ئەنجامدانى ئەركەكەو مردن و بة ئابرويى بو:

(بيرم دەكردةوة باشترين ريَطة بؤ مردن ضى ية؟) بەلام وا ثىَ دەضوو كە ئەو كات وةلامەكة طوم ببو.

دواتر ضيرؤكيَكى كؤنى جاك لندنم بيرهاتەوة: دواى ئەوةى ثالةوانەكة دةيزانى بة مردن حوكمى لةسةر دراوة كة لة بةستةلةكى ئالاسكا بمرىَ, بؤ درةختيَك دةضةميَتةوة و كرنؤشى بؤ دةبا و بريار دةدا كة بةشةرةفةوة كؤتاى بة ذيانى بيَنىَ، ئەمة تاقة تابلؤى بەرضاوم بوو كة بيرم لىَ ى دەكردةوة. (ضى) لەم بيركردنەوانە وشيارى دەبيَتەوة نەفرت لە (جوان ئةلميدا)ى برادةرى دەكا ضونكة زؤرى ليَكردبوو تا خؤى نةجات بدا و لة مةيدانى شةر رابكا. دواتر بة بريندارى لةسةر لقى داريَك دەكةوىَ و دەست طير دەكرىَ و بة ديلى دەكةويَتة دەست دوذمن. هەرضةندة تا ئەو كاتەى (ضى) ضةك لة دەستى دەكةويَتة خوار بة بريندارى شةر دەكا و بەرطرى لة خؤى دەكا.

كاتيَك (ضى) لةطةل 4 لة هةظالانى بؤ خؤ نەجات دان رادەكەن بەراورد لە نيَوان سوودى كار و ثيشەكانى دەكا لە نيَوان كەسيَكى وةكو ثزيشك و شؤرشطيَر بةلكو ئەمة يةكةم جارة وا ثيَويست دەكا ذيانم لة نيَوان دوو ثيشةدا تەرخان كةم كة ثزيشكى و سەربازيَكى شؤرشطيَرة , (كؤليَكى ثر لة دةرمان و كؤليَكى ثر لة طوللة دەبىَ، ئەوسا روم لە كؤلة فيشەكةكة كرد) ئەوكات بوو كة (ضى) وةكو ثارتيزانيَك يةكةم وانةى ثارتيزانى فيَردەبىَ ضونكة بؤى دةردةكةوىَ لة ذيانى ضةكداريدا فيشةك لة دةرمان بةسوود ترة. بةلام (ضى) تووشى طةليَك هةلة هات (ضى) لةطةل ضوار هةظالة نةجات بوةكەى دا كاتيَك خؤى دەبينىَ ريَطة دەبرن بەرةو شارى (السيرامايسترا) بؤ ئەوةى لةطةل هةظالة نةجات بوةكانى تردا كؤببنةوة . ثيَشرةوايةتى هةظالةكانى دەكا بة ثشت بةستن بة زانستى ئەستيَرةكان ، ئەو كاتەى بەرةو ئەستيَرةى باكور دةرؤيشت دواى ضةند مانطيَك لة رىَ رؤشتن بؤى دةردەكةوىَ كة ئەستيَرةى باكوريان لةطةل ئەستيَرةكانى تر تيَكەل كردووة و بة ئاراستةيەكى هەلەدا دةرؤن، بەلام دواتر بة هةلكەوت دةطةنە شويَنى مةبەست , لەو كاتەوة

(ضى) قبيلة نامة لة بيرناك و هةميشة دةخاتة ناو كؤلة ثشتةكةيةوة . دواى ئةوةى هةر ثيَنج ثياوةكة خؤيان دةبينن كة لة هةر ضوار لاوة لة لايةن دوذمنةوة طةمارؤ دراون و ماندوبون و برسيَتى و تيَنويَتى تةنطةى ثىَ هةلضنيون ناضار دةبن داواى يارمةتى لة جوتيارةكانى (ئةلسيراماسيترا) دةكةن بةلام بىَ ئوميَد نابن بؤية لة يةكيَك لة كؤخةكاندا جوتيارةكان ميوانداريَتى يةكى باشيان دةكةن و لة هةموو لايةكةوة خةلكى بة دةستى دياربيةوة سةردانيان دةكةن و بة ووتةى خؤشةويستى و دلسؤزيةوة بةشدارى دانيشتنةكانيان دةكةن ئةم ثيَشوازية ثيَشوةختة بؤ (ضى) هاندةريَكى كاريطةر بوو بؤ هيَرشةكةى سةر ثؤليظيا.
دواى 8 مانط و نيو لة كارى فيداكارى وا ريَك دةكةوىَ لةسةر جوتيارةكان دةنووسىَ دةلىَ (دةبىَ شيَوازيَك بدؤزينةوة بؤ ئةوةى بة هؤيةوة هانى ئةو خةلكة بدةين تا بدويَن ضونكة ئةوانة لة ئاذةلى بضوك دةكةن, هةر بة راستيش ئةطةر ئةو هاوكاريةى جوتيارةكان نةبواية بؤ دةستةى كؤماندؤكةى (ضى) ئةوة بة مسؤطةرى تيا دةضوون) لةطةل ئةوةشدا زنجيرةى هة لةكانى هيَشتا كؤتاييان نةهاتبوو دةبينيَت 8 لة ثياوةكانى (ضى) خيانةتى ليَدةكةن دةرفةتيَك وةردةطرن ضةك و تفاقةكانيان لةناو خيَوةتةكةدا جىَ دةهيَلن و بة نهيَنى لة دةرطاى ثشتةوة بة جل و بةرطى جوتيارةكان رادةكةن دواى ئةوةى ثياويَكى نةخؤش دةكةنة ثاسةوان بةلام خانة خوىَ كةى خيانةتيان لىَ دةكا و ئاطادارى سوثاى باتيستان دةكاتةوة ئةوانيش بة ئةسثايى هيَرش دةبةنة سةر خيَوةتةكة و دةست دةطرن بةسةر ضةكةكانةوة , ثياوةكان ئةم كارة بؤ ئةوة دةكةن تا بطةنةوة لاى كاسترؤ بةلام سةرؤكةكةيان كاسترؤ دةبىَ رةخنةى توندتيان لىَ دةطرىَ ئةم كارةيان بة كاريَكى مندالانة و سةر لىَ شيَواو ناو دةبا.
بؤ ئةم روداوة (ضى) لة بيرةوةريةكانيدا بةم شيَوةية دةنوسىَ:
هةر لةكاتى دةست ثىَ كردنى هيَرشةكانةوة تا ئةمرؤ ووتةكانى لة طويَضكةم دةرناضن كة دةيوت سزاى ئةو هةلة مةزنةتان نةداوة كة ضةكةكانتان جىَ هيَشتووة سزاو تؤلةى ئةم هةلة مةزنة لةدةست دانى ذيانتانة ضةكةكانتان تاقة ئوميَدتان بوون ئةطةر رووبةرووى دوذمن ببنةوةو خؤتانى ثىَ نةجات دةن بةلام دةست هةلطرتن لة ضةكةكانتان طةمذةيى و تاوانيَكة.
وا روو دةدات (ضى) نةخؤش دةكةوىَ و ناتوانىَ لةطةل هةظالانى دريَذة بة كاروانةكةى بدات بؤية بةضةند جوتياريَكى دؤستيان دةسثيَرن.

بەلام ئـەم جارەیـان لـە نزیك مالـە جوتیارەكانـەوە جـێ یـان هێشـتووە تەنانـەت هاوسـەرەكەی درواسێشـی ڤـێ ی نـەدەزانی ضـونكە (ضـی) وشـیارتر و بـە ئاطاتر بوو . سەبارەت بەو كەمە ثیاوانەی لە (ئەلطرابا دی بیو) نەجاتیان بوو ، بۆ ئەوان مان هەموو شتێك بو ضـونكە ئەوەنـدەی نـەبرد 5 جوتیـاری تـریش ثەیوەندیان ثێیانەوە كرد و ضونە ریز یانەوە.

لە سەرتای سالی 1957 هێرشێكیان كردە سەر مۆلطـەكانی لایلانـا . بـەلام زۆربەی دانیشتوانی طوندەكان جولەیان نەكرد. ئەمە ضونكە هێشتا ثەیوەنـدی بـەو كەسـانەوە نـەكرابو كـە مەزەنـدەی ئـەوەیان لـێ دەكـرد طیـانی شـۆرش طێرانەیان تیادا هەیە, هەرضۆنێكی بێ سەرەتایەك ئەنجامدرا.هەروەكو فیدل كاسترۆ ووتـی ئێستا لە جیاتی 7 ضەك خاوەنـی 12 ضەك و یـەك سـەركەوتنن بـەلام هێشـتا سـەركەوتنیان بەدەسـت نـەهێناوە طیظـاراش تـا ئـەو كـات لـە رەخنەكانی بەردەوام بـوو ، بـە لەسـەرنانی كـلاوی عـەریفێك كـە لـە یـەكێك لـە شـەرەكاندا دەسـتی كـەوتبوو فیـزی لێـدەدا و بەخۆیـەوە دەنـازێنێ، ئەوەنـدەی نەمابوو رۆذێك ئەم كلاوە بـە كوشتنی بـدات كاتێك لـە میانـەی نۆبـەد طیریـدا لەسـەری دەنـێ و هەظالانـی وا دەزانـن كـە د وذمنـە, دەست رێـذی لـێ دەكـەن خۆشبەختانە بەر كلاوەكەی دەكەوێ و خۆی سەلامەت دەبێ.

لەماوەی ضـەند مـانطی داهاتویاندا ووردە ووردە كـاملی ثیـاوە ثارتیزانـەكان دروسـت دەبـێ و لەطـەل ذیـانی ئەلسیرامایسـترا رادێنـێ هەرضـەندە رێـذەی ضوونـە ریز كەم دەبێ بەلام لەو میانـەدا سیخورێك لـە نێـو ریزەكـانی خۆیانـدا ئاشـكرا دەبـێ بـەلام دانیشـتوانی ناوضـەكە ثاراسـتیان ئەمـە بـۆ ئـەوان سـەخت ترین شت دەبێ كە ئەم روداوە دەبێتـە مایـەی وەدەست هێنـانی خـۆ بـەختكاری تر. ضونكە لەو قۆناغەدا كارێكی ئاسان نەبوو خـەلكان ببنـە خۆبـەخش و خـۆ بـەخت ، بـارودۆخی خـەبات طـەلێك سـەخت بـوو دابـەزینی وورەی شۆرشطێران سەختتر بـوو , (ضـی) ئـەم ئەزمونـە بـەم شـێوەیە بـەرێوە دەبـا و رێبەرایـەتی دەكـا تـا ئـەو كاتـەی لـە ثـەرتوكی (شـەری ثـارتیزان) جـەختی لێدەكاتەوە كە دەبێ لە قۆناغی سەرەتای شۆرشی خۆمان لە مەترسیەكان دور خەینەوە یا لەدەست دانی طیانی هەظالانمان ضونكە ئەمە قـەرەبوو ناكرێتـەوە ثیاوانی ثـارتیزان لـەو ضـەند مانطـە (ئەلسیرامایسـترا) یـان بـردە سـەر طـەلێك وانـەی شۆرشـطێری فێربـوون ، بـە ضـوونـە ریـزی هەنـدێك لـە جوتیارەكـان بایەخێكی بذێوی هەبوو ضونكە ئـەوان لـە تواناییانـدا بـو خـواردن لـە دۆسـت و برادەرە جوتیارەكانەوە بۆیان ثەیدا بكەن و دەنطوباسـی ناوضـەكە ثروثاطنـدە

و جولانەوەکاني دوذمن وةرطرن , ئةمەو لە توانايان دا بوو خؤبةخشةکانی شارستان مةشق ثیَ بکەن و لەسەر ذیانی لادیَ یان رابیَنن . سەرکار و سیخور و کریَ طرتەکان هی ئەوان بوون یارمەتی ثیَکهیَنانی تؤری لایەنطیرانی شؤرشیان کرد کە کاری ئامادەکردن و راطةیاندنی خؤبةخشةکانیان دةکرد تا بة ثارتیزانەکان دةطةيشتن ئەوان بوونە هؤکاری سەرکەوتنی (ریشدارةکان) لە ریَطەی هؤنینەوەی ضیرؤك و داستانی سەرکەوتن بؤیان ، بەو هؤيەوة ذمارةی شؤرشطیَرةکان لة زیاد بون دابوو.
کاسترؤ تؤری دةولەتیَکی شؤرشطیَری لە ضةند طوندیَك دامةزراند ئەرکی ئەم دةولەتة ئاطادارکردنەوة بوو لە هەر هیَرشیَکی سوثای دوذمن بؤسەر شؤرشطیَرةکان. ئەو بنەمايانەی لەسەری بنیاد نرابوو بريتی بوو لة ثشتطیری و هاوکاری جوتيارةکان کة ووشیار و بة ئاطابن نەك ئەفسوناوی لیَ ی ثال کةون.
بیرةوةریەکانی (ضی) لەسەر شؤرشی کوبا ثریەتی لە کوشتن و لە سیَدارةدانی تاوانبارةکان ئةوانەی جوتيارةکان ئاماذةيان بؤ دةکردن. شؤرشطیَرةکان برادةرة بیَ لایةنةکانی خؤیان لە هەر مةترسیةك دةثاراستن بةلام بة زةبيان بة هیض کةسیَك نةدةهاتەوة کة یارمةتی حکومةتی باتيستايان دةدا.
لةطەلیَط ناوضة لە ئةلسيرامايسترا هاوکاری کردنی حکومەت طەلیَك مةترسی دارتر بوو لەهاوکاری کردنی شۆڕشگێڕەکان, ئةمة بة ثیَضەوانةی شةري بؤليظيا بوو کة دواتر روو دةدا.(ضی) مامةلةی لةطةل هەردو جؤرة جوتیار کرد و لة تواناى دا نەبوو کؤنترؤلی هەلس و کەوتیان بکا و زمانيان بطریَ .
لە میانەی شەری کوبا (ضی) بەم شیَوةية لەسەر جوتيارةکان دةنوسیَ : طةیاندنی زانیاریەکانمان بە دوذمن بؤئەوان ئازاردانی ویذدانمان بوو هةروةها سةرضاوةی مةترسی و سزادان بوو لة ریَطةی دادطای شؤرشةوة.
رؤلی جوتيارةکان لە راثةریندا بنەمای سەرکەوتنی دةستةی کاسترؤ بوو ضونکة ئەو لە فةلسةفةی شؤرش طةیشت بوو. (ضی) هةلسةنطاندنی ثارتیزانەکان لە بایەخ دانیان بە جوتيارةکان بەم شیَوةية شی دةکاتەوة , (هةست دةکةین کة ثتر و ثتر ثیَویست دةکات طؤران لة ذیانی طةلدا بکریَ هەروةها بیرؤکەی ضاکسازی کشتوکالی خەریکە ثیَ دةطا دواتر کاری یەکطرتن لةطەلَ طەل دا کاریَکی تیؤری نیە بەلکو بؤتە بنةمایةك لە

بنـةماكانى بونمـان , كاتيك ئةمـة رويدا ووشـةكان بـوون بـة راسـتى ئـةو كاتـة ثارتيزانةكان لـة نيَو ريزى جوتيارةكـان توانـةوة و بـوون بـة يـةك جةستة بـىَ ئةوةى هيض كةسيَك بزانىَ ئةمة كةى و ضـؤن رويدا. بـةم شيَوةية بـوون بـة بةشـيَك لــة جوتيارةكــان ، ســةبارةت بــة هةولــةكانم بـؤ ضـارةســةركردنى نةخؤشةكان (ئةلسيرا مايسترا) هةستة خؤرسكةكةم كرد بة هيَزيَكى مـةزن تـرو ريشةم بؤى داكوتا .

رۆلی شەرەفمەندانەی خەڵکە هەژارەکەی ئەلسیرا مایسترا هیچ کاتێـک جێـی گومـان نیـەو بـەرزی دەنـرخێنن ، رۆلیـان لـە رەسـەنایەتی ئایـدیۆلۆژیای شۆڕشـگێریدا مایـەی شـانازی بـوو ، ئـەم تێکەڵاویـە لەگـەڵ جوتیارەکاندا کاریگـەری و رەنگدانـەوەی لەسـەر بیـردۆزە گشـتگیریەکانی (چـی) دا هـەبوو بـە دیـدی گیڤـارا (گـۆڕانێکی چۆنایـەتی لـە ئارادایە هەرچەنـدە ئێمـە خۆمـان لـە روبـەروو بونـەوە دور دەخەینـەوە بـەڵام پانتاییـەکی زۆر لە ناوچەکاندا هەیە کە دوژمن ترسی لێی هەیەو لە وێ لێمان دەترسێ)

قۆناغێ (بنکە گەرۆکەکان) بۆ پارتیزانـەکان قۆنـاغێکی ناسـک و یـەکلا کـەرەوە بـوو لە ئەلسیرا مایسترا . دەبوایە شۆڕش رێگاکە ببڕێ و روەو سەرکەوتن هەنگاو بنێ

یـا روبـەروی شکسـت ولـەناوچون ببـێ ، ئەوانـەی لـە شـەڕی (ئـەلگیریا دی پیـو) نەجاتیان بوو ژمارەیان کەم بوون ، ئەو جەنگاوەرانە لە سەرەتادا جەنگاوەری بە توانـا بوون بەڵام ئێستا بونەتە جەنگاوەری وەرزی .

(چی) لـە هەڵسـانگاندن و رەخنـە لـەخۆ گرتن بـەردەوام دەبـێ ، سـەرەڕای پەککـەوتنی هەندێک ئەندامی جەستەی کە بەهۆی نەخۆشیەوە لـە کـار کـەوتبون وێـڕای ئـەمـە گیڤـارا رەخنەی لە هەلە تایبەتیەکانی خۆی و دەستەکەی دەگرت .

زۆربـەی بیردۆزەکـانی دواتـری لەسـەر شـەڕی پـارتیزان بریتـی بـوون لـە دروسـت کردنی کاکلی پیاوە پارتی زانەکان وبەردەوامی بونـی شۆڕش بەهـەر نرخێـک بـێ ، بـە پاراستنی گیانی بەرخودان و ورە بەرزیەوە لە رۆژەکانی بەرایی شۆڕشدا .

بەهەموو پێوەرەکان (چێ) فێری ئـەوە ببو کـە ریز لـە رۆلـی جوتیارەکـان بگـرێ و یارمـەتـی و هاوکاریـەکانیان بـە پارتیزانـان لەبـەر چـاو بگـرێ . وێـرای ئـەو کۆمـەک و یارمەتیانـەی بـە خۆبەخشـەکان دەدران لـە دابین کردنـی خـواردن وچـەک وتەقەمـەنی و گەیاندنی خۆبەخشە نوێکـان بـە هـەڤالانیان ، بـەڵام لەبـەر چەنـد هۆیـەکی سیاسـی (چـی) ئاسـتی بایـەخی ئـەم هاوکاریانـەی نزمتـر دەنرخانـد کـە دەبونـە مایـەی پـەرە پێـدانی پارتیزانەکان .

ئەو سەرکەوتنەی شۆڕشگێرەکان کە لە (ئەوفیرۆ) بەدەستیان هێنا ئەو کاتـەی ئابلوقـەی چەند مۆلگەو بنکەیەکی سەربازیی دوژمن دەدەن و بـەرۆژی نیوەرۆ هێرشیان دەکەنـە سەرو تەفرو تونایان دەکەن ، ئەمە دەبێتە خاڵێکی وەرچەرخان بۆ شـەری پارتیزانـەکان .

چونکە دوای ئەو هێرشە سوپای پاتیستا لە (ئەلسیرا مایسترا) چەند بنکەیەک چۆل دەکا وناوچەیەکی زۆر بەهۆیەوە دەکەوێتە ژێر دەستی دەسەلآتی شۆڕشگێرەکان .
لەو کاتەوە هەر جارەی ناوی (چی) بهاتایە دوژمن هێرشێکی پچر پچری بە فرۆکە دەکردە سەر ناوچەکانی ئەلسیرا مایسترا و چیا ودۆلەکانی بۆردومان دەکردن چونکە ناوچەیەکی ئازاد کراو بوو .
ئێمەش تا رادەیەک بەشەو جولەمان دەکرد و بۆ پتەو کردنی پەیوەندیەکانمان لەگەڵ جوتیار وگوند نشینەکان ئەم گوند و ئەو گوندمان لە چیای ئەلسیرا مایسترا دەکرد .
بەقەد ئەوەی سەرنەکەوتن گیرو گرفت پەیدا دەکا هەندێک جار سەرکەوتنیش گیروگرفت پەیدا دەکا ، دوای سەرکەوتنەکان دیارە هێزی پارتی زانەکان گەشەیان کرد و ژمارەیان لە هەڵکشاندا بوو بەهۆیەوە کێشەی دابین کردنی خواردن و حەوانەوەمان هاتە پێش بەمە خولی دوەمی شەڕی پارتزانمان هاتە پێش کە بریتی بوو لە روکردن لە کۆمەڵگای نیمچە هەمیشەیی ئەمیش بریتی دەبێ لە دامەزراندنی بنکەی خزمەتگوزاری بۆ حەوانەوە ، واتە بونە حکومەتێکی بچوک و دام و دەزگای پیشەسازیی بچوک دروستکران . رادیۆو نەخۆشخانە دامەزران، رێورەسمی فەرمی دەرکران بۆ دانانی یاساو دامەزراندنی دادگاکان .
هەڵمەتی رۆشنبیری ووشیار کردنەوەی خەڵک دەستیان پێکرد ، دۆخێک لەگەڵ دەسەلآتدارانی پاتیستا دروست بو کە بە نیمچە تەقە وەستان دەچو ، رێگە بە شۆڕشگێرەکان درا خانوو بەرە دروست کەن و بەروبومی کشتوکاڵیان بچنن وپێ بفرۆشن بەم شێوەیە بارو دۆخی هێزە شۆڕشگێرەکان لە گەڵێك رووەوە گۆڕانی تێ کەوت بە شێوەیەک لە سوپای نیزامی دەچو کە لەسەر خاکی ولاتێکی دۆست دایکوتابێ
.
چاکەو ئازایەتی ئەم رێکخستنە بۆ (چی) دەگەرێتەوە بەهرەو تواناکانی لێرەوەو لە دروست کردنی ئەم کەش و هەوا نوێیە دەردەکەوێ .
دوای جەنگی (ئۆفیرۆ) پلەی سەربازیی بۆ پلەی (میجەر) فەرماندەی کەرت بەرز دەکرێتەوە ئەمەش بەرزترین پلە دەبێ لە نێو هێزی شۆڕشگێرەکاندا .
چونکە بوو بە لێپرسراوی (ریزی دوەم) واتە لە ریزبەندی پلە ییبدا لە دوای کاسترۆ دێت بۆیە رادیۆکانی پاتێستا دەستیان بە هێرش کردنە سەری کرد، چۆن هێرشیان دەکردە سەر کاسترۆ و براکەی ئەمیش بەهەمان شێوە .
ئەنریکومینس کە رۆژنامەنوس بو و لە کانونی یەکەمی 1958 ەوە ماوەی چوار مانگ لە ئەلسیرا مایسترا ژیاوە ، شایەدی بۆ (چی) دەدا بۆ سەرکەو تویی نەخشەو پلانەکانی و بۆ توانای لە بەرێوە بردنی شۆڕش .
کاتێک دەگاتە نەخۆشخانەی چی ی سەربازی دەبینێ لەسەر بنەمایەکی ستراتیژیی شۆڕشگێرانە بنیاد نراوە ، بۆیە ئەو ئەزمونەی کە لە ئەلسیرا مایسترا وەدەستی هێناوە هانی دەدا پەرتوکی شەڕی پارتیزانەکان بە سێ روانگە بنوسێتەوە لە ناویاندا(ناوچە لادێییە هەژارەکان لە ولاتانی هەژاری ئەمریکای لاتینی بە باشترین ناوچە

دەژمێـردرێن بـۆ شـەڕی شۆڕشـگێران) لەمـەش زیـاتر پـێ لەسـەر ئـەوە دادەگـرێ دروشمی پارتیزانەکان بکرێتە چاکسازی کشتوکاڵی .
دواتـر (چـی) و لایـەنگرانی لـە شۆڕشـگێرە کوبیـەکان ، سـەلماندیان کـە ئـەوان قـەرزاری بیردۆزەکـانی ماوتسـی تونـگ نـین ئەوانـەی لـە سـەر شـەڕی جوتیـارانی نوسیوەتەوە ، جەختیان لەوە دەکردەوە کە لەم بارەیەوە هیچیان لە بیردۆزەکانی ئەوان نەخوێندۆتەوە .
شارەزایی (چێ) بۆ ئەوان باشترین مامۆستا بوو ، هەندێک وانە هەن بۆ سەرەتای دەستپێکردنی شەر پر بایەخن ، کاسترۆ هەمیشە پێی لە سەر ئەوە دادەگرت کە دەبێ لەگەڵ بریندارانی دوژمن ، دیلە سڤیلەکان وئەوانەی هاوکاری دوژمنیان نەکردوە وەکو مرۆڤ هەڵس و کەوت بکەن ، ئەنجامەکەشی ئەوە بوو ناو و ناوبانگی پارتیزانەکان لە هی پیاوانی باتیستا زیاتر وباشتر بوو پیاوانی پاتیستا خاوەنی ناوبانگێکی سوک ودڕندانەیان هەبو وخاوەنی چەندین کاری ناشیرن و قێزەوەن بوون ، چەندین کاری دڕندەییان ئەنجام دابوو.
دیارە ئەمەش بۆ (چی) سودی کارای دەبێ ، لەو کاتەی نەخۆشی تەنگە نەفەسیی دەبێ لە روداوێکدا کە خەریک دەبێ دەستەی پیاوانی کاسترۆ بەهۆی لاوازی جەستەی (چی) یەوە هەمویان تیا دەچن بەڵام باشی هەڵس وکەوتی پیاوانی پارتیزانەکان دڵی جوتیاران بۆ لای خۆیان دەکێشن و هاوکارییەکی باشی ئەوان دەدەن وداڵدەی (چی) دەدەن ، کاتێک (چی) دەیەوێ بگاتەوە هەڤالانی یارمەتیی دەدەن ماوەی دە رۆژ تفەنگەکەی بۆ دەکەن بە گۆچان و دەیگەیەننەوە هەڤالانی ، لەکاتێکا ئەو رێگایەی بە دەم نەخۆشیەوە بە دە رۆژی بڕیبو کاتی خۆی بە رۆژێک دەیبری ، سەرکوت کردنی پیلانی خوێندکاران لە هاڤانا بەم شێوە دڕندانەییەوە لەلایەن پاتیستاوە هاندەرێکی بنەرەتی ونوێ بو بۆ 30 جەنگاوەرەکەی پارتیزانەکان .
هەروەها هێرشە بەربڵاوەکەی کرایە سەر کاسترۆ لە ئەلسیرا مایسترا هەستی جوتیارەکانی بزواند بەهۆیەوە 50 خۆبەخشی تر چونە ریز پارتیزانەکان کە لەوانە 30 یان بە چەکەوە بون ، لە مانگی ئایاری 1957 یش کامیۆنێکی چەک وتەقەمەنی رادەستی کاسترۆ کرا ، بریتی بوو لە چەکی ئۆتۆماتیکی و شەش هەزار فیشەک ، وێرای لاوازی چۆنایەتی خۆبەخشە نوێیەکان بەڵام (چی) و شۆڕشگێڕەکان بەم هاوکاری و گەشبونە خۆشحاڵ بون . دوای بەسەر بردنی چەند مانگێک لە ئەلسیرا مایسترا بونە خاوەنی ئەزمون و هێزێکی نوێ لە(گرام) بەڵام بێ پرەنسیپی وبێ توانایی لە خۆگونجاندن لەگەڵ ژیانی نوێیاندا پێیانەوە دیار بوو . زۆر بە ئاسانی هەست بە وجیاوازیە دەکرا کە لە نێوان پارتیزانە کۆن ونوێکاندا هەبوو ، کۆنەکان خاوەنی پرەنسیپ وتوانای شەڕو خۆبوردەیی بون بەڵام نوێکان کە تازە هاتبونە ریز هێشتا بێ سەرو بەری رۆژە سەرەتاییەکانیان پێوە دیار بوو ، بۆ نمونە را نەهاتبون رۆژی یەک ژەم خوارد بخۆن کاتێک ئەو خواردنەی بەسەریاندا دابەش دەکرا بەدڵیان نەبوایە مانیان دەگرت ، کۆڵە پشتەکانیان کەل و پەلی بێ کەلکی تیا بوو کە بۆ ئەوان

سودی نەبوو کاتێک باریان قورس دەبوو لە توانایان دا نەبوو هەڵی گرن بۆ سوک کردنی هەندێک کەرەستەی پێویست و بە کەلکیان لێ دەردەهێنا ، وەکوو شیری وشک وشتی تری بەکەڵک کە ئەمەش لە سیستەمی ژیانیاندا بە تاوان دێتە ئەژمار، ئێمەش ئەو کات ئەو قوتوە شێرانەمان کۆ دەکردنەوەو گڵمان دەدانەوە بۆ کاتی پێویست .
لةطةل ئةوةشدا جةناطاوةرة نويَكان لةشةرى ئؤفيرؤ كة طيظارا خؤى رؤلى سةرةكيى تيا بينى سةركةوتنى باشيان بةدةست هيَنا.
قؤناغى (بنكة طةرؤكةكان)كة طيظارا لة ئةرتوكى (شةرى ثارتيزانةكان) باسى ليَوة دةكات خةريكى نةمان بوو ضونكة هيَزة طةشة سةندوةكةى ثارتى زانةكان بة فشار و هيَرشةكان بؤ سةر سوثاى باتيستا دؤخيَكى نويَيان خولقاند بوو ئةم دؤخة نويَية هةم لة سوثاى باتيستا رويدا هةم لة دؤخى ثارتى زانةكان .
توانا و ثيَكهاتةى ثارتيزانةكان ببووة 20 بريندار و 2 بزيشك و وةرشةى ضةك و كارطةيةكى دروست كردنى جل و بةرطى سةربازى رةنطى سةوزى زةيتونى كة بؤ هاظانا دةناردرا بة مةبةستى بازرطانى ثيَكردن هةروةها نانةواخانةيةك و ضاثخانةيةك كة تيايدا رؤذنامةيةكى هةوال سازى بة ريَك و ثيَكى ليَى بة ضاث دةطةياندرا.
جياوازى تةواو لة نيَوان روخسار و شيَوازى و كارى كاسترؤ و طيظار بةدى دةكرا, ، كاسترؤ ثياويَكى فةرمان رةواى تؤباوى بوو طةرؤك و نةخشة داريَذةر بوو ، بةلام طيظارا ثياويَكى ئارام و طؤطرو لةسةر خؤ بوو جةختى لةسةر بنكةى كارى سةلامةت دةكرد ئةو كةسة بوو كة بة ثراكتيك خةونةكانى كاسترؤ دةهيَنيَتة دى, كاسترؤ و طيظارا لة كارةكانياندا ثشتيان بة يةكترى دةبةست.
طةليَك كةس هةبوون بة قةد ئةو خؤشةويستيةى بؤ كاسترؤيان دةنواند بؤ طيظاراشيان دةنواند.
لةطةل ئةوةشدا ئةوةى ماوة لة تةمةنى طيظارا بةتةواوةتى بۆ ئۆپەراسیۆن وکارە هونەریەکان تةرخاان نةكرابوو.
طيظارا تةنها بةكارى سةركةوتنةوة خةريك نةبوو بةلكو بة بنةما طشتيةكانى شةرى رزطارى و بةو كؤمةلطا نوىَ يةى كوبا كة دواى رزطار بوونى دروست دةبىَ خةريك بوو .
رؤفايل ضاو كة يةكيَكة لة هةظالانى طيظارا بةم شيَوةية شايدى دةدا دةلىَ:
ئاسايى بوو لة درةنطى شةودا بة تةنيايى لة نيَو خيَوةتةكةيدا خةريكى نوسينى تيَبينيةكاني بىَ , طيظارا خولياى نةخش و نيطار بوو, ئةو كاتةى هةمو خةلك دةنووستن ئةو لة نيَو سةربازطةكةدا دةخولايةوة بة دواى كةسيَكدا دةطةرا حةزى لة دوان و ديالؤط بيَت ، بة بةردةواميش لةطةل راول كاسترؤ كة ئةو كات هةنديَك ناكؤكى بيرور ا يان لة سةر ماركسيزم هةبوو نامةيان ئالوطؤر دةكرد.
طيظارا بؤى دةركةوت كة بوونى راوبؤضونى جياواز كار دةكاتة سةر بةرزكردنةوةى ورةى خؤي و ثارتيزانةكان , ئةوة بوو كة طوتارى بؤ دةدان : (ئةى فةرماندة و جةنطاوةرةكان هؤشيارى لة طةشةكردن داية , ئةو بةريَزانةى لة نيَوماندا

هةست بةم ثيَويستية دةكةن كة دةبيَ ضاكسازى ئةنجام بدرىَ رذيَمى كؤمةلايةتيى ئيستا سةر نطون بكرىَ طة بةبيَ ئةنجام دانيان خؤشى و ئارامى لة ولات نايةتة دى).
لة راستيد لة هةر لاثةرةيك لة لاثةرةكانى بيرةوةريةكانى طيظارا لةسةر شةرى شؤرشطيَرانةى كوبى ديد و بؤضونى ئةومان بةر ضاو دةكةويَت كةلةسةر شةرةكةى نوسيوةتةوة, زؤربةى بيرؤكةكانى كة لة نوسينة ئايدؤلؤذيةكانيدا هاتووة هيَشتا لة قؤناغى دروست بووندان طومانيش لةوةدا نية هزرة ئايدؤلؤذيايةكانى لة ميانةى خةباتى لة السيرا مايسترا لة دايك بوون كة ثوختةكةى بريتية لة شارةزا يى و بسثؤرى لة بوارى جةنطدا , وةكو ئةو باسةى لةسةر كاتى بؤسة نانةوةكة دة نوسىَ لة(هؤم بريتؤ) :
(دةلى لةم شةرةدا بؤمان دةركةوت كة لة ذيَر دؤخى تايبةتى و دياردا ئةم جؤرة هيَرش كردنانة ضةند ئاسانن ئةوكاتةى كة كاروانى دوذمن بةريَوة دةبريَن) جاريَكى تر جةخت لةوة دةكاتةوة كة راستى ئةو دةست وةشانانة دةسةلميَنىَ دةلىَ : كاتيَك طورز لةسةر كيَشى هيَزةكانى دوذمن دةدةيت و هةولى كوشتنى يةكةم ثياو يان يةكةم كؤمةلةى دوذمن دةدةيت كة دةبيَتة مايةيى سةر ليَشيَوانى سةرجةم هيَزةكةى دوذمن و شكست بة هيَرشةكةى ديَنىَ , ثيادةكردنى ئةم جؤرة تةكتيكانة دوذمنى ناضار كرد ووردة ووردة دةست لة هيَرش بردن بؤ سةر السيرا مايسترا بةربدا و طةليَك جار سةربازةكانيان فةرمانى سةرةوةى خؤيان بةجىَ نةدةطةياند ، لة هيَرش بردن دةكةوتن و ريزةكانى ثيَشةوةى ئةوانيان جىَ دةهيَشت.
طيظارا لة ميانةى هةلسةنطاندنيكي يةكيَك لة شةرةكانيدا دةست نيشانى خالة لاوازةكانى دةكا كة بوونة هؤى سةرنكةوتنى هيَرشةكة.
طيظارا تةنها باسى لة روودانى شةرةكة نةدةكرد بةلكو هةولى دةدا لة شةرةكاندا ثةند وةرطرىَ بؤ شةرةكانى تر , ئةوةى راستى بىَ هةردوو فاكتةرى(بؤسة نانةوة و هيَرشكردن) بونة بنةماى ضالاكى شةرى ثارتيزانى و ستراتيذيةتى شةرى راستةقينة لةشةرةكانى بؤليظيا.
فيدل كاستروَ ثةيوةندى باشى لةطةل ثارتة ئؤثؤزسيؤنةكانى كوبا ثةيدا كرد لة ثيَناو روخاندنى رذيَمى باتيستا داواى هاوكارى و ثشتيوانى لىَ كردن لة بةرامبةريشدا ثةيمان و طفتى ثؤست و ثلةى ثيَدان .
ئوميَدى مةزنى بةو مانطرتنة سةرتاسةرية هةبوو كة لة شارةكان لة نيسانى 1958 ئةنجام دران.
بةلام سةرنةكةوتنى سةلماندى كة مةزنترين كارةسات بوو بؤ ئةوان , بوة مايةى روخانى ورةى دوذمنانى باتيستا و ثضرانى هيَلى يارمةتى و هاتوضؤى نيَوان شارةكان و دةست ثيَكردنى هيَرشيَكى بةربلاو بؤ سةر شارةكان و السيرا مايسترا , ئةم هيَرشة لة هاويندا زيان و شكستى بؤ شؤرش هيَنا. دةتوانين بليَين ئةم شكستة طوامانيَكى خستة دلى طيظارا لة هاوكاريةكانى دانيشتوانى سظيلى شارةكان كة بة ثارتيزانةكانى شةرى كوبا دةدا.

بۆية زۆر بڕواى بە هێزى مەدەنى نەبوو كە بە ديدى ئەو (نەرم كێش و نا واقعى بوون).
بەلام (هێرَشة درێذەكەى) كراية سەر دورطة كە لە دواى شەرەكانى كاستڕۆ ئەنجام درا لە سالى 1958 بە هۆيەوە دوورطة بوو بە دوو لەت و بايەخ و بەهاى كارى سظيلى زياتر هاتة بەرضاو.
ضونكة ئەم هێرشة هەندێك لە شارەكانى ناو ضياكانيان رزطار كردو ڕێطاى هاتووضۆكۆدنى لە نێوان شارەكانى تر دا برى بەم شێوەية اليسترا مايسترا دابرا و دواتر بە يەكجارەكى دەستى بەسەدا طيرا.
(چى) ئەو ئەزمونەى ئشتى ثێ دەبەست بريتى بو لە دامەزراندنى بنكەى سەربازى لە طوندەكان و دواتر فراوان كردنيان تا ئەو كاتەى طوندەكة دەكەويَتة دەستيان و شارەكة دادەبرێت و ئيتر ئەويش دەكەويَتة دەست. بە ديدى طيظارا ئەركى طوندة شار رزطار بكا ، ضونكة دەبێ لە دەرةوەى شار هێرش بكرێتة سەر سەنتەرى شار نەك لە ناوةوة.
هێرشەكەى (اليسترا مايسترا) و هەلويَستى ثارێزطارى ثارتى كۆمۆنيستى كوبى سەبارەت بەو شۆرشەى ثرۆليتاريايى شار سەرثەرشتى دەكات لە ڕێطەى زنجيرەيەك لە مانطرتن و تێك و ثێكدانى ئاميَرى بەرهەم هێنان و دواتر بە شۆرش كۆتايى بێ. بووة هۆى ئەوةى طيظارا دذايەتى ماركسيزم-لينينيزم بكات .
بەديدى طيظارا جوتيارة ضەكدارەكان بەسەر طوندەكاندا زال دەبن تا ئەو كاتەى شارەكان وەكو مۆزى طەنيو يەك لە دواى يەك دەكەونە خوار, ئەمة بوو ئەزمونەكەى طيظارا كە بۆليظيايى بەرةو دابرانێكى جوطرافى برد.
ئەطەر بمانەوێ لە هەلە سەرەتايەكان و سەركەوتنەكانى وەكو كەسێكى ثارتيزان لە السيرا مايسترا ئاطاداربين، كاتێكى درێذى دەوێ ضونكة ئەو 25 مانطەى لەوێى بردة سەر كردية ثياوێكى ڕێكخەر و بيرمەند و بسثۆر لە تەكتيكدا واتة بوو بە نيمضة ثالةوان , لە كاتيكا جطة لە طەنجێكى نەخۆشى تەنطة نەفەس هيضى ترى نەبوو.
كەسێكى ئەفسوناوى خاوەن رۆشنبيريەكى شارستان بوة , بە هۆى طەران لە نێو هەذارەكانى ئەمريكاى لاتين خوێندنەوەى ماركسيزم و لينينيزم خۆى بە كەسێكى شۆرشطێر دەزانى.
بە هيض شێوەيەك لە شێوەكان جياوازى نەبوو لەطەل هەزارەها ثێشكەوتوەكانى ضينى مام ناوەندى لە رووى ثيشەى ئازادةوة , بەلام كاتێك لە جێنيوەرى 1959 دەسەلات لە باتيستا دەسێندرێتەوة و حكومەتى طواستنەوة لەسەر دەستى كاستڕۆ دادەمەزرێ ، طيظارا دەسەلمێنێ كە جەنطاوەرێكى طەريلاية و خاوەن هێز و ئازايەتيەكى مەزنە بۆية لە ثياوة مەزنەكانى كوبا ، ئەوەندەى نەبرد تا بەمەزنترين كەسايەتيى شۆرش دێتة ئەذمار.

ئەركی سەرەكیی بریتي بوو لە نوسین و دارشتنی ئایدۆلۆذیا (بە شێوەیەكی ریَك و ثێك و طونجاو) كە ثێك هاتبوو لە كۆمەلێك بیردۆزی ناكۆك ئەوانەی لە ئەنجامی سەركەوتنەكانی كاسترۆ هاتبونە كا.

شۆرشی كوبا كاری كردبووە سەر باری سیاسی و ئایدۆلۆذیی طیظارا ، ثەیوەندیەكانی لەطەل شۆرشدا طۆری بۆ(بانط خوازی ضاكسازی كشتوكالی) لە سەر بنە مایەكی شۆرشطێرانە ی دەكرد .

ئەمانە بوونە مایەی ئەوە لە قۆناغەكانی داهاتوو بە كۆ ململانێ لەطەل باتیستای زۆردار بكەن تا طەیشتە ئەو ئاستەی بیر لە دەستەوادەی (شەری طەل) بكا , جەختی لە رۆلی ویلایەتە یەكطرتووەكانی ئەمریكا كردەوە لە هاوكاری كردنی رذێمی باتیستا بە درێذایی رۆذەكانی شەری نەطریسی (ئیمثریالیزمی ئەلیانكی).

رەوشتی سیاسەتمەدارە هەلثەرستەكانی باتیستا ئەوانەی بۆ بەرذەوەندی تایبەتی خۆیان بە كاسترۆ بەستبۆوە و طیظارایان بێزار كردبوو كە هەندێكیان لە ریَطای دیموكراسیەتەوە توانرابوو بخزێنە ناویان و بەرز بكرێنەوە.

سەرەرای ئەمە(ضی)توانیبووی ئەو شارەزایە وەدەست بێنێ كە لە رێطەی دەستەیەكی بضووكی جەنطاوەرانەوە شەری رزطاری هەلطیرسێنێ و دواتر ثەرە بسێنێ بطاتە قەوارەی تیثێك لە سوثا و بنە كۆمەڵێک لە بیرورای طونجاوي نا ماركسیست لە كۆمەلەی ثارتیزانەكان و هەلطری ئالاي شۆرش .

بە دیدی طیظارا مەرجی سەركەوتن لای فەرماندەی بروا ثێكراوە كە لای ئەو لە رێكخستنی حیزب بە ئۆرطان و كادیرەكانەوە طرنطترە دواتر وەدەستهێنانی بنكەی جەماوەری بۆ كۆمەلەیەكی بضووك سەركەوتنە ، طیظارا بە ثێی شارەزایی و بسثۆری خۆی لە سەر ثارتیزانەكانی كوبا ضەند مەرج و بنەمایەكی ثیادەكرد ئەم بنەمایانە بنەمای بنەرەتی بوون زۆربەیان بۆ شۆرشی جیهانی ستراتیذی سەربازی بوون.

سێ بیرۆكە لە ثەرتوكەكەیدا كە بەناوی (بیرەوەریەكانی شەری شۆرشطێری كوبی) زۆر دووبارە دەبوونەوە ، ئەمانیش بیرۆكەی نەرێنی بوون بۆ دیدەنی ئاسۆی داهاتوو:

1. ململانێی فیكری باشترین رێطەیە بۆ فێربوونی جەنط و دروست كردنی ثیاوشۆرشطێر. بیردۆز هەر ضۆنێكی بێت ناتوانێت جەنطاوەری ثایەبەرز دروست بكات , كەوتنە ناو ئەزموونی ثراكتیكیی شەری شۆرشطێرانە تاقە رێطەیە بۆ دروستكردنی ثیاوی ثارتیزانی راستەقینە، هەر ئەویشە لە كەسانی ثیلانطێر و خەون بین جیا دەكاتەوە.
2. ململانێی راستەقینە ضۆن جەنطاوەر دروست دەكات ئەواهاش دیمەن دروست دەكات . دەكرێت ثیاو بضێتە ریز دەستەیەكی شۆرشطێر كە هیض لە ئایدۆلۆذیا نەزانێت بەلام لە كۆتایی هەر دەبێت شتێك لە ئایدۆلۆذیا فێر ببێ كەوایە دەبێ هەولی طەشە ثێدانی هزر و بیرەكانی كۆمەلایەتی بدا هەروەكو طەشە بە توانا سەربازیەكەی دەدا. ضونكە توانا سەربازیەكەی ناتوانێ یارمەتی بدا بۆ درێذە

دان بە شەری ثارتیزانی , بەم شیَوەیە دەطەینە ئەو ئەنجامەی کە بلیَین باشترین جەنطاوەر ئەوەیە کە شارەزایی لە کار و باری سیاسی هەبیَ و هەر ئەویش لە هەر کەسیَك ثالیَوراو ترە بؤ ئەوەی دوای سەرکەوتن ببیَتە فەرماندە, ضونکە ئەو لە کەسیَکی تر کە نە جەنطا بیَت واقیع بینترە.

3. ثارتیزانەکان هەندیَك تایبەتمەندیان هەن کە بە تایبەتمەندی ناوەکی دیَنە ئەژمار. هام شؤ و مامەلەکردنی طیظارا لە السیرا مایسترا لەطەل کؤمەلیَك لە ثیاوی ئازا و نمونەیی فیَری طەلیَك دەستەواذەی ثالەوانی ثیاوی فیداکار بوو. لاثەرەکانی ثەرتوکی (بیرەوەریەکان) ثریەتی لە دەربرینی تەمەنا و سوثاس طوزاری بؤ ئەو ثیاوانەی لە شەرەکاندا طیانیان سثاردوة. طیظارا هاوکار بوو بؤ خولقاندی ئەفسانەی ثالەوانی ثارتیزانەکان . ویَرای ئەوەی کە ئەمە بە ثیَضەوانە بیرکردنەوەی لەسەر یەکسانی هاتن ئەو کاتەی بە طیان ئامادە دەبوو ئەفسانەیەکی تایبەتیی ئامادە دەکرد.

بەشی سیَ یەم

بیردۆزەکانی شەری ثارتیزان

بەلکو ثسثؤرە سەربازیەکان وەکو (کاثتن لیدل) لەسەر ثیَشینەی سیاسی رازی نەبن کە بوونە هاندەری طیظارا , بەلام لەسەر ئەمە کؤکن کە بیردؤزەکانی شەری ثارتیزان دیراسەی ستراتیذی شەری درەوشاوەن.

نووسینەکانی طیظارا لەسەر ئەم بابەتە شؤرشطیَرانە بوون , نووسینەکان نەخشە و ثلانیان بؤ سەرکەوتنی راثەرینیَك دادەرشت کە کؤمەلیَك خەلك دذی سوثایەکي نویَ ی خاوەن تەکنەلؤذیا هەلسن.

بوونی دەرامەتیَکی کەم و ثالثستیەکی طەل و هاتو ضؤیەکی ئاسایی ریَطە لە دەستثیَکردنی راثەرینیَك ناطریَ کە لە توانایدا بیَ سوثایەکی نیزامی سەر نطوم بکا لەبەر ئەوەی رؤذانە فەوجی نویَ دیَنە ریزی .

بؤمبی ناوەکی سوودیَکی کەمی دەبیَ لە قەلاضؤکردنی ثارتیزانەکان لە نیَو دارستانەکاندا هەروەها تانکەکانیان ناتوانن لە نیَو ضیاکان بە ئەرکی سەربازی خؤیان هەلسن.

سەرکەوتنی شؤرشی کوبا هاندەرە بؤ هەلطیرسانی شؤرش لە شویَنیَکی تر , کاریطەری شؤرشی طوبا کاریطەریەکی جیهانی بوو, لە ظیَتنامەوە تا کؤنطؤ لە شیکاطؤوە تا بەرازیل بیردؤزەکانی طیظارا کاری کردبووە سەر طەل , طەلیَك سوثای نویَ و هاوضەرخی خاوەن ضەك و تەقەمەنی نویَ تیَك شکیَندران .

ئەوةتا بە هۆی بوونی ناكۆكی لە هۆكارةكانی سیاسی و كۆمەلایەتی و ستراتیذی و سەربازیەوة ثارتیزانەكان لە جەزائیر و ظێتنام سەركةوتنیان بە دةست هێنا و لە طواتیمالا و كۆلۆمبیا و ظةنزویلا و فلیثینیش تێكةوتن , لةطةل ئەمةشدا هیض شەرێك لە و شەرانة لةوةی تریان نەدةضوو بة بێ كاریطەری طیظارا .
طیظارا ثەرتوكی (شەری ثارتیزان) بابەتی سالی 1960 بە ووتەیەكی مەزنان دةست ثێدةكات دةلێت:-
شۆرشی كوبی ئەوةی سەلماند كە طەل لە توانایدایە بە ریَطەی شەری ثارتیزان خۆی لە دةست حكومةتة ستةمكارةكان رزطار بكات, دریَذة بة ووتةكانی دةدا و دةلیَ:
1. هیَزةكانی طةلةری دةتوانن شةر دذی سوثا بكة ن و سةركةوتن بة دةست بیَنن
2. زةرور نیە هەموو كاتیَك ضاوةروانی خولقانی حالەتیَكی شۆرشطیَرانة بین , دةكریَت ئەم حالةتة بة كاكلیَكی شۆرشطیَرانة بخولقیَندریَ .
3. ناوضة طوند نشینة دوا كةوتوةكانی هەردوو ئەمریكا بە باشترین طۆرةثانی شەری رزطاری دیَنة ئةذمار.
ئەم بروایانة بوونة مایةی هەلیَنجانی ئەو راستیانەی كە سیاسەتةكانی ثارتە كۆمۆنیستة فةرمیةكانی ئەمریكای لاتین رةت بكةنةوة.
كاتیَك لە توانای هیَزة طةلةریةكاندا بیَت دذی سوثا سەركةوتن وةدةست بیَنێ كةوایە هیض ثاساویَك بۆ هەولوپستی سیاسیة قولابیەكان نیە كە وةكو تةماشەوان سەیری رووداوةكان دةكةن و دةلیَن هیَزی دةرةكی ناتوانێ شكست بة سوثا بیَنێ.
كةوایە و مادامەكی لە توانادا بێ حالەتیَكی شۆرشطیَرانة بخولقیَندریَ ثیَویست بە ضاوةروانی ناكات تا ئەو كاتةی هةموو بارودۆخەكانی شۆرشی ماركسي بە خۆرسك دةخولقیَن.
دواتر كە ثارتیزانەكان لە تواناياندا بێ لە طوندةكان سەركةوتن بةدةست بیَنن ض ثیَویست دةكات ضاوةروانی ئەوة بین شار نشین كۆمةلەی ثیشةسازوانةكان دةست بةسەر شاردا بطرن؟ لە كاتیَكا ئەمان نیَضیری هیَرش كردنة سةرن لةلایەن سوثاوة.
لةطەل ئەوةشدا طیظارا نكۆلی لەوة ناكات كە هیَزی كۆمةلەی طوندةكان هیَزی بضووكن و لە تواناياندا نیة هةموو كاریَك ئةنجام بدةن جطة لةو كارانةی بة یةك مەرج نةبێ , ضونكة ئەوان وةكو ثیَشرةوی ضةكداری جەماوةر كار دةكەن بۆیە ناتوانن بە بێ ثشتیوانی جةماوةر هةنطاو بنیَن كة ئەمةش مةرجیَكی بێ سێ و دووة.
كاتیَك هیَزی ثارتیزانەكان ثشتطیری جەماوةریان دةبێ و دۆخی ئەوان لە رووی ذمارةوة لة دۆخی سوثا ناكا تةنها لة رووی ضةكةوة نةبێ نابةرانبةرن.
دةكریَ كۆمةلیَك شۆرشطیَر هاوكاری طەل بۆ ماوةیەكی دیاری كراو وةدةست بیَنن, بەلام سوثا تەنها یارمەتی و هاوكاری بةرذةوةندی بیرۆكرات و ئەوةانەی دةست بةسةر بةرذةوةندیةكانی طةل دا دةطرن وةدةست دیَنن .
ئەوانیش بة دةوری خۆیان دیارة كة ئەم هاوكارییة لە لایةنە بیَطانە كانەوة ثێ دةطا , بەم شیَوةیة ئةطەر طەل و دانیشتوانة خۆ جێ ییەكان ثشتطیری هیَزة

شۆرشـطێرەكانیان كـرد ئـەوا بـە دلنیاییـەوە ثارتیزانـەكان سـەردەكەون, كـەوا بـێ جەنطاوەرانی شەڕی ثارتیزانی لە ثباوانی ثارتیزانی زیاترە .

ئەوان ضاكسازی كۆمەلایەتین , ضەك لـە ئێنـاو طـەل هەلدەطرن , لـە ئێنـاو طـۆرینی حكومـەت دەجـەنطن , بـەم شـێوەیە راسـتیەكی راسـتەقینەی ناوضـەی ئۆثراسـیۆنەكان دەزانـن بـە شـێوەیەك بتـوانن لـێ ی بكشـێنەوە و بـە ئاسـانی خۆیـان حەشـار بدەن.كـە رووبەروی هیض كار و هەلویَستیَك نەبن ئەطەر بـە مسؤطەری نـەزانن سـەردەكەون .
ئەوان دەتوانن سوود لە خالە لاوازەكانی دوذمن وەرطرن و ثابەنـدی ستراتیذیەتی شـەر دەبن كە بریتی یە لە شیَوازی (بوەشێنە و راكە).
هـەر لـە خۆشیەوە شـەری فیداكاری قۆنـاغیَكی سـەرەتای شـەری كلاسیكیە , بـە تـەنیا نـاتوانێ شـەرەكە بباتـەوە بـەلام مەشـق كردنـە طەشـە بـە توانـای شۆرشـطێرەكان دەدا و دەیان كا بە سوثایەكی بضووك كە بتوانێ بەرەنطاری سوثایەكی نیزامی درِندە ببێتەوە.
هـەروەها هـەموو خۆبـەخت كاریَك مـەزنی خۆیـەتی بـە هـەمان ئاستی كـە جەنـەرالیَك ثاسەوانی خۆی دەكا و خۆی لە كوشتن دەثاریَزێ بە هەمان ئاست و شیَوە فیداكارەكەش لە سەریەتی ثاسەوانی لە خۆی بكا و خۆی لە كوشتن بثاریَزێ.
ئـا لیَـرە (ضـی) بـەراوورد لـە نیَـوان سـەربازیَكی ئاسـایی و جـەنطاوەریَك لـە شـەری ثارتیزان دەكا:
((هەموو فیداكاریَك دەبێ بۆ مردن ئامادە بێ. نەك بۆ بەرطری كردن لە بڕواكان بـەلكو بۆ طۆرینی بروا بۆ راستی))
بە هۆی ئەوەی ئامانجی سوثای نیزامی لەناو بردنـی هـەموو شـەرەكانی ثارتیزانـە , دەبـێ ئامـانجی ثارتیزانـەكانیش ئاشـكرا كردنـی سـتراتیذیەتی سـوثاو لـەناوبردنی بـێ. شكست بـە سوثا هیَنـان دەبـێ بۆ ماوەیـەكی دریَذ خایـەن ئامـانجی ثیـاوانی ثـارتیزان بـێ ضـونكە ئـەو كاتـەی تیَكیـان دەشـكیَنن دەسـت بەسـەر ضـەك و تفاقەكانیانـدا دەطـرن و شەریان ثێ لەطەلدا دەكەن , دواتر بە ئاسانی دەتوانن دەست بەسـەر عـەمباری زەخیـرە و تەقەمەنیە كانیاندا بطرن.
دەبێ نەخشەی هیَرشەكانی ثارتیزان بە شیَوەیەك دابریَذریَن كـە بـە سـێ قۆنـاغ جـێ بـە جێ بكریَن:

1. خۆ راطری و طونجان لەطەل بارو دۆخی ذیانی شەری ثارتیزانی دا.
2. ثـەرت كردنـی هیَزەكـانی دوذمـن لـەو شـویَنانەی كـە ثیاوەكـانی ثـارتیزان بـە ناوضەی رزطاركراوی خۆیان دەزانن .
3. هیَرش كردنـە سـەر هیَزەكـانی دوذمـن لـە بنكـە و ناوضـەكانی خۆیانـدا و جـەخت كردن لەسەر لیَدانی هیَلی هاتوو ضۆ و بنكەكانیان .

فەرمانـەكانی (ضـی) تونـد بـوون. ئازایانـە دەسـت لـە دوذمـن بوەشـێنە , وای لـێ بكـە هەسـت بكـا هـەردەم لـە ذیَـر دلـۆڤـانی ئەوانـە و طـەمارۆ دراوە. ئامـانجی فیـداكاری بـە دانیشتوانی طوندەكان رابطـەیەنە بە شیَوەیەك بۆیان شی بكەرەوە لە بەرذەوەنـدی خۆیـان لە راثرین دابببن.

شيَوازى تيَكدان و كاول كردنى مؤلطـةكانيان ثيادة بكـةن ، هـةولى ثضـرانى ثةيوةنـدى هـات و ضـؤكانيان بـدةن , خـؤت لـة كـارة تيرؤرسـتية بـىَ سـوودةكان دوور بخـةرةوة , هةولى هيَشتنـةوةى ئانتايى يةكى زؤرى زةويةكان مةدة.
كؤمةلَةى ثارتيزانةكان بة بةردةوامى نوىَ كاريـان بـؤ بكـة , ضـونكة ئـةو كؤمةلَـة نـوىَ يانة دةتوانن خاكى زياتر بخةنة ذيَر دةسـةلاتيان كـة لـة توانايانـدا بـىَ هيَـرش بكـةن سـةر دوذمن.
بةهةرحال هةر دةبىَ تةكتيكةكانى قؤناغى لةطةلَ بارودؤخى طشتى بيَنةوة بة شيَوةيةك دةبىَ ثارتيزانـةكان سـوود لـة هـةموو رووداوةكـان وةرطـرن و لـة بةردةوةنـدى خؤيـان بةكاريان بيَنن.
شةرى كلاسيكى تـةنها دوذمـن دةيكـا بـةلام ثارتيزانـةكان نـابىَ كـةس بـة شـويَن و كـاتى جولانـةوة و هيَرشـةكانيان بـزانن ضـونكة هيَرشـى كـت و ثـر و دةسـت و بـرد ، دةبـىَ دروشمى ثارتيزانةكان بىَ.
((ئةو شتانةى كة هةرطيز ثارتيزانةكان نابىَ دةست بةردارى بن , كت و ثر و سـةر لـة دوذمن شيَواندن , هيَرشى شةوانةية)).
ثارتيزانةكان لة هيَرشةكانياندا دةبىَ ضوست و ئازا بن بـة تايبـةتى لةطـةلَ ثيـاو كـوذ و تاوانبارانـدا. بةلام لةطةلَ سةربازانى دوذمـن ميهرةبـان بـن و زيندانيـةكانيان ئـازاد بكـةن لةطةلَ ديل و بريندارةكان نةرم ونيان رةفتار بكةن هةروةها لةطةلَ دانيشتوانة خؤجىَ ييةكان بةريَزةوة مامةلَةيان لةطةلدا بكةن و ريَز لة بـةهاى داب و نةريتـةكانيان بطـرن , ئـا بـةم شيَوة رةفتـارة دةتـوانن رةوشـتى بـةرزى خؤيـان نيشـانى خـةلَك بـدةن و سـةر لـة دوذمن بسينن.
طيظـارا لـة ثـةرتوكى (شـةرى ثارتيزانـان) نووسـيويةتى دةبـىَ و هـةموو جـؤرة ستراتيذيةكانى جـةنط لةسـةر خـاكى دؤسـت و دوذمـن لـةو ناوضـانةى شـةرى تيايـد لـة بةرذةوةندى ثارتيزانةكانة و لةو شويَنانةى كة لة بةرذةوةندى ئةواند نية هةموويان شـى دةكاتـةوة , جطـة لةمـة جـةنط لـة شـارةكان و باسـى جؤرةكـانى ضـةك دةكـا كـة لـة هـةر ناوضـةيةك ض جـؤرة ضـةكيَك دةكـرىَ بـةكارى بيَنـى و ذمـارةى جـةنطاوةرة بةشـدار بوةكة و تةكتيكةكان لةسةر بنةما و رةضاوى جوطرافياى ناوضةكان باسى ليَوة دةكا.
بـؤ نموونـة ئـةو ناوضـانةى كـة بـؤ شـةرى ثـارتيزان دةطـونجيَن ئـةو ناوضـانة كـةلَكى كارى تيَك دان و وةدةست هيَنانى ئاتار و ضةكى دةست بةسةرداطيراوى دوذمـن ديَـت , بةلام ئةو ناوضـانةى بـؤ هيَرشـى ثارتيزانـةكان نـاطونجىَ دةبـىَ كةسـانيَك لـة هيَرشـةكان بةشدارى بكـةن كـة توانـاى جولـةى خيَـرا و توانـاى مـةزنيان هـةبىَ. لـة هـةموو حالـةتيَك دةبىَ ئاراستةكردنى شـةرةكان لـة دةرةوةى شـارةكانةوة بـىَ. لـة بةشـيَكى ثةرتوكةكـةيدا (ضـى) جةخت لةوة دةكاتةوة كة لة هةموو ئؤثةراسيؤنةكانى فيداكارى دةبـىَ طونـدةكان بنكةى هةميشةيى بن, شؤرشى شـارةكانيش ئـةو كاتـة دةبـىَ كـة طونـدةكان ثيَويسـتيان بـة يارمةتى و ثشتطيرى دةبىَ.

بەشی دووەمی ئەرتوکەکەی طیظارا ئەرە بە بیرۆکەی ضۆنایەتی ئارتیزانەکان و کۆمەلەکەیان دەدات , رۆلی ئیاوانی ئارتیزان وەکو ضاکسازی کشتوکالی وەکو جەنطاوەریَك لە ئیَناو ئازادی طەل , ئیَویستی بە زیاتر روون کردنەوە و ئاشکراکردنی رۆلی هەیە بەم ئیَوەرە هەموو جەنطاوەریَکی شۆرشطیَر دەبیَ خاوەنی دەست و دەم و داویَن ئاك بیَ هەلطری رەوشتیَکی بەرز بیَ لە هەلس وکەوتەکانیدا خۆی لە هەلەکان دور بخاتەوە.
(دەبیَ کەسیَکی ذیر و سەر بەرز بیَ , نابیَ ئشت لە یارمەتی دانی جوتیارەکان بکا لە رووی هونەری و کۆمەلایەتی و ئابوری و شارستانیەوە).
ئەم رەوشتانە دەبنە کارئاسانی بۆ ئەو شۆرشطیَرەکان دوای ئازادبوون و رزطار بوونیان بتوانن دریَذە بە رۆلی ضاکسازی شەری ئارتیزان بدەن, بەم شیَوەیە ئەم ریطەی شۆرشطیَر کرتوتیە بەر لەسەر دادئەروەری و یەکسانی رادیَت لە داهاتوو دەتوانیَ ئەوکات بە دادئەروەرانە سزای خۆفرۆش و تاوانباران بدا و دەست بەسەر زەویە زیادەکانی دەرەبەط وداطیرکەراندا بطریَ و دواتر بەسەر جوتیار و هەذارەکاندا دابەشی بکا ویَرای دەست طرتن بەسەر مولك و مالی دوذمنانی شۆرش و بەرذەوەندیەکانی.
هەروەها دەبیَ هەولی دروست کردن و ئیَك هیَنانی هەرەوەزی بۆ جوتیارەکان بدا بۆ ئەوەی خەلکی ناوضەکە بروای تەواویان ئیَ ی هەبیَ , بەم شیَوەیە کار و کاردانەوە لە نیَوان شۆرش و جوتیارەکاندا ئەیدا دەبیَ , دیارە کە کەسی ئارتیزان ئاشخانیَکی ضینایەتی و مام ناوەنجیی هەیە و خاوەنی ئاستی رۆشنبیری و وشیاری یەکی باشی دەبیَ بۆ ووشیار کردنەوەی جوتیار و وەرزیَرەکان ، ئەم توانایە دەخاتە طەر ضونکە ئەوان تا ئەو ئاستە لیَ ی دلنیا دەبن کە باری ذیانی خۆیان بۆ باس دەکەن و کیَشە و طرفتەکانیان دەخەنە بەر دەست ، دیارە کە ئارتیزانەکانیش شارەزایی و زانیاریی ئیَشوەختیان لەسەر باری ذیانی ئەوان دەبیَ و لە هەمان کات ئەوانیش (ئارتیزانەکان) دەکریَ وانەی باشیان لیَ فیَربن و کارە زەروریەکان بۆ ضارەسەری لە جوتیارەکان فیَر بن.
طیظارا بە باس کردن و شی کردنەوەی لایەنەکانی رەوشت و ئەقلیەت و جەستەی ئارتیزان دریَذە بە نووسینەکای خۆی دەدا و دەلیَ:
ئەم تایبەت مەندیَتیەی ئارتیزان تیکەلاوییەکە لە شتی سەیر و سەمەرە و جوامیَری و برِواداری کە دەبیَ ئیاوی شۆرشطیَر هەرطیز ئازاو ماندو نەناس بیَ , کەسیَك بیَ ئاسۆی داهاتووی لا طەش و روونك بیَ کەسیَك بیَ توند و خاوەن بریار بیَ لاواز نەبیَ بەرامبەر بە ئاستەنطەکان لە مامەلە کردن لەطەل دیل و نەخۆشدا دل میهرەبان بیَ خۆراطر بیَ بەرانبەر بە ماندوو بوون و برسیتی و نەخۆشیدا .
دوای دیاری کردنی ئەو هەموو تایبەت مەندیانەی شۆرشطیَران دەبیَ هەلطری ئامانجیَکی رون و ئاشکرا بیَ کە هەمیشە بەریَوەی ببا ئەو ئامانجەش:

(دةبێ سادة و ساكار بێ ئامانجێك بێ دوربێ لة خةيال و واقعی بێ. ئامانجێك بێ شايةنی ئة وة بێ مرؤظ خؤی بؤ بةخت بكات, طرنط نية ئةو ئامانجة بة ئاستێكی زؤر مةزن بێ بةلام طرنط ئةوةية لای خةلكانی دةوروبةرت ثر بايةخ و بةها بێ, بؤ نموونة بةلكو وةدةست هيَنانی ثارضةيةك زةوی كشتوكالی بێ بؤ جوتيارةكان كة لای ئةوان ئةمة لة هةموو شتيَك طرنط ترة. يا بةرزكردنةوةی رؤذانة كة بؤ كريَكارةكان بة هةمان ئاست ثر بايةخ و طرنطة . دواتر طيظارا ئاماذة بةوة دةكات تا ئةوةندةی ئامانجةكة روون و ديار بێ ئةوةندة ورة و خؤراطری ثارتيزانةكة ثؤلاين تر دةبێ .
پزیشکێکی شۆڕشگێڕ لای گیڤارا گەڵێک دەگەیەنێ بە تایبەت لە روی دەرونیەوە کاتێک لە رۆژانی سەختی سەرەتایی شۆڕشدا پزیشکێک لە تەک شۆڕشگێڕێکی بریندار دەوەستێ ، بۆ ئەوان ورە بەرزی وبروا بە خۆ و بە شۆڕش بونە ، چونکە دەرمانێک یا تابلێتێکی ئەسپرین کە هەڤاڵێک یا شۆڕشگێڕێک پێی دەدا و لە ئێش وئازاری دەگا بۆ ئەو گەڵێک لە پشودانێک خۆشترە و ئارامیی بە گیاندا دێنێ . گیڤارا درێژە بە نوسینەکانی دەدا وزۆر بە هونەرمەندانە باس لە دامەزراندنی نەخۆشخانەی سەرەتایی دەکا هەر لە دارەبازەوە تا دەگاتە ئۆپەراسیۆن لە مەیدانی شەڕ و بنکە دواییەکان بۆ چارەسەری نەخۆش وبریندارەکانی شەڕ .
دواتر دێتە سەر پرسی پرۆپاگەندە وبە راپۆرتی هەواڵنێرانی دەناسێنێ ، لەسەر رۆژنامەو رادیۆی شۆڕشگێڕانە ئەگەر گرانیشیان لەسەر بوەستێ بەڵام دەبێ راستی بڵێن . دەبێ ئامانجی شۆڕشگێران لە راگەیاندن و پرۆپاگەندەدا ئاشکرا کردن وبڵاوکردنەوەی راستیەکان بێ چونکە گومان لەوە دا نیە پرۆپاگەندەو راگەیاندنەکانی حکومەت راستیەکان بەدرۆ دەخەن و هەوڵ وئەرکی شۆڕشگێڕەکان کە لە بواری چاکسازی کۆمەڵایەتیدا دەیدەن بە نەزۆکی دەزانێ ، بۆیە دەبێ راگەیاندن وئامانجەکانی رون ودیار بن .
هەندێک جار زانیاری لە سەرچاوەکانی خودی دوژمن وەردەگیرێ ، زۆر جاریش جوتیارەکان پیاوەکانیان نەک ژنەکانیان هەواڵ نێرو هاوکاری خەراپن . لە درێژە باسەکەیدا گیڤارا توێژینەوە لەسەر خۆبەخشەکان دەکا کە بنیاد نەری هێزی شۆڕشن ، دەڵێ : نابێ پلەی هەموو کەسێک بەرز بکرێتەوە تەنها هی ئەوانە نەبن کە شایەستەن ، واتە ئەوانەی لە مەیدانی شەر ئازایەتی ونەبەردی خۆیان دەسەلمێنن نەک لەسەر بنەمای سیستەمی لاسایی کەرەوەی کۆن کە لە نێو سوپای ولاتانی ئەمریکای لاتین پیادە دەکرێ .
هیچ هێزێکی شۆڕشگێڕ سەرکەوتن بەدەست ناهێنێ ئەگەر فەرماندەکەی کاتی تەواوی پێ نەدا بە نهێنی مەشق نەکا . چونکە ئەرکی هێزی شۆڕشگێرەکان تەنها لێدانی دوژمن وسەرنگون کردنی رژێمەکە نیە ، بەڵکو پاراستنی دەستکەوتەکانە دوای روخانی رژێم ، دەبێ سوپا نیزامیەکە دوای سەرنگون کردنی رژێم بەرەو ماڵ بنێردرێتەوە ، ئەرکی پاراستنی دەسەلات بە گەل بسپێردرێت کە خۆی لە هێزی جوتیارو کرێکارو سەربازدا دەنوێنێ .

لـه دوا بەنـدی پەرتوکـەکی (شـەڕی پـارتیزان) دا گیڤـارا بـاری ناهـەمواری کوبـا و دوارۆژی شـی دەکاتـەوە . باسـی دەسـتکەوتەکانی حکومـەتی شۆڕشـگێڕ دەکـا هـەر لـە کـاتی دەسـەڵات گرتنەدەسـتەوە تـا ئـەمڕۆ . ئامـاژە بـەوە دەکـا چـۆن شـەرەکان ئـەو ئەنجامانـەیان سـەلماندن کـە ئـەو خـۆی دڵنیـا بـو ولـەوەی ئـەم چاکسـازیە رادیکالییانـە کـەلێنێک دەخاتـە نێو هێزی ئیمپریـالیزمی ئـەمریکی کـە بەسـەر حوکمرانی کوبـادا زاڵ بوە .

بەڵام ئێستا کوبا نە پێویستیی بە ولاتـە یـەکگرتوەکان هەیـە نـە لێشـی دەترسـێ ، چونکـە ئەو ولاتانەی لە ژێر چنگی ئیمپریالیزم رزگاریـان دەبێ لـە هێزی داگیرکـاری کۆن و نوێ نەترسن چونکە لە کـاتی شـەڕی رزگاریدا دەیـان چەوسێنێتەوەو مامەلـەی توندیان لەگەڵدا دەکا . دواتر گیڤارا باس لە سزا ئابوریـە کـانی ئـەمریکا دەکـا کـە بەسـەر کوبـا دا سەپێندراوە ، لە کاتێکـا دەبوایـە ئـەم فشـارو ئابلوقـە ئابوریانـە ئـابوریی کوبـا لـەناو بـەرن بـەڵام دور نیـە کوبـا بـە چـەک و سـوپای دەریـاوانی وچەکـە ئاسـمانیەکان گـەمارۆی ئەمریکا ی باکور بدا و زیـانی زۆری پـێ بگەیـەنێ . شـۆڕش بـە زینـدویی دەمێنێتـە وە چونکـە ئـەو گفـت وپەیمانانـەی بـە گـەلیان دابـون گەیاندیانـە جـێ بۆیـە ئـەوان تـا مـردن بەرگری لە شۆڕشەکەیان دەکەن .

سەرەرای ئەوەی دوا بەشی پەرتوکەکەی لە ماوەی رۆژگارێکی سەختا نوسیوەتەوە کـە دەکاتە بەر لە گەمارۆکەی دورگەی بەرازان لە نیسانی 1961 بەڵام لە شێوەی گوتـاردا نەینوسیوەتەوە .

خاڵێک هەبوو مێشکی گیڤارای ئاڵۆز کردبو و پێیەوە گیری خواردبو ئەویش ئـەوە بـوو کە :

شۆڕش ناتوانێ بەرانبەر بە هێرشە ناوەخۆ و دەرەکیەکان خۆراگرێ تەنها بە هێنانـەدیی دەقاو دەقی ئەو پەیمانانە نەبێ کە بە گەلی دابون وکارێکی وا نـەکا جـەماوەر هەسـت بکا ئامانجەکانی شۆڕش ئامانجەکانی ئەوان نین و هەنگاوەکان لەگـەڵ داخوازیـەکانیان نایەنەوە دەبێ مانەوەی خۆیان لە مانەوەی شۆڕشدا ببیننەوە.

ئەو کاتەی شەڕی پارتیزان ئامانجەکەی دەبێتە هەڵگیرساندنی شـۆڕش ئـەو کاتـەی ئـەو جەماوەرەی پێشتر پارتیزانەکان چەکیان بەسەردا دابەش کردبوون بـۆ ئـەوەی بـەرگری لـە دەسـکەوتەکانی شـۆڕش بکـەن ، دەبـێ ئـەوکات ئـەو جـەماوەرە بـە یەکـەوە راپـەڕێ وبەشداری لە شۆڕش بکا ، دەبێ میلـەت بـە یەکپارچەییـەوە ببێتـە سوپای شـۆڕش و بـە هـەموو شـێوەکانی خـەبات و بـە هـەمان گیـانی قارەمـانێتیی پارتیزانـەکان بـەرگری لـە بستێکی خاکی نیشتمان بکەن .

لـە میانـەی بـاس کـردن ودرێـژە پێدانی بابەتەکـە گیڤـارا ئامـاژە بـە شکسـتی تـەواوەتیی گواتیمالا دەکا.

بـەهۆی ئـەوەی ئـەوکات میللـەت پرچـەک نـەکرابوو بۆیـان نـەکرا بـەرگری لـە رژێمـی ئەرنیتزی شۆڕشگێر بکەن .

ئەگەر بەراوردێک لە نێوان پەرتوکی (شەڕی پارتیزان) ی گیڤارا و پەرتوکەکانی تری کە لەسەر سۆشیالیزم نوسراونەتەوە بکەین ، ئەوا پەرتوکی یەکەمی لەلایەن رۆژئاواییەکان بایەخێکی ئەوتۆی پێ نادرێ بە ئاستی پەرتوکەکانی تر بگا . چونکە ناوەڕۆکی پەرتوکی یەکەمی لەگەڵ بارودۆخی ئەوان ناگونجێ و دواتر هەندێک خاڵیش هەن لای ئەوان بە شێوازێکی تر چارەسەریان بۆ دۆزراوەتەوە . بەڵام لای وڵاتانی جیهانی سێهەم بە درەوشاوەترین پەرتوکی گیڤارا دەزاندرێت ، جگە لەو نامەی کە بۆ کۆنگرەی سێی کشوەرەکانی نوسیبووەوە .

کاتێک شۆڕشگێڕەکانی ئەفریکا ی باشور و ئاسیا و قولەرەشە خەباتگێرەکانی ئەمریکای باکور بیر لە گیڤارا دەکەنەوە ،لە میانەی پەرتوکەکەیدا بیری لێ دەکەنەوەو بە چاوی پەرتوکەکەیەوە هەڵی دەسەنگێنن . وێڕای ئەوەی ئەم پەرتوکە زانیاری ورێنمای‌یەکی گشتییان لەسەر شەڕی پارتیزان پێدەداو هەنگاو بە هەنگاو بەرەو سەرکەوتنیان دەبا .

لە پەرتوکەکەدا گەلێک جار ئەوە دوپات دەکاتەوە کە ئەوەی لە کوبا رویدا دەکرێ لە هەموو ولاتێک روبدا ، ئەگەر هەرچەندی رێژەکان بگۆردرێن ولەیەکیش دوربن .

شۆڕشگێڕەکان نابێ گوێ لە پاساوی پارتە کۆمۆنیستە لاساییکەرەوەکان و کەسانی چەپ رابگرن گوایە بارو دۆخەکان بۆ شۆڕش گونجاونین یا کاتەکە نەگونجاوە بێ ئەوەی هیچ جولەیەک بەرەو دەستگرتن بەسەر دەسەڵاتدا بکەن.

لەم بارەیەوە (چی) دەڵێ :

(پارت ومەزهەب و بیردۆزەکان بخەنە لایەکەوە چونکە شۆڕش تەنها پێویستی بە هەندێک پیاو و چەند پارچە چەکێک هەیە بە مەشق پێکردن وراهێنانیان لەسەر گیانی فیداکاریی روەو سەرکەوتن .

هەمیسان دەڵێ ئەوەی چەند کوبیەک ئەنجامیاندا ، هەموو کەسێک دەتوانێ ئەنجامی بدا ، ئەوەندە پێویستیی بە پشتگیری مادی وگەلەری ومەزهەبی نیە ، چونکە ئەگەر میلەت هەژار بوو لە خۆیەوە پشتگیری لە شۆڕش دەکا ، دواتر شەڕی رزگاری خۆی شۆڕشگێڕەکان فێری بیردۆزی گونجاو دەکا واتە شۆڕش خۆڕسک و خۆی بەخێو دەکا) .

هەر شوێنێکی گیڤارا سەردانی بکردبایە دانی بەوە دەنا کە شۆڕشی کوبا خاوەنی سێ فاکتەری گرنگ و بەهێز بوو بەهۆیەوە سەرکەوت ، ئەمانیش بریتی بوون لە :

1- فەرماندایەتی فیدل کاسترۆ .
2- ئامادە نەبونی ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا بۆ شەر.
3- ئاستی وشیاری جوتیارە کوبیەکان کە ئازاریان لەدەست سیستەمی کشتوکالی چێشتبو .

لەگەڵ ئەمەشدا دان بەوە دەنێ کە شۆڕشی کوبا تاکە شۆڕش نیە ، دەکرێ لە هەموو وڵاتێک دوبارە ببێتەوە ، چونکە هۆکاری هەڵگیرسانی شۆڕش لە هەموو ولاتێکی دواکەوتو و نیمچە پێگەیشتو بەدی دەکرێ ، ئەگەر هۆکارێک بونی نەبوو ئەوا هەر

دەبێ هۆکارێکی تری هەڵگیرسانی شۆڕش هەبێ ، کەوایە ئەوەی لە کوبا رویدا دەکرێ لە شوێنێکی تر روبدا ئەوەی بۆ ئەوێ گونجا لە شوێنێکی تر بگونجێ و جێبەجێ بکرێ .
رەخنە گرانی پەرتوکی (شەڕی پارتی زان) ئەم پەرتوکەیان بە پەرتوکێک ناوزەد کرد کە پریەتی لە رۆشنبیری وزانیاریی هەمە چەشن ، وا پێدەچێ مامەڵەی باشی لەگەڵ ئەو بارو دۆخانە کردوە ئەوانەی لەژێر کۆنترۆڵی کاسترۆ دەردەچون ، دیارە گیڤارا هیچ کاتێک ئەم رەخنانەی رەت نەکردونەتەوە چونکە شیکردنەوەی روداوو بارو دۆخەکان تەنها بۆ هەڵسانگاندن و دیارکردنی سەرکەوتن وژێر کەوتنەکان بونە ، ئەوەی گیڤارا قەبولی نەکردوە تەنها ئەوە بو کە گوایە جیاوازی لە نێوان ئەزمونی کوباو ئەزمونەکانی تر دا هەیە و گوایە ئەزمونی کوبا ئەزمونێکی جیایە ولە دونیا تاکە .
بەڵکو ئەزمونی کوبا بکرێتە بنەمایەک بۆ هەمو بیردۆزەکانی گیڤارا ، بەڵام ئەو رای وابو کە دەکرێ هەموو دونیا سود لە ئەزمونی کوبا وەرگرن و جێبەجێی بکا .
هاربەرت ماتیوس لە پەرتوکی (ریجی دوبریە) بەناوی(شۆڕش لە ناو شۆڕشدا) دەڵێ :
ئەم پەرتوکە هەموار کردنەوەیەکی نوێی نوسینەکانی گیڤارایە کە ئەوانیش لەراستیدا لە ناخی بیر وئەزمونەکانی کاسترۆ وەرگیراون و سەرچاوەیان گرتوە .
گومانی تیا نیە دوبریە لە باشترین خوێندکارەکانی گیڤارایە ، ئەمەو گیڤاراو فیدل کاسترۆ تا رادەیەکی زۆر لەسەر ئەو خالانە کۆک بون کە لە پەرتوکی (شەڕی پارتیزان) کە لە سەر ئەمریکای لاتین هاتبون . بە بنچینە سیاسەتەکانی دەرەوەی فیدل کاسترۆ دادەنرێ .
لەگەڵ ئەوەشدا ستراتیژیەتی سەربازیی پەرتوکەکە ئەنجامی پسپۆریی هاوبەشی هەردوو پیاوەکەیە .
چەند مانگێکی دوایی لە ژیانی خۆیدا گیڤارا سەرۆکێکی سەربەخۆی کۆمەڵێک فیداکاران بو لێپرسراوێتی دورگەکە بە هەردوو پارچە کەیەوە پێی سپێردرابو کە بریارەکان بە سەربەخۆیی ولەلایەن خۆیەوە دەردەکران .
ئەوەی راستی بێ ئەوەیە گیڤارا ئەزمونەکەی کوبای لەگەڵ هەموو دونیا گونجاند جگە لەوەی کە گیڤارا دانەری ستراتیژیەتی سەرەکیی شەر بوو بۆیە بە دانەری بیردۆزەکانی دوای شەریش دێتە ئەژمار.
کارێکی سەختە مرۆڤ ئەوە لەیەک جیا بکاتەوە ئاخۆ کامیان سەرکردەی مەزنی سەربازی بون ، گیڤارا یا کاسترۆ ؟ هەردوکیان دوو دەنگی هاوتا بون ، شەڕی پارتیزان خۆی بریتی بوو لە پوختەی بیرۆکەکانی گیڤارا و کاسترۆ ی رەسەن کە لەسەر بنەمای ئەنجامەکانەوە سەرچاوەیان گرتبو ، هەموو ژن وپیاوێک دەبوایە بە راستیەکی بەڵگە نەویست بزانن . هەموو ئەوانەی لە شەری کوبیدا جەنگین بروای

تەواویان بەوە هەبو کە توانای هەڵگیرسانی شۆڕش و سەرکەوتن لە هەموو وڵاتەکانی ئەمریکای لاتیندا هەیە .
ئەو کاتەی فیدل کاسترۆ گوتاری بۆ دەخوێندنەوە دەی ووت :
دەبێ (کۆردیلو ئالاندیس) بکرێتە ئەلسیرا مایسترا ی ئەمریکای باشور بەڵام گیڤارا دەیویست لە رێگەی نوسینی نامیلکەیەکەوە توانای جێبەجێ کردنی ئەمە بسەلمێنێ و دواتر لە رێگەی نانەوەی شەرێک لە بۆلیڤیا جێبەجێی بکا . سەرکەوتنی ئەم نامیلکەیە جێی گومان و لێپێچانەوە نەبوو لە لایەن کڵاو سەوزەکان و هێزەکانی تایبەتی وهێزە دژە شۆڕشەکان لە ئەمریکیەکانی باکوری کە لای خۆیانەوە وەکو پەرتوکێکی خوێندنگایان دەناسی .
وێڕای ئەمەو لە کۆتاییدا بە شێوەیەکی تاقانە گیڤارا وەکو فەیلەسوفێکی شۆڕش دێتە بەرچاو زیاتر لەوەی وەکو مامۆستایەکی پراکتیک بێ .
وەکو فیدل کاسترۆ لە پرسەی گیڤارا لە 18ی ئۆکتۆبەری 1967 دەڵێ :
کاتێک یادی گیڤارا دەکەینەوە و ناوی دەهێنین تەنها لەبەر چاکەو چالاکیە سەربازیەکان نیە ، نەخێر شەر دوا قۆناغ نیە بەڵکو تەنها ئامرازێکە ، واتە شەڕ ئامرازی شۆڕشە ، گرنگی شۆڕش وپرسی شۆڕشگێڕیە رێبازو روداوە شۆڕشگێڕەکان ویژدانی شۆڕش وچاکەو چالاکیەکانیەتی .
شەڕی پارتیزان تەنها نامیلکەیەک نیە بەڵکو ململانێیەکی تری روی شۆڕشە ، گیڤارا بنەمای برواکانی لەسەر سێ خاڵ سەرچاوەیان گرتبوو کە بریتین لە :
1 – هێزەکانی گەل دەتوانن سوپاکان لە ناو بەرن .
2- کلپەو شانەکانی شۆڕشگێڕان لە توانایاندایە درێژە بە شورش بدەن و لە ناوچەکانی تری بڵاوکەنەوە .
3 – سەرکەوتنی شۆڕش لە گوندەکان مسۆگەرە.
ئەم بڕواو بنەمایانە رەت کردنەوەی راشکاوانەی بیردۆزی بەلشەفی و پارتە کۆمۆنیستەکانن ، خەتەرناکی ئەم بیردۆز وبنەمایانە ئەو کاتە دەردەکەوتن کە جیا بونەوە لە نێوان چین و سۆڤیەت رویدا .
جیاوازی لە نێوان بیردۆزەکانی ماوتسی تۆنگ وگیڤارا تەقینەوە ، بەڵام لەسەر شێوازی شەری پارتیزانی هەردوکیان هاورا بون . جگە لەمە لەسەر ئەوەش هاو راو کۆک بون کە ناوچە گوند نشینەکان ناوچەی گونجاون بۆ شەڕی پارتی زانی ، ئەمە سەرەرای ئەوەی گیڤارا و شۆڕشگێرە کوبیەکان دەڵێن ئێمە لەو کاتەی لە رێگەی شەڕی پارتیزانیەوە بەسەر باتیستا سەرکەوتین بەڵام هیچ ئاگاداری و زانیارییەکمان لەسەر ئەزمونی چینی نەبوە .
دور نیە ئەم گوتەیان راست بێ ، هەر چەندە کوبیەکان لەسەر ئەوە پێداگر بون کە شۆڕشەکەیان مۆرکێکی شۆڕشگێڕی تایبەتیی پێوەیە ، بەڵام گەڵێک لەیەک چون بەدی دەکرێ لە نێوان خەباتی کوبیەکان و خەباتی چینیەکان .
ئەمە ئەو ئەنجامەیە کە سەرکردەکانیان لەم بارەیەوە بەدەستیان هێناوە .

هەردوکیان لە وەدەست هێنانی هاوکاریەکانی دەرەکی سەرکەوتو نەبون و لە روبەرو بونەوەشدا لەگەڵ سوپای نیزامی شکستیان هێنا بەڵام توانیان لە ناوچە گوند نشینەکاندا خۆیان راگرن وبەرگری بکەن ، ئەمەش بە پشتگیری و هاوکاریەکانی دانیشتوانی ناوچەکە بوە کە بەهۆیەوە شکستیان بە سوپای نییزامی هێناوە .
ئەمە بوهانی هەردوو شۆڕشەکەی دا کە چاکسازی کشتوکاڵی بکەنە ئامانجی سەرەکی خۆیان و جوتیار لە شوێن پرۆلیتاریای شارستان دابنێن وەکو چینێکی شۆڕشگێڕی نوێ لە هەریەک لە چین وکوبا .
ئەو راستیە لەوە دەرکەوت کە سەرکەوتنی شۆڕش لە کوبا بەبێ پشتگیری پارتی کۆمۆنیستی کوبی هاتە دی ، نەک تەنها ئەوەندە بەڵکو بەر لەوەی پارتی کۆمۆنیست ئەمە بکاتە رێبازی خۆی ئەم سەرکەوتنە هاتەدی ، دیارە ئەمەش بەر لە هەموو شتێک ئەو راستیە دەردەخا کە پۆلایینی بیردۆزەکانی گیڤارا دەسەلمێنێ ئەوانەی لە پەرتوکی (شەڕی پارتی زانەکان) ئاماژەی پێداون ، لە راستیدا تەنانەت چینی یەکانیش زاتی ئەوەیان نەبوە ئەم بەهرەیە بخولقێنن.
ئەم ئەزمونەی گیڤارا بوە مایەی مژدە بەخش بۆ سەربەخۆ بونی کۆمەڵێک لە شۆڕشگێڕ ئەوانەی لە دەرەوەی بازنەی پارتە کۆمۆنیستەکانن کە بتوانن ئازادی وەدەست بێنن ، بەتایبەت لە شارەکان .
ئەم بیردۆزە زیاتر لە سەردەستی دوبریە گەشەی پێدرا کە لە پەرتوکی(شۆڕش لە ناو شۆڕشدا) ئاماژەی پێدراوە ، لەم پەرتوکەیدا باس لە یەکێک لە دولەت بون دەکا کە لە نێوان ئاژاوە گێرەکان ومارکسیستەکان لە سەدەی نۆزدەهەم رویدا .
ئایا رەوایە خەباتی شۆڕشگێڕانە لە لایەن رێکخراوێکی مەرکەزیی پارتێک ئاماژە و ئاراستە بکرێ ؟ یا دەبێ لە رێگەی ئەو کەسانەوە ئاراستە بکرێ کە لە شوێنی ئۆپەراسیۆنەکانی سەربازی دەجەنگن ؟ ئەم دەستپێشخەریەی کوبیەکان کە لە گەورەیی گیڤاراوە بەدی دەکرا شۆڕشگێڕەکان پێی مەزن بون .
لە وتارێکیدا بەناوی (جەنگاوەری شۆڕشگێڕ کێیە ؟) لە 1959 گیڤارا تیایدا وێنەی پاڵەوانێکی نمونەیی دەکێشێ و بە فریشتەی ئارام ناوی دەبا کە بۆ یارمەتی دانی هەژاران لەسەر زەوی نیشتۆتەوە .
بۆیە جەنگاوەری شۆڕشگێڕ وەکو شتێکی پیرۆز وایە ، واتە دیاریی ئاسمانە لە شێوەی رۆبن هود هاتۆتە خوارەوە یا ئەو رزگارکارەیە کە تەنانەت لەگەڵ دوژمنەکەشیدا بە جوامێرانە مامەڵە دەکا .
ئەگەر ئەم دیمەنە جوان وپیرۆز و پر لە تەکتیکانە بخەینە سەر رەوشتی شۆڕشگێڕەکان ئەوا دەبێ وێنەی فیداکارەکان لە شوێن وێنەی قەشەکان هەڵواسین .
ئەم دەستەواژەی پارتیزانەکان دورە لە دەستەواژەی تاوانبارێکی سەرەرۆ کە لە دارستانەکان بۆ رێگەگرتن خۆی مەلاس داوە بۆ نانەوەی ئاژاوەو خەراپکاری لە ناووچەکە ، جیاوازیش لە نێوان ئەم وئەو وەکو جیاوازی لە نێوان رزگارکار و

داگیرکار وایە ، دیارە وێنەی قەشە کریستیەکان کە لە کەلیساکانی ئەمریکا وێنەیان هەڵواسراوە بۆ هێنانەوەی پاساوە لە کارەکانی پێشویان .
پێدانی وێنەیەکی نمونەیی بە شۆڕشگێڕەکان مانایەکی سیاسی دەبەخشێ ،
ئەمە دەبێتە یاریدەدەر بۆ وەدەست هێنانی فیدل کاسترۆ و هەڤاڵانی لە شۆڕشی (ئەلیسترا مایسترا) کە بتوانن پلەو پۆستی بەرز لە حکومەتە نوێکەی دوای روخانی باتیستا وەدەست بێنن .
ئەم تایبەتمەندیەی شۆڕشگێرەکان بوە پاساوێک بۆ ئەوەی رێگە بە خۆیان بدەن هەمو سیاسەتمەدارە میانرەوەکان و ئەوانەی لە چیاکان نەدەجەنگین لەسەر کار لابەرن و پۆستەکانیان لێ بسەننەوە ، واتە پێدانی سیفەتی پاڵەوان بە شۆڕشگێرەکان ئامانجی هێنانەوەی ئەو بیانویە بوو کە بەهۆیەوە گیڤارا و هەڤاڵانی توانیان لە کوبا دسەڵات بگرنە دەست .
گیڤارا دەنوسێ ودەڵێ (باشترین مەشق بۆ سەربازی شەڕی رزگاری ، بەڕێوە بردنی شەڕی پارتیزانی یە . ئەو فەرماندەی لە میانی هەڵگرتنی چەکدا فێری ئەرک و کارەکەی خۆی نەبوە ، ئەوە فەرماندەیەکی رەسەن و سەرکەوتو نیە).
ریجی دۆبریە کاتێک بۆ ئەو پیاوە دەنوسێ کە لە (ئەلسیرا مایسترا) جەنگاوە جەخت لەو خاڵە دەکاتەوەو دەڵێ :
(لە پێناو ئەوەی بەسەر هەموو شتێکدا زاڵ بن و سەرکەون هەموو ژیانی خۆیان لە روی ستراتیژەوە خستە مەترسی ، لە کۆتاییدا شایەنی هەموو شتێک بون) .
سەرکردەکانی پارتی کۆ مۆنیستی کوبی بە هەموو شتێک خۆیان نەخستە مەترسییەوە نەک تەنها ئەوان بەڵکو سیاسەت مەدارە دورخراوەکان و کۆمەڵەی دیموکراتخوازەکانیش ئەوانەی دژی باتیستا بون .
ئەوانە تەنها شایەنی ئەوەن پلەیەکیان لەوانە نزمتربێ کە رەنجی خەباتی خۆیان وەدەست هێنا .
گیڤارا لە وتارەکەیدا کە لە ساڵی 1959 نوسیویەتەوە سەرکەوتنی گەلی کوبی بەم شێوەیە باس لێوە دەکا گوایە (هەموار کردنی بیروراکانی کۆنە) بیرو رای کۆن هی ئەوانە بوو کە بانگخوازی شۆڕشیان دەکرد ، بەلام رۆژی هەڵگیرساندنیان رۆژ لە دوای رۆژ دوا دەخست بە بیانوی نەگونجانی کاتەکان کەچی تائێستاش ئەو کاتە گونجاوە هەر نەهات. ئەوان لە دوا ساتەکانیدا دەستیان بە ئەستێرە سورەی کەسک وسور کەوت .
ئەو ئەندامە بۆگەنانە بەراستی ئەندامی پارتە کۆمۆنیستەکانی ئەمریکای لاتین بون .
گیڤارا لەو کاتەوە روبەرو بونەوەی لە نێوان لایەنگرانی شێوازی ئاشتی وشێوازی توند وتیژی بۆ دەسەلات گرتنەدەست، ئەنجام داوە .
تارادەیەک مەزهەبی گیڤارا لە هێرشی شەری پارتیزانەکان کۆتایی بە پارتە کۆمۆنیستە لاسایی کەرەوەکانی ئەمریکای لاتین هێنا . بە شێوەیەک کاریگەریی لە

کۆتایی هێنان بە رۆلی ئەوان هەبو کە لە رۆڵی حکومەتە سەربازیە چەوسێنەرەکان زیاتر بوو .
گەڵێک جار گیڤارا ئەمەی دوبارە دەکردەوە کە کاریگەری فکر لە کاریگەری فەوجێک زیاترە ، لە ئەمریکای لاتین لایەنگرانی بیردۆزەکانی گیڤارا لە لایەنگرانی پارتە کۆمۆنیستە کلاسیکیەکان جیا بونەوە.
نمونەی ئەزمونی کوبا بوە هۆکاری ناکۆکی وململانێ لە نێوان ئۆرگانە رادیکالیستەکان لە ئەمریکای لاتین کە گەڵێک لە جیابونەوەی روسیاو چین توند تر بوو .
سەرەرای ئەوەی روسیا پشتگیری لە لایەنگرانی گۆڕانی ئاشتیانە دەکرد بۆ حکومەتەکان ئەمەش لە رێگەی هاندان وپستگیری کردنی تێکهەڵچونەکانەوە بوو .
بەڵام چینیەکان پشتگیریان لە گۆران بە شێوازی توندو تیژی دەکرد کە لە رێگەی هاوکاری کردنی شەری پارتیزانیەوە دەبوو .
ئەمەبوە مایەی چر بونی ناکۆکی و دوبەرەکی لە نێو رادیکالیستەکان. دەکرێ بڵێین میلی کاتژمێرەکەی بۆ چەند ساڵێک دواخست . جگە لەمە بوە هۆکاری شکست هێنان بە گیڤارا لە بۆلیڤیا و دواتریش کوژرانی . بەڵام دەبێ بزانین ئەمە مەحاڵ بوو هەر دەبوایە بۆ بەرژەوەندی دوارۆژ لە نیمچە کشوەر روبدا .
لە نێوان هەرسێ چاودێرە سەرەکیەکەی پرسی شەڕی پارتیزان هەریەک لە کاسترۆ وگیڤارا و دوبریە ، گیڤارا لە هەمویان گرنگتر بوو ، لە هەموشیان دیارتر بوو یەکەمیشیان بوو لەو پرسە بکۆڵێتەوە هەروەها یەکەم کەسیشیان دەبێ کە لە پێناو سەلماندنی راست و رەوایی دۆزەکە هەموو شتێک بەختکا و هەر خۆشی دەبێ سەر لە پێناو ئەم پرسە دادەنێ وگیانی دە بەخشێ .
بەڵکو کۆمۆنیستە کلاسیکەکان بتوانن بەرانبەر بە هێرشی ئایدیۆلۆژیای شەڕی پارتیزان خۆیان راگرن ، بە چاوی خۆیان نمونەی شۆڕشی کوبی ببینن کە بەدەستی هێزەکانی حکومەت شکست دەخۆن ، بەلام دەبێ بە مسۆگەری ئەوە بزانن کە بەرانبەر بەو تۆمەتانەی لە خودی گیڤارا خرانە پاڵیان خۆیان راناگرن ، گەرانەوەی گیڤارا بۆ مەیدانی شەرو کوژرانی لەو شوێنە شەرمەزاریە بۆ ئەوان .
پەرتوکی (شەڕی پارتیزان) لە کاتی دەرچونیدا دەنگ و سەدای لە هی بەیاننامەی کۆمۆنیزم زیاتر بوو .
گەڵێک پیاوی خوێندکار ئەوانەی بروایان بە نوسینەکانی گیڤارا هێنابو بەشداریان لە شەڕی رزگاریدا کرد . گەڵێک جاریش شارو دانیشگا وشارە پێشکەوتوەکانیان دەکردنە ئامانج و لەوێ دەستیان بە خەبات دەکرد ئەمە لە جیات ئەوەی رو لە چیا ودارستانەکان بکەن لە شارەوە خەباتیان دەست پێدەکرد . ئەگەر دەستیان هات وسەرکەوتنیان بەدەست هێنا ئەوا گیڤارا رێگەی پێداون درێژە بە خەباتیان بدەن تا ئەو کاتەی دەتوانن بە تەواوەتی دەست بەسەر دام ودەزگاکانی حکومیدا بگرن.

گوێی بەو تۆمەت ودەستەواژەیە نەدا کە دەزگاکانی دیموکراتی وپارتە سیاسیەکان دەیاندایە پاڵ ، گوایە هەڵپەرستە . گیڤارا دەسەڵاتی زۆری بە شۆڕشگێڕەکان دابو کە گاڵتە بە ئیرادەی پارتە کۆنەپەرستەکانی ولات بکەن .
چونکە بە مافی ئەوانی دەزانی وبەڵکو بە ئەرکی ئەوانیشی دەزانی کە رێکخستنە شۆڕشگێرەکەیان شوێنی دەسەڵاتی حکومەت و حزبە کلاسیکەکان بگرێتەوە .
بە دیدی گیڤارا دەبێ شۆڕشگێڕەکان بجەنگن و سەرکەون و بە پاڵپشتی گەل دەسەڵات بگرنە دەست .
حکومەت وپارتە کۆنەکانیش کە پشتگیری گەلیان لەدەست داوە دەبێ پەراوێز بخرێن و لەناو بچن ، شەڕی پارتیزان فەرماندە دێنێتە بەرهەم .

بەشی چوارەم

گەشەکردنی کاروانی شۆڕشی کوبی

بۆ هاتنی گەنجە شۆڕشگێڕەکان بۆ ناو هاڤانا 5 ساڵ پێش روخانی باتیستا لە 1959 کاسترۆ ئامادە باشیی بۆ دەستەبەر کردبون . کاتێک باتیستا کاسترۆ لە زیندان ئازاد دەکەن ، رایدەگەیەنن کە (شەرەکەیان ئاهەنگ وپشودان نابێ بەڵکو خەبات وئەرکە) ، ئەوکات زۆربەی هەڤاڵەکانی کاسترۆ ئامادەی ئەو ئەرک وخەباتە نەبون بۆ بەڕێوە بردنی وڵات . بەڵام گیڤارا لەو کەم کەسانە دەبێ کە ئامادە باشیان تیا دەبێ ، سەرەرای ئەوەی ئەگەر شارەزاییەکی ئەوتۆشی نەبو لە بواری ئابوری ودبلۆماسی وئیدارە وسیاسەت بەڵام پیاوێکی خاوەن فەلسەفەو رەوشەنبیر بوو ، بە پێچەوانەی قارەمانە نەخوێندەوارەکانی وەکو جوان ئەلمیداو کامیلو سوینفیگوس بو توانا و زیرەکی خۆی لە بەرێوە بردنی ئەلسیرا مایسترا دەرخستبو .
لەگەڵ ئەوەشدا ئەرک و رۆلی گیڤارا لە ناو حکومەتەکەی کاسترۆ گەلێک لەو دایهێنانە کەمتر بون کە لە مەیدانی خەبات فێری ببو و پیادەی دەکردن . هەروەکو چۆن گیڤارا ئاوێنەی شۆڕش بو ئاوەهاش ئاوێنەی حکومەت بو .
هەندێک راو بۆچونی جیا لەسەر بایەخ دانی گیڤارا بە رژێمی حوکمی فیدل کاسترۆ هەن ، بە دیدی هەندێک لە رەخنە گرانی رژێم گیڤارا تاقە کەسێکە بتوانێ بنیاتی ئایدیۆلۆژیایەک بنێ وبەرنامەیەکی توکمەکراو بە شێوەیەکی بەردەوام بۆ شۆڕش دارێژێ .

جوانای خوشکی کاسترۆ که دوای سەرکەوتنی شۆڕش لەگەڵ هەندێکی تربۆ دەرەوە کۆچ دەکا ، جەختی لەسەر ئەوە کردەوە کە گیڤارا بوو ئەو گۆڕانەی بەسەر شۆڕشگێڕەکاندا هێنا ووای لێ کردن کۆمۆنیزم وەکو بروا جێبەجێ بکەن .
لەلایەکی تریشەوە هەندێک لە مێژونوسی تر هەن تەنها رۆڵێکی سانەوی بە گیڤارا دەدەن ، بە دیدی ئەوان گیڤارا هیچ رۆڵێکی جەوهەریی لە ئاراستەکانی ئەزمونی کوبادا نەبوە وگوایە ئەو بیرۆکەو بیردۆزانەی لای گیڤارا بون هەموی لە سەرچاوە جیا جیاکانەوە وەرگیراون ، بەدیدی ئەوان گیڤارا تەنها وەرگێڕی کاروانی شۆڕشی کوبا بوە .
بەڵام راستیەکە لە نێوان هەردوو رادا جێگیر بوە ، شتێکی شاراوە نیە گیڤارا بە ئاستێک بەشداریی لەشۆڕش کردوە کە رۆڵی لە رۆڵی فیدل کاسترۆ کەمتر نەبوە ، چونکە بە بێ شی کردنەوەو رێرونیەکانی گیڤارا وشیاری لە کارەکانیدا وەکو (پیاو وسۆشیالیزم لە کوبا) ئەوا کوبا بەدەست نەبونی ستراتیژیەت و تۆباویەتەوە دەینالاند .
فیدل کاسترۆ بەهۆی ئەوەی کەسێکی پارێزەر ویاسا ناس بوە ، کاروبارە یاساییەکان وگوتارخوێندنەوە و بەرگری کردن وهێرش بردن وەکو کەسێکی سوێند خۆر بەو سپێردراوە ، بەڵام گیڤارا پزیشک بوەو کاری دەست نیشانکردنی نەخۆشی و چارەسەر کردنیش بەو دەسپێردرا ، لای گیڤارا ئەم ئەرکە مانای مردن و ژیانی دەبەخشی .
لە میانەی شوێن و کەسایەتیی هەر یەکەیان کاسترۆ و گیڤارا هەڵوێستی جیا دەنوێنن ، دەبوایە کاسترۆ لەسەر درێژە پێدانی شۆڕش وپاراستنی دەستکەوتەکانی وپاراستنی ئابوریی دورگەکە لە روخان بەردەوام بێ ، دەبوایە تایبەتمەندیە سیاسیەکان لە پێناو پارستنی ئاسایشی ناوەخۆ و قەرزە دەرەکیەکان بکاتە فەرمان و کاریان پێ بکا .
دەبوایە لەگەڵ هێزە رکابەرەکانی هاوشان بێ وئاسۆی گەلی کوبی و رەخنەو گلەییەکان بەرچاو بگرێ . هەروەها دەبوایە بێ ئەوەی ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا بوروژێنێ ولەخۆی بکا بە دوژمن وپاساوی دەستێوەردانی بداتە دەست و هاوکاریەکانی روسیا وەدەست بێنێ .
دۆخەکە بە شێوەیەک گۆرا کە کارەکانی رۆژانەی وڵات لەگەڵ کات وبایەخەکانی کاسترۆ هاتنەوە ، ئەوکاتەی کاسترۆ گیروگرفتەکانی ئەلسیرا مایسترا و دواتریش هاڤانای چارەسەر دەکردن ، گیڤارا هەول و تواناکانی لە بواری دۆزینەوەی بیردۆزێک چر کردبوەوە کە ئەو بڕوای پێبوو ببێتە چارەسەری، شایەدی هەواڵنێران ئەوە دەسەلمێنن کە ئەو کاتەی کاسترۆ لە چیاکان دەجەنگی شێوەی حکومەتە کەی حالی حازری لەبەر چاو نەبوە ، لەم روەوە هربرت ماثیوس دەنوسێ و دەڵێ :
فیدل کاسترۆ زۆر بە دڵ فراوانیەوە بڕوای هێنا ، من لێرە ئەو وتەی کاسترۆ بەکار دەهێنم کە خۆی بە منی ووتوە:
شۆڕشگێڕەکان دەتوانن شۆڕشێکی رادیکالیی کۆمەلایەتی هەڵگیرسێنن بە رێگەیەکی دیموکراسیانە چونکە ئەمە ئامانجە سەرەکیەکەی شۆڕشە . دیموکراسیەت زۆر بە ئاسایی ئەو رێگەیە بو کە ئەوان مەزندەیان دەکرد دەتوانن پیادەی بکەن .

ئەو کاتەی روبەرو بونەوە رویدا ، شێوازی جێبەجێ کردنی گۆڕی نەک ئامانجەکە، دواتر چونکە گیڤارا هەمیشە ئەوکەسە توندرەوە بوو لەسەرسەرکردە چەپرەوەکانی شۆڕش ، دواتر هۆکاری روبەرو بونەوەی فیدل کاسترۆ لەگەڵ پێشوەچونەکانی دیموکراسی و چەواشەکاریەکانی ئامانجی شۆڕش بەشێکی دەگەرێتەوە بۆ گوێ رایەڵیی کاسترۆ بۆ ئامۆژگاریەکانی گیڤارا .

لە ساڵەکانی سەرەتایی شۆڕشدا فیدل کاسترۆ و بزوتنەوەکەی هاوکاربون بۆ دامەزراندنی حکومەتێک لە میانرەوو لیبرالیستەکان ئەوانەی خاوەنی ناوبانگێکی پاک بون لە ئۆپۆزسیۆنەکانی باتیستا .

ئەوەندەی نەبرد ئەم کۆمەلە کەسانەی کە بە زەروریان دەزانی ئەو پەیمانانەی بە جوتیارە کوبیەکان درابون دەبێ جێبەجێ بکرێن، لەگەڵ سەرکردە توند رەوەکانی شۆڕش توشی روبەروبونەوە هاتن ، ، دیارە کە چاکسازیەکانی رادیکالیستەکان پێویستی بە رەفتاری توند هەبوو ، بەڵام دوای ماوەیەکی کورت فیدل کاسترۆ دەست لە هەموو میانرەوەکان هەڵدەگرێ و هەڤالەکانی خۆی لە ئەلسیرا مایسترا دێنێتە پێش . وەکو کە سیلیاس دەگێرێتەوە وا بیریان دەکردەوە کە ئەوان لە رێگەی میانرەوەکانەوە حوکمرانی دەکرێن بەڵام بۆیان دەرکەوت خۆیان بونەتە مەزنی دورگەکە . لەو کاتەوە بیرۆکەی حکومەتی شۆڕشگێران لای گیڤارا گەڵالە دەبێ ، لە کاتێکا جێبەجێ کردنی ئەم بیرۆکەیە پێویستی بە گۆرانکاری رادیکالانە هەبوو ، ئەم ئەرکەش بە سەرکردەکانی شۆڕش نەبێ بەکەس ناکرێ .

شی کردنەوەی ئەو شەش ساڵەی کە گیڤارا دوای ساڵی 1959 لە کوبای بردە سەر لە راستیدا ئەمە مێژوی شۆرشی کوبی بوو .

کاتێک جون پۆل سارتەر ووتی :

گیڤارا لە هوموو پیاوەکانی سەردەمیدا تەواوترە ، ئەمە ئەوە دەگەیەنێ کە گیڤارا لەگەڵ وشە تایبەتیەکانی خۆیدا ژیاوە ، لەسەر کارەکانی خۆیشی دواوە ، بە رادەیەک کە مێژوی تایبەتی خۆی وکۆمەڵگاکەی لەسەر هەمان چیرۆک دەدوێن .

ئالۆز کردنی شۆڕشی کوبی لەروی رەسەنایەتی وئەزمونیەوە ئاوێنەیەکی رەشی گیڤارا دەگەیەنێ ، لە کاتێکا گیڤارا خەریکی بەرجەستەکردنی شۆڕش دەبێ کاچی شۆڕش گیڤارا بەرجەستە دەکا ، نوسین و کردەوەکانی گیڤارا لەشەش بواردا بونە بنەمای ئەزمونی کوبی کە بریتی بون لە بواری کشتوکاڵی وپیشەسازی وسیاسەتی دارایی و پاداشتە رەوشتیەکان و وشیاریی شۆڕش وکاروباری نێودەولەتی .

بە شێوەیەکی گشتی کوبا کۆمەڵگایەکی کشتوکاڵیی هەبوو ، دەبوایە شۆڕشی کوبی شۆڕشێکی کشتوکاڵی بوایە . هەریەک لە ئابوریی دورگەو هەستی جەنگاوەرەکان لە ئەلسیرا مایسترا پاڵپشت بون لەو سیاسەتەی پیادە دەکرا کە گرنگی دان بوو بە گوندەکان .

داهاتی شەکر سێ لەسەر چواری داهاتی ولاتی پێک دەهێنا ، ئەمەش بە پارەی بێگانە دەهاتە ناوەوە ، مەرجی بەرەو پێش چونی کوبا بە بەرهەمی شەکرەوە بەسترابوەوە

لەگـەڵ ئەوەشـدا ئـەو كرێكارانـەی خـاوەنی زەوی نـەبون وكـاری وەبەرهـەمهێنانی شەكریان دەكرد مامەلەكردن لەگەڵیاندا لە مامەڵەی ئاژەل خەراپتر بوو كـەچی كرێكـارە شارنشینەكانی تر لەو پەڕی خۆشیدا دەژیان.
شۆڕش پێویستیی بـە پشتگیری وهاوكـاری جوتیارەكـان بـوو ، بیرەوەریـەكانی شـەڕی چیاو بەرز نرخاندن و ووتە رازاوەكانی گیڤارا لەسەر جوتیارەكـان و پێناسـەكردنیان بـە چینـی شۆڕشـگێرتاقە هەستێكی مایـەی پاشـخان وهانـدانی زەرورەتـە سیاسیەكان بـوو . پێشتر لەو ناوچەیـە كـە شۆڕشـگێرەكان دەستیان بەسـەرداگرتبوو چاكسـازی كشـتوكاڵی لەوێ ئەنجام درابوو ، بەڵام كاتێک دەبینن ئێستا هەموو دورگەكە لە ژێر دەستی ئـەوان دایە دەبێ چاكسازی كشتوكاڵی هەموو دورگەكە بگرێتەوە .
گیڤارا زۆر بە رونـی باسـی لـەو كارتێكردنـەی نێوان پێویسـتی وسیاسـەتەكانی شۆڕش وجوتیارەكان دەكرد.
ئەو پیاوانە دوای دوو ساڵ لە خـەباتی سـەختی چیـا ودەشتاییەكانی (ئوریەنتـە) و دۆڵـی كامو جوبە لە چیـا ودەشـت و شـارەكانی لاس فیجـاس مەوە هاتنـە هاڤانـا ، ئەمانـە لـە روی ئایدیۆلۆژیاوە هەمان ئەو پیاوانە نەبون كە لە قۆناغی یەكەمی خەبات بەشداریان كردبو یا ئەوانەی لە كەنارەكانی لاس كولارادوس دابەزین . ئـەوان ئـەم ناشـارەزاییەیان بۆ بـو بـە خۆشەویسـتی وریـز لێنـان ، ناشـارەزاییان لەسـەر ژیـانی گونـدەناک لـێ بـو بـە شـارەزایی لەسـەر پێویستیەكانی كرێكـارە بـێ زەویـەكان، رۆژ لـە دوای رۆژ لـە میـانی كـاری پراكتیكـی زیـاتر زانیاریـان لەسـەر ئامـارو لایەنـە تیـوری وپراكتیكیەكـە پەیـدا دەكـرد .، ئـەوان لـە ئەلسیرا مایسـترا بـە دروشـمی چاكسـازی كشـتوكاڵی روبـەروی ئیمپریـالیزم بونـەوە ، لـەوێوە دەسـتیان بـە جـێ بـەجێكردنی كـرد ، خۆیـان لـە ئاكـامی كارەكەیان دەگەیشتن ئەمەیان لا رون بوو كە لە رێگەی ئەم پرۆسـەیەوە دەتوانن دەست بەسەر زەویەكانی دەرەبەگەكاندا بگرن و دواتر بەسـەر جوتیـارە بـێ زەویەكانـدا دابـەش كەن ، ئیتر ئەوكات جوتیارەكان دەكەونە ئەو بروایەی كە شۆڕشگێڕەكان لە پێنـاو گەلدا خۆیان بەخشیوەو خەبات دەكەن .
لەم برگەیە گیڤارا ئاماژە بە سێ خاڵی گرنـگ دەدا :
یەكەمیان / ئەوانەی شۆڕشگێڕەكانیان پێک هێناوە جوتیارەكانن .
دوەمیان/ چاكسازی كشتوكاڵی لە میانەی شەردا دەستی پێكردوە .
سێیەمان/هێرش بردنە سەر ئیمپریالیزم ئـەوە دەگەیـەنێ كـە كۆتاییـەكی رواڵەتیـە بـە جـێ بـەجێ كردنـی چاكسـازی كشـتوكالی چونكـە ئـەم پرۆسـەی چاكسـازیە پـەیمانێک بـوو شۆڕشـگێرەكان بـە جوتیارانیـان دابـوو لـە هـەمان كاتیشـدا زەرورەتێكـی نـاوەخۆیی و سیاسەتێكی دەرەكیش بوە .
گرنگترین بریـار كـە لـە حكومـەتی شۆڕشـگێرەكان دەرچـو ئـەم بریـارەی چاكسـازی كشتوكاڵی دەبێ كـە لـە ئایـاری 1959 دەرچـو . ئـەو كـات هـەموو كێلگـە مـەزن ومولكـە بنچینەییـەكان خۆمـاڵی دەكـرێن . وێـرای ئەمـە سیاسـەتێكیان بـۆ ئـابوری دارشـت كـە بـە پێیـەوە نـابێ تـەنها پشـت بـە یـەک جـۆرە بەرهـەم ببەسـترێت ، بـەڵكو سیاسـەتی فـرە

بەرهەمی پیادە بکرێ ، ئەمەش بۆئەوەی لە چوار وەرزی ساڵدا بێکاری نەمێنێ ، بۆ ئەم مەبەستە هەرەوەز و کێڵگەی حکومی وەکو نمونە دامەزرێندران، ئەو جوتیارە بچوکانەی خزمەتی ئەو زەویانەیان دەکرد کە لە ژێر دەستیان مابونەوە، مەشق وراهێنانیان بۆ فەراهام کردن بۆ ئەوەی فێری شێوازی نوێ بن لە چاندن و وەبەرهێنان .

بۆ یەکەم کاریگەریی چاکسازی کشتوکاڵی لە کوبا گیڤارا وەها دەڵێ :

چاکسازی کشتوکاڵیی رادیکالیزم تاقە شێوازە بتوانێ زەوی بە جوتیارەکان بدا ، چونکە ئەم پرۆسەیە راستەوخۆ لەگەڵ سەرمایەدار ودەرەبەگ و مەردارو شەکردارەکان روبەرو دەبێتەوە دیارە ئەم توێژەش کە خۆی لە چینی بۆرجوازی دەنوێنێ لە روبەرو بونەوە لەگەڵ چینی پرۆلیتار دەترسێ بەم شێوەیە و بەم پرۆسەیە ریزەکانی جوتیارو کرێکارەکان یەک دەخرێن .

کرێکارەکان پشتگیری لەو داخوازیانە دەکەن کە دژی گەورە سەرمایەدارەکان بەرز دەکرێنەوە ، جوتیارە هەژارەکەش کە لە رێگەی شۆڕشەوە بۆتە خاوەن زەوی پشتگیرو پاڵپشتی شۆڕش دەبێ و دژی ئیمپریالیزم ودوژمنان دەوەستێتەوە .

ئەم دەستەواژەو دەربرینە گۆڕانێکی لە هزرەکانی گیڤارا و شۆڕشی کوبا خولقاند . گیڤارا کەوتە ئەو بروایە کە ئەو دوو چینەی پاڵپشتیان لە شۆڕش کرد چینی جوتیارو کرێکاری شارەکان بون . جوتیارەکان لە سەرەتای شەرەکان زۆر بە دڵسۆزی هاوکاری وپشتگیریان لە شۆڕش کرد . کرێکارەکانی شاریش لە قۆناغەکانی دواییدا روبەرو بونەوە لە گەڵ دوژمنانی هاوبەشیان هاورێی جوتیارەکان بون وبەرگریان لێ دەکردن، دوژمنە هاوبەشە کانیشیان بریتی بون لە :

مولکدارە کانی زەوی و بەرژەوەندیەکانی بێگانە و بۆرجوازەکان ، دیارە ئەمانەش ئەو چینە بون کە چاکسازیە رادیکالیستەکە کردنی بە دوژمنی شۆڕش .

بەر لەم قۆناغە شۆڕش وا دەناسرا گوایە شۆڕشێکی بێ چینایەتیە و جوتیارەکانیشیان بە چینی پێشڕەو ناو نابو ، بەڵام پێدانی ئەم نازناوە بۆرجوازە باشەکەی پشت گوێ خست ئەوانەی پێشتر بەشداریان لە شۆڕش کردبو و زۆربەی سەرکردەو لایەنگرانی دەگرتە خۆ . دیارە ئەم نازناوەی جوتیارەکان کرێکارەکانی پیشەسازیشی پشتگوێ خست ، سەرەرای ئەو کەمە بەشداریەی کرێکارەکانی پیشەسازی لە شکست پێهێنانەکەی باتیستا بەشداریان کردبوو ئەمانیش پشت گوێ خران ،جگە لەو بەشداریە دواتریش بە بەردەوامی هاوکاریی شەرەکانیان دەکرد ، کۆمۆنیستە کوبیەکان لە بونی شۆڕشێکی سەرکەوتوی بێ چینایەتی توشی ئاڵۆزی هاتن ، لەم بارەیەوە جوان مارتیللۆی کۆمۆنیست لە کانونی دوەمی 1959 دەنوسێ ودەڵێ :

شۆڕشی سەرکەوتو لە دەست کردی یەک حزب ویەک چین ویەک کۆمەڵ دا نیە بەڵکو گەل بە گشتی ئەم سەرکەوتنەی بەدەست هێناوە .

گیڤارا لەگەڵ ئەم رایە دابوو بە دیدی ئەو ئەم سەرکەوتنە بە هاوکاری هەموو کەسێک لە هەموو راو بۆچونی جیاو هەموو ئاین وچین وتوێژەکانی کۆمەڵ هاتوتە دی ،

ئەمەش موڵکی هەموو کەسێکە چونکە ئەم سەرکەوتنەیە ریزەکانی گەلی یەکخستوە ،
گیڤارا هەلوەستەی لەسەر ئەوە کرد کە جوتیارەکان بە چینێکی سەربەخۆ بناسێ ،
ئەوەتا چاکسازی کشتوکاڵی بۆ دەستەواژەی ململانێی چینایەتی دەگەرێنێتەوە و
کۆمەڵگای کوبیش بەسەر دوو بەشدا دابەش دەکا :
خاوەن زەویەکان کە بەشێکی زۆری چینی مامناوەندین و دواتر ترسیان لە لەدەست
دانی زەویەکانیان هەبوو بۆیە یارمەتیان دان .
بەشەکەی تریش ئەو جوتیارانە بون کە لەلایەن کرێکارە شارستانەکانەوە یارمەتی
دەدران .
ئەمە ئەو کاتە رویدا کاتێک سەرکردە کانی کوبی بەرەو مارکسی- لینینی وەرچەرخان
و لە کاتی قۆناغی بەستنی پەیوەندیە خۆشەکان لەگەڵ حزبی کۆمۆنیستی کوبی و لە
کاتی تێک چونی پەیوەندیەکان لەگەڵ ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا دوای خۆماڵی
کردنی کێلگەکانی ئەمریکیە باکوریەکان دێت ، ئەمەش دەبێتە مایەی بەستنی پەیوەندیی
دۆستانە لەگەڵ یەکیەتی سۆڤیەت بە مەبەستی سەپاندنی دەسەلاتیان بەسەر کەنارەکانی
فلۆریدا ،
لەمەش زیاتر خەریک بوو کرێکارە شارستانەکان چاورونیان لە بەرژەوەندیە
تایبەتیەکانی خۆیان لە شۆڕشی گوند بەدی بکەن .
بەڵام چینی مامناوەندی لەو ناکۆکیەی نێوان فیدل کاسترۆ و کۆنە سەرکردە
دیموکراتخوازو ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا بێزار ببون کە ماوەیەکی زۆری درێژە
کێشابو .
گیڤارا رۆڵی هاندەرو چاودێریی لەو گۆرانکاریە دەبینی کە بەسەر سیاسەتی حکومەتدا
هاتوە ، ئەم گۆڕانکاریەش بەتەواوەتی لەگەل ئەو گۆرانانە یەکیان گرتەوە کە بەسەر
بیرکردنەوەکانی گیڤارا دا هاتبون ئەوانەی لە گواتیمالاوە دەستیان پێکردبوو و لە
مەکسیک گەشەیان کردو لە ئەلسیرا مایسترا پێگەیشتبن .
شەڕی شۆڕشگێریی دژی باتیستا وستەمکارەکانی هانی گیڤارایان دابو تا رق وکینە
لە دوژمنی سەرسەخت چڕتر بکا ، زۆردار خاوەنی روێکی تری جیاوازە ئەمە دیدی
گیڤارابو ، بەڵام دوای سەرکەوتن هەر بە کەمێک پشت لەو راستیانە دەکا و هەر وەکو
گواتیمالا ئیمپریالیی دەرەوە بە دوژمنی راستەقینە دەزانێ. ئیتر وا دەبینێ کە خولقاندنی
پیشەسازی نەک پەرە پێدانی کشتوکاڵ تاقە چارەسەریە بۆ کێشەی ولاتە دواکەوتوەکان
دژی هێزی ئابوریی ئیمپریالیزم ، تەنانەت ئەگەر دابەش کردنی زەویەکان بەسەر
جوتیارەکاندا دادپەروەریش بێ .
ئەوەندەی نەبرد گۆران لە گوتارەکەی گیڤارا بەدی دەکرا ، کەمتر باسی لە جوتیارەکان
دەکرد وزیاتر باسی لە کرێکارەکان دەکرد ، کەمتر باسی لە چاکسازی کشتوکالی
دەکرد و زیاتر بایەخی بە باسکردن لە پیشەسازی دەدا .
لە ئۆکتۆبەری 1959 گیڤارا سەرۆکایەتی فەرمانگەی پیشەسازی بۆ دوبارە
رێکخستنەوەی گرتە ئەستۆ ، دواتر پاش ئەوەی وەکو بەرێوەبەری بانکی نیشتمانی

دەست بە كار دەبێ دوای ماوەيەكی تر لـە شوباتی 1961 پۆستی وەزيری پيشەسازيی پـێ دەسـپێردرێ ، ئـەركی سـەرەكيی بريتـی دەبـێ لـە گـۆرينی بەرهـەمی كشـتوكاڵی وپاشماوەكانی بۆ بەرهەمی پيشەسازی . لەتەك ئەمـەش ئـەركی سەرشانی بريتـی دەبێ لە دۆزينەوەی بواری نوێ كە بتوانێ كوبا لە بەشە پێويستيەكانی خۆی وەبەرهەم بێنـێ ، بەم شێوەيە ئەركی دەبێتە بوژاندنەوەی بوارەكانی بەرهەم هێنان .
دواكەوتو كێيە ؟
دواكەتو كەسێكی كورتـە بـاڵای سـەرزل و سنگ دەرپـەريو بـە رادەيـەك كـە هـەردوو لاقە لاواز وباسكە كورتەكانی لەگەڵ باقی جەستەی نايەنەوە .
لـە پێنـاو تـەواو كردنـی ئـابوريی ئيمپريـاليزم هەڵسـاوە بـە پـەرە پێدانی ئـەو بەرهەمـە كشتوكاڵی وپيشەسازيانەی كە تەنها خۆی پێويستيی پێيانـە بەهۆيـەوە ولاتەكـەمان گێر و لاسەنگ بوە بۆيە دەبينين كە دواكەوتو و لاسەنگی چەند تايبەت مەندێتيەكی ترسناك لـە كەلو پەلەكانی خاو دروسە دەكەن ، هاتنە كای ئـەم حالەتـە مەترسيی برسێتيی هـەموو گەلی لێ بەدی دەكرێ .
ئێمـە لـەو دواكەوتوانـەين كـە پشت بـە هێنـانی يـەك جۆرە بەرهـەم دەبەستين بـە پشت بەستن بـە يـەك بـازاری فرۆشتن وسـاخ كردنـەوەی بەرهەمـەكانمان ، ئـەوە نيـە يـەك جۆرە بەرهـەم ويـەك بـازاری فرۆشـتنمان هەيـە ؟ بـەهۆی بەسـەردا سـەپاندنی چەنـدين مـەرجی قـورس هـەردەم مەترسـی نەفرۆشـتنی بەرهەمـەكانمان هەيـە ، ئـا ئەمەيـە ئـەو هاوكێشـەی كـە بەهۆيـەوە ئيمپريـاليزم دەسـت بەسـەر ئابوريمانـەوە دەگـرێ ، ئەمـە بـە يەكگرتن دەكرێ لەگـەڵ دەوڵـەتی رۆمـانيی كۆن و هەميشـە سودمەند ! (لەيـەكيان جيا كەرەوە بەسەرياندا زاڵ دەبی) .
لە راستيدا بەستنەوەی ئابوريی كوبی بە بەشە هاوردەی شـەكر كـە كۆنگرێسـی ولايەتـە يەكگرتوەكانی ئەمريكا برياری لەسەر دابو سەلماندنی راكانی گيڤارا بون لەسـەر ولاتـە دواكەوتوەكان .
بە جـەخت كردنـی لەسـەر پرسـی كرێكـارانی شـار گيڤـارا هەستی بـەوە نـەدەكرد كـە لـە جوتيارەكـان دور دەكەوێتـەوە ، جوتيارەكـان بـە پێدانی زەوی و چاكسـازی كشـتوكالی و دەستكەوتەكانی كۆمەڵايەتی و فێری خوێندن كـردن ونەهێشـتنی بێكـاری وئـامێری نـوێ و هەمـەجۆر كردنـی بەرهەمـەكان پاداشـت دەكـران . ئێسـتاش تـەنها يـەك چين هەيـە كـە بتوانێ كوبا رزگـار بكـا ئـەويش چينـی كرێكـاری شـارە ، نۆرەيـان هـاتوە ببن بـە چينـی پێشرەوی شۆڕش ،لە 1961 حوكمی پاشەكشە بەسەر چينی بورجوازيدا سەپاند .
بەهۆی ئەو فشارەی ئيمپرياليزم خستبويە سەر بەرژەوەنديەكانی بۆرجوازيەتی كـوبی ، گيڤارا پێی وابو سۆز ودڵسۆزی چينـی مامناوەنـدی لـە كـاتی شـەری باتيسـتا بۆشـۆڕش سنور دار بوو .
دەبوايە شەڕێكی نوێ دژی چينی مامناوەندی بـەرپا بكـرێ ، لێرە گيڤـارا ئـەو گرنگيـە ئاشكرا دەكا كە ئەو 12 جەنگاوەرە هەيان بـوو چـۆن توانيـان خۆيـان لـە مـردن بپـارێزن تا گشت دورگەكە يان رزگار كرد.

بەدروستی وایە چۆن بیزارو بەر لە شەڕی بیرۆ لەگەڵ 13 پیاوەکە بە زیندوێتی لە دورگەی جالومانەوە ، بیزارو لەسەر لم هێلێکی کێشا تەنها چەند پیاوێک لەسەری رۆیشتن ، ئەوانی تر بەرانبەر بە هێرشەکان خۆیان پێ نەگیراو پاشەکشەیان کرد ، لە کاتێکا پیاوەکانی بیزارو خۆراگرانە بەرگریان کرد تا ئەو کاتەی بیرۆ رزگار دەکەن ، ئەمەش بە تەواوەتی وەکو خۆراگری پیاوەکانی کاسترۆ لە کوبا وابو.
ئێستاش وەکو کۆمەڵێکی رزگارکار ئامادەن بۆئەوەی گیڤارا هێرشەکانی خۆی بۆسەر دوژمنە نوێکانی شۆڕشیان بۆ رون بکاتەوە .
جارێکی تر کوبا هێلی لەسەر لم کێشا و جارێکی تریش ئێمە چالەکانی بیزارو دەبینینەوە ، لە لایەک خۆشەویستانی گەل هەن لە لایەکەی تریش ئەوانەی رقیان لە گەلە هەن . لە نێوان ئەمان وئەواندا ئەو هێلە سەر هەڵدەدا کە هەردوو هێزە کۆمەلایەتیە مەزنەکە لە یەک جیا دەکاتەوە ئەوانیش چینی بۆرجوازەکان و چینی کرێکارەکانن . ئەم دوو چینیە لە میانەی بەرەو پێش چونی ئۆپەراسیۆنەکانی کوبیدا باشتر لەیەک جیا دەبنەوەو هەر یەکەی شوێنی خۆی لەم شۆڕشەدا بۆ دیاردەبێ، هەروەکو هەمو جارێک گیڤارا مێژوی خۆخەریک کردن بەپێشەسازیە نوێکانی دیار کرد کە لە ئەزمونەکانی ئەلسیرا مایستراوە دەست پێدەکا ، لەو کاتە گیڤارا دەڵێ: فیدل کاسترۆ وا باسی لەوە کرد کە چۆن جارێکیان کارگەیەکی بچوکی پێلاومان دروست کرد ، ئا لەو ساوە بوینە بەرهەم هێنەری پیشەسازی . ئێستا دروست کردنی کارگەیەکی پیشەسازی بۆتە بەشێک لە خەباتی شۆڕشگێران و ململانێی رزگاری جیهانی سێیەمی سەرتاسەری .
کارگەی کوبای مەزن لە هێزی سیاسییەوە بەدی دەکرا، ئەمەش وەکو بەرجەستەکردنی ولاتە دواکەوتوەکان ئەوانەی لە پێناو ئازادیدا لە یەک بۆدەقەدا خەباتیان دەکرد .
پەیوەندیی باشی لەگەڵ ئامرازەکانی شۆڕش بەستن . ئامانجی ئەو دەوڵەتانەی لە پێناو وەدەست هێنانی ئازادی دەجەنگین بەرهەم هێنانی کالای پیشەسازی بولە پێناو ئازادی ورزگاریدا . هەر بۆیە بۆ دەوڵەتانی دونیا خەباتی شۆڕشگێری تاقە دەروازە بوو بۆ پێشوە چونی پیشەسازی دژی خۆسەپاندنی ئیمپریالیزمی ئابوری .
ئاسایی بوو پێشوەچونی پیشەسازی هەندێک تایبەتمەندیی زەروری هەبوون ، چۆن شۆڕشگێرەکان بۆ سەرکەوتن مەرج وتایبەتمەندیان هەبون ئەوانیش بە هەمان شێوە .
بۆ ئەوەی کرێکاری کارگەیەک فێری دلسۆزی وهونەری بەرهەم هێنان بێ دەبێ هەمان گیانی خۆبەخت وفیداکاریی هەبێ وەکو جەنگاوەرە گوندنشینەکان . جوتیارەکان جەنگین وقۆناغی یەکەمی شۆڕشیان بردەوە، بۆیە پاداشتیان ئەو روبەرە زەویەبوو کە لەبەردەستیان دا بوکە لە کاتی سەرکەوتنی شۆڕش پێیان بەخشرا ، ئێستاش پێویستە کرێکارەکان لە قۆناغی دوەمی شۆڕشدا بە هەمان گیان بجەنگن ، جەنگی ئەوان خولقاندنی ژێرخانێکی پیشەسازیی ناوەخۆیە .

لەو کاتەی ئەم پرۆسەیە جێبەجێ دەکرێ لەسەر کرێکارەکان پێویستە دەست بەرداری گەلێک دەستکەوتی ئابوریی خۆیان بن ، لەوانە ئەو بەرز بونەوەی کرێی رۆژانەیان کە بوە مایەی بەرز بونەوەی ئاستی بژێویان ، نابێ چاویان لە دەولەتی داهاتو بێ کە کراوەیە بەڵکو دەبێ چاوی ئەوەیان لێبێ رەزیل ودەست داخراوە ، ئەو کاتەی کرێکارەکان دەبینین ئاستی بژێویان بەرەو نزمی دەروا دەبێ ئەوان بڕوایان بە دواڕۆژێکی گەش هەبێ بۆ خۆیان ومنداڵەکانیان کە چاوەروانیان دەکا و شۆڕشی پی سەردەکەوێ ، بۆ ئەوان وا باشترە بەم گۆرانکاریانە دڵخۆش بن بۆ ئەوەی قوربانیەکانیان لەبەر چاو بمێنێ .
رەخنەگرانی سیاسەتەکانی گیڤارا ئەم گۆرانەیان بە گۆڕانێکی سەرتاسەری زانی ، چونکە ئەوکاتەی پێویستیی بە پشتگیریی جوتیارەکان بوو داوای لێ کردن خۆیان لە پێناو چاکسازی کشتوکاڵیدا بەخت کەن .بەڵام کاتێک پێویستیی بە هاوکاری وپشتگیری کرێکارەکان بو لە جوتیارەکان زیاتر داوای لێکردن بە ناوی بوژانەوەی پیشەسازی خۆیان بەخت کەن . لە قۆناغی یەکەم رق وکینی مولکدارەکانی زەویی لە نێو شۆڕشگێر وجوتیارەکاندا بەستەوە، لە قۆناغی دوەمیش بۆ رازی کردنی کرێکارەکان هێرشی کردە سەر بوجوازیەت ، لە هەردوو حالەت دا وا بەدی دەکرا کە بیردۆز وبرواکانی بۆ پاساو هێنانی سیاسەتەکانی حالی حازری بون .
بۆ نمونە ئەو خۆشبێژیە بوو کە لەگەل حزبی کۆمۆنیستی بەکار دەهێنا کاتێک پێویستیی پێ بو بۆ پشتگیری کردن لە وەدەست هێنانی هێزی سەندیکای کرێکاران تا بتوانێ لە نێوان کرێکارە شارنشینەکان ومانگرتواندا بێت وبچێ .
وا بەدی دەکرا کە گیڤارا هیچ کارێک ناکا جگە لە بریقە دان بە چەمک وستراتیژەکان نەبێ کە ئەمەش خەسلەتی هەر سیاسەت مەدارێکە .
لەگەڵ ئەوەشدا ئەزمون وشیکردنەوە ، نەخشە وجێ بەجێ کردن وەکو جمک بەیەکەوە بەستراون . لە ساڵەکانی بەرایی حکومەتی شۆڕشگێر سەرکەوتنی سیاسیی گیڤارا سەرکەوتنی سیاسیی کوبا دەبەخشی . کارتێکردن لە نێوان برواکانی گیڤارا وسیاسەتی گشتی ، وەکو هاوسەرگیری بو لەگەڵ ئامانجەکان، لێرە دەتوانین نەخشەیەک بکێشین تیایدا گۆڕانکاریەکانی راو بۆچونی گیڤارای تایبەتی لەسەر ئامانجەکانی شۆڕش دیاری بکەین .
بەڵکو روداوەکان گەلێک کەلێنیان لەم گۆرانکاریانە پڕ کردبێتەوە ، بەڵام هەر چۆنێکی بێ بیرو برواکانی گیڤارا لەم بوارە رۆڵی خۆیان بینی .
سەرکەوتنی هەر شۆڕشێکی مەزن، پێویستیی بە سەر هەڵدانی سیاسەت و بیرو بروایەکی لەیەک چویان هەیە کە بە سەرکەتویی پیادەیان کەن .

پەرە سەندنی کاروانی شۆڕشی کوبی

	دۆخی قۆناغی یەکەم	دۆخی دواتر
شوێنی ململانێ	ئەلسیرا مایسترا وناوچەی گوندەکان	هەموو کوبا وجەخت کردنە سەر شارەکان
سەرکردەکان	شۆڕشگێڕەکان وەکو هێزی سەربازی	شۆڕشگێڕەکان وەکو گەورەی هەڵوێست
هاوپەیمانەکان	جوتیارەکان وچاکسازە شارستانەکان وچینی مامناوەندی	کۆمۆنیستەکان وکرێکارە شارستانەکان وجوتیارەکان
دوژمنەکان	باتیستا وسوپای نیزامی ،بەرژەوەندیەکانی کوباو ئەمریکا	ئەمریکا وهێزە دورخراوەکانی کوبا وتازە پێگەیشتوەکان
چینی پێشڕەو	جوتیارەکان	پرۆلیتاریە شارستانەکان
بەراییەکان	دوبارە دابەشکردنەوەی زەوی و هەمە جۆر کردنی کشتوکاڵ	خۆماڵی کردنی پیشەسازی و پەرە پێدانی تەکنەلۆژیا وسود وەرگرتن لە داهاتەکان
بازرگانی ودبلۆماسیەت	ئەمریکای لاتین وئەمریکا وئەوروپای رۆژئاوا	روسیای سۆڤیەت وئەوروپای رۆژئاوا
بیرو بروا	دیموکراسی ومرۆڤایەتی لەسەر بنەمای ئازادی ونان بۆ هەموان (فیدل کاسترۆ 1959	من مارکسیست ولینینیستم و تا مردنیش هەر وا دەمێنمەوە (فیدل کاسترۆ 1961)

بەشی پێنجەم

گیڤارا لە بانکی مەرکەزی

گیڤارا بە تیوری وپراکتیکی رقی لە سامان دەبوەوە . بە درێژایی ژیانی رەخنەی لە پول پەرستەکان دەگرت و سەرزەنشتی دەکردن .

به پێچەوانەی خەڵک بوو ئەو کاتە ئەو دڵخۆشە کە دەست بەرداری سامان وسەروەت دەبێ نەک کاتێک وەدەستی دێنێ .
ئەم وشکیەی تا ئەو ئاستە کاری تێکردبو بۆ سەردەمی کۆمۆنیزمی سەرەتایی گەراندبوەوە بۆیە بڕوای وابو پارەو پول شەڕێکە هەر دەبێ روبدا . بەقەدەر ئەوەی قەشەی کەلیساکانی سەدەی ناوەراست کە رقیان لە ریبا بوو ئەویش ئەوەندە رقی لە سامان کۆکردنەوە بو و لێی بێزار بو . هەر لە تەمەنی گەنجێتییەوە رقی لەو کەسانە بوە کە کاتەکانی خۆیان بۆ پەیدا کردنی سامان و سەروەت تەرخان دەکرد ، ئەم دیاردەیەی زۆر بە شانازیەوە دەیگێرایەوە ، ئەو کاتەی لە نامەی خوا حافیزیدا بۆ فیدل کاسترۆ دەنوسێ دەڵێ : (هیچ سامان وسەروەتێکم بۆ هاوسەر ومنداڵەکانم جێ نەهێشتوە و پەشیمانیش نیم لێی) لای زۆربەی خەڵك ئەم دان پیانانە شەرمەزارییە ، بەڵام لای گیڤارا شانازیە ، چەند کەس لە پیاوە سیاسیەکانی ئەمریکای لاتین کاتێک پۆستەکانیان جێ دەهێلن دەتوانن ئەم گوتەیە بڵێن ؟ چەند کەسیش لە و پیاوانەی لە دەزگا حکومیەکاندا کاریان کردوە خۆیان را گرتوە و ئەو کاتەی بەم شێوەیە کارەکانیان جێ هێشتوە دڵەراوکێ نایانگرێ ؟ کە بۆ هاوسەرو چوار مندالەکەی هیچ سامان و سەروەت جێ نەهێلێ؟
گیڤارا چاوتێبرینی لە تاکی مرۆڤ وبەڵکو دەزگاکانی نێونەتەوەییشی نەدەگرت . رقی لە سیستەمی قەرزی بێگانە بوو ، بەدیدی ئەم ئەو قەرزانە دەبوایە بە خۆرایی بن ، ئەم هەستەی نەبوە هۆکاری ئەوەی تەنها دوژمنداریێتی سەرمایەداری و چالاکیەکانی بکا ، بەڵکو بوە مایەی ئەوەی دژی گەلێک لە رەفتارە کانی هەندێک ولاتی بلۆکی سۆڤیەتی بوەستێ ، لەوانەش قەرزەکانی روسیا کە بە کوبای دابون ، زۆر لەو هەڵوێستە پەست دەبوو کاتێک دەیبینی لە زۆربەی کۆمەڵگاکان کرێکاران خۆیان نمایش دەکرد بۆ ئەو کەسەی زیاتریان پێ بدا .
هەرگیز لەگەڵ ئەوەدا نەبو چاوبرسێتی ببێتە هاندەری بەرهەمهێنان ، بۆیە لەگەڵ ئەوە دانەبو لە پێناو زیاد کردنی بەرهەم کرێی رۆژانەکان زیاد بکرێن ، ئەم هەنگاوانەی بە چارەسەری ئازاردار ناو دەبرد ، بیری لەوە دەکردەوە کە کرێی رۆژانە بە پێی پێویست بە کرێکارەکان بدرێ وردە وردە تا ئەو کاتەی پارەو پول بە یەکجارەکی نامێنێ .
داوا کاری لەسەر کالایەکی تایبەتی یا لەسەر پیشەیەک نابێ زیاتر بێ لە داواکاری لەسەر کالایەکی تر کە کەمتر لایەنگری جەماوەریی هەیە بەڵام لە بواری کۆمەڵایەتی دا زیاتر پێویستە.
لەو جیاوازیانەی سەرسور هێنەر ئەوەیە ئەم دوژمنەی پارەو پول بکرێتە بەڕێوەبەری بانکی مەرکەزی بەر لەوەی بیکەن بە وەزیری پیشەسازی .
بەڵام ژیریەکی سەیر لەم بژاردەیەدا هەبو ، بۆ نمونە کاتێک چاکسازێکی کۆمەڵایەتی بۆ مەبەستی دانانی سنورێک بۆ کاری لەش فرۆشی دەبێ بچێتە مەیخانە وتیاترۆکانی تایبەت بە بازرگانی کردن بە لەشفرۆشی نەک سەردانی ژنە ئابرودارەکان بکا .

بەهەمان شێوە ئەوەی بیەوێ شەڕی سیستەمی نەختی کۆن بکا دەبێ ببێتە بەڕێوەبەری بانکێکی نیشتمانی بەر لەوەی دەست بە جەنگەکە بکا ، لەگەڵ ئەوەشدا پەیوەندیەک هەیە لە نێوان بایەخ پێدانی گیڤارا بە پیشەسازی لە کوبا لەگەڵ ئەو بریارانەی کە دەیدان .
بۆ ئەوەی پرۆژە پیشەسازیە نوێکان ببوژێنەوە دەبوایە قەرز و هاوکاریەکان وەدەست بێنێ ، بۆیە دەبوایە دەمامکی سەرمایەداری شەرانگیز بکاتە سەر بۆ ئەوەی چەرخی پیشەسازی لە وڵات لە جولە دابێ ، ماکیهت بەشداریی لەو ئومێدە کرد کاتێک ووتی چ جیاوازیەک هەیە لە نێوان بەڕێوەبردنی بانک وتالانکردنی ؟
بەر لەوەی گیڤارا ئەم پۆستە نوێیە بگرێتە دەست شارەزایی تەواوی لەسەر ئابوری پەیدا کرد بۆیە زۆر بە خێرا فێری بیردۆزی بانکەکان بوو .
گەڵێک وتاری لەسەر پارە پێدان نوسی ، ئەم وتارانەش سەرچاوەیان لە بیروبرواکانی مارکسیزم وهێگلیزم وەرگرتبو دیارە ئەمەش بۆ ئەوە بوە بۆچونی کۆمۆنیستە وشکە ئابوریزانەکان ی سەرمایەداری بە درۆ بخاتەوە ، ئەوانەی لەگەڵ سیستەمی نەختی جیهانی کاریان کردبو .
ڕەوشتەکانی گیڤارا بەتەواوەتی رەنگ دانەوەیان لە بیردۆزەکانی بەدی دەکران . بۆیە فێرکاریەکەی بوبە شتێکی رەوشتی ، هەرچەندە فێری شێوازی کارکردنی بانکەکان ببو بەڵام مەبەستی ئەوە بو پارە پێدان بکاتە چەکێک لە خزمەتی ئایدیۆلۆژیادا بەکاری بێنێ . بۆئەوە بو بیرو بڕواکان سەقامگیر بن دەبێ شێوازی کار کردن سەرکەوتو بێ و هۆکاری هەڵبژاردنی شێوەی کارکردنیش هۆکارێکی ئابوری نیە بەڵکو رەوشتیە .
دیدی گیڤارا بۆ مرۆڤی سۆشیالیست هیچ ناکۆکیەکی نەبو لەگەڵ بیرکردنەوەی لەسەر شۆڕش و شەڕی ئابوری .
خەباتی دەکرد لە پێناو خولقاندی ئەو مرۆڤە نوێیە و زاڵ بون بەسەر جەوسانەوەی مرۆڤ لەلایەن مرۆڤەوە . بەدیدی گیڤارا دەبێ هەموو شتێک تەنانەت ئابوریش لە لەدایک بونی ئەم نمونەیە بەشداری بکا ، ئا لێرە رەسەنایەتی گیڤارا دەسەلمێندرێ .
بە بڕوای گیڤارا حکومەتی سۆشیالیزمی شۆڕشگێڕ گەڵێک رێگەی بۆ بیرکردنەوە فەراهام کردوە کە بە پێچەوانەی ئامانجەکانی شۆڕشن ، بۆیە دەبێ هەرچی زوە ئەم رێگایانە لەناو بەرێن ، ئەگینا گیانی هەڤاڵبەندی وڕادیکالیزمی نوێ بۆگەن دەبێ .
ئەوەندە بەس نیە کاتێک رژێمێکی کۆن دەگۆڕدرێ ودەوڵەتێکی نوێ دادەمەزرێ مرۆڤ تیایدا دڵخۆش وپیشەسازیەکان خۆماڵی دەکرێن و بەرهەمەکان بە دادپەروەری دابەش دەکرێن .
مارکسیزم و نەخشەکێشانی مەرکەزیی لەوە زیاترە ئیدارەی دەوڵەتێکی دادپەروەر بەڕێوە ببا ، ئەگەر رژێمی نوێ ئەو پەیوەندیەی نێوان مرۆڤ خۆیان وکۆمەڵ نەگۆڕێ وئەگەر قوربانی وشەهیدەکانی شۆڕش وزیان لێ کەوتوان قەرەبو نەکاتەوە ، ئەوا بە دڵنیایی شۆڕشێکی تر هەڵدەگیرسێ چونکە خەمی شۆڕشە نوێکە تەنها گۆڕینی شێوازە کۆنەکە بوە .

ئەگەر سۆشیالیزم مەبەست و بایەخی بۆ بەرزکردنەوەی بژێوی زۆرینەی خەلک بو ئەوا دەبێ چۆنایەتی ژیان باش بکا ، دەبێ لە تەک پێدانی پارەو پول ماناکانی ژیانیش بەرەو پێش بەرێ و ئەم بەرەو پێش چونەش لەگەڵ ژیانی مرۆڤدا بێتەوە .
لەسەر سۆشیالیزمە دوارۆژێک مسۆگەر بکا کە تیادا کارکردن بە چاوێکی ریزو پڕ ئابرو سەیر بکرێت و بە ئەرکێکی کۆمەڵایەتی بێتە ئەژمار و ببێتە مایە و سەرچاوەی دڵخۆشی مرۆڤ . ئەگینا ماندوو بونی مرۆڤ وەکو کالا سەیر دەکرێ و بۆ کرین وفرۆشتن نمایش دەکرێ ، ئەو کات مرۆڤ ناتوانێ بە چاوێکی رازی وشانازیەوە سەیری کارەکەی بکا ، چونکە (ئەرکێکی نەخواستراو و شەڕێک بو هەرگیز لێی دەر نەدەچوی) ئەمەش نەخۆشیەکی سەرمایەداری بوو .
بەهۆی ئەوەی ئەوکات مرۆڤ لەو شانازیە بێبەش کرابو کە بە کارەکەی خۆیەوەی دەکرد دەبوایە زۆرینەی خەڵک لێت رازی بن ، سەرمایەدار شەرەفی مرۆڤی لەکەدار کرد ،کاتی خۆی موورۆڤ شانازیی بە کارەکەی خۆیەوە دەکرد ئێستا مرۆڤ نرخ وبەهای خۆی لە بەرهەمی کارەکەیەوە دەبینی و بو بە کەسێک گاڵتە بە خۆی بکا وتەنها لە پێناو پارە کار بکا نەک لە پێنا وخۆیدا . گۆڕینی هەستی کرێکار بەرامبەر بەکار وقازانجەکەی بەندە بە ئاراستە کردنی ئابوری وکۆمەلگا ومرۆڤ بەرەو سۆشیالیزمێکی دروست .
گیڤارا لەوە دڵنیا بو کە دەبێ چارەسەری ئەمە لە قۆناغی جۆشدانی یەکەمی هەڵکشانی شۆڕشدا بکرێ ، لێرە (گیڤارا) لەگەڵ کۆمۆنیستەکان توشی روبەرو بونەوە هات ، لایەنگرانی مەدرەسەی کۆن ئەوانەی مەبەستیان بوو یەکەم جار ئابوریەکی سۆسیالیزم دابمەزرێنن ، تەنانەت ئەگەر سەریشکەوت ئەوا ئەقلیەتێکی سۆشیالیزمیی دروست لە نێو کرێکارەکان بەدی دەکرێ ، بەڵام (گیڤارا) بەم گوتەیە رازی نەبوو ، چونکە دوای پەنجا ساڵ لە هێنانەدیی سۆشیالیزم لە یەکیەتی سۆڤیەت دەبینین هێشتا گەلێک پاداشتە سەرمایەداریەکان و جۆری بیرکردنەوەکان لە ریزی کرێکار و بەرێوەبەرەکاندا ماون ، بۆیە بەر لە ئەنجام دانی ئەم پرۆسانە دەبێ شۆڕشی رۆشەنبیری بەرپا ببێ ، پاداشت دەبێ لە پای بەرهەم هێنان بێ .
(ئێمە جەخت لە ژیاندنەوەی ویژدان دەکەینەوە کە لە ماوەیەکی کورتدا بەرهەم زیاد دەکا و پاداشت بۆ هاندان رۆلی لاواز دەبێ) ، بوژاندنەوەی ویژدان ئەوە دەگەیەنێ کە هانی کرێکارەکان تا بە هەموو تواناکانیانەوە بەبێ ترس کار بکەن ئەم کارکردنەش بۆ دابین کردنی دوارۆژێکی ئاسودە بۆ کۆمەلگاکەیان ولە بەرژەوەندی هەموو لایەک دا بێ ، ئەگەر دەوڵەت بەرژەوەندیە کانیانی پاراست ئەوا ئەوانیش دەتوانن لە بەرژەوەندیی گشت کاربکەن بێ ئەوەی مەبستیان وەدەست هێنانی پارەو پول بێ .
بیردۆزی (گیڤارا) لەسەر بەها ، بنەمای چاوپێکەوتنەکانی فیدل کاسترۆ بوون و پشتگیریی لێ دەکرد . بەها بە پێی نمایش و داخوازی دیاری ناکرێ ، بەڵکو بەپێی بەهاو گرنگی کالاکە یا خزمەت گوزاری لە روی رەوشت و کۆمەڵایەتی یەوە دیاری دەکرێ ، نەک بەپێی بەهای لە بازار، بۆیە بەهای کار لە روی مرۆڤایەتیەوە گەلێک

زیاتره لـه بـەهاكانی بـە دەربرینـی چالاكیـە ئابوریـەكانی ، دەبـێ بانكـەكانی دەوڵـەت بودجـەی پرۆژەكـانی بازرگـانی بـەپێی بـەها كۆمەلایەتیـەكان بریـار لەسـەر بـدا . نـەک قەرز بەو كۆمپانیا خوێن مژانە بدرێ كە بەرێوە بەرەكانیان تەنها خەمی خۆیانـەو بـەس . ئەمەش وەكو ئەوەی كە ئێستا لە روسیا هەیە .

(گیڤارا) بە مانـا كۆنەكـەی رەوشتیەوە بیری لـە بـەها كـردەوە نـەک بـە دیـاری كردنـە تەسـكەكەی ئـابوری ، چونكـە پیـاوی ئـابوری زان ئـەو كەسـەیە كـە رژێمـی سـەرمایەداری دروسـتی كـردوە ، مـرۆڤ لـە خۆیـدا ئـەو بونـەوەرە كۆمەلایـەتی و سیاسیەیە كـە فەیلەسوفە گریكـەكانی كۆن پێناسـەیان بـۆ كـردوە ، بۆیـە دەبـێ رژێمـی ئـابوری خزمـەتی بـەها مرۆڤایەتیـەكان بكـا ئەمـەش لـە رێگـەی خزمـەت كردنـی ئـەو كۆمەلگایـەوە دەكرێ كـە مرۆڤ بۆی دەگەرێتـەوە بـەم پێوەرە سامان ئـەوە نایـەنێ كـە كەلێنێک لە ژیانی مرۆڤ بگرێ .

ئـەم بیـردۆزە تۆباویـە لەسـەر بـەها ، بەسـەر بریارەكـانی (گیڤـارا) وەكـو بەرێوەبـەرێكی بـانكی نیشتمانی دا زاڵ بـو. پێی وابـو كـارێكی رەوا نیـە كێبـەركێ لـە نێوان كارگەیـەكی حكومی كـە بیرە وەبەرهـەم دێنـێ لەگـەل كارگەیـەک كـە پـەرتوک وەبەرهەم دێنێ بكرێ ، پەرە پێدانی كارگەیەک كـە بیرە وەبەرهەم دێنێ بەمەبەستی زیـاتر قـازانج لێكـردن لـە روی كۆمەڵایەتیـەوە كـارێكی رەواو حـەزلێكراو نیـە . واتـە تـەرخان كردنـی سـامانێكی كـەمتر بـۆ بەرهـەمهێنانی پـەرتوكی خوێندنگاكان ، ئەمـەش ئەركی بانكی نیشتمانی بوو كە رێژەی بـەها بۆ هـەردوو مادەكە لای كۆمـەڵگای كوبی دیاری بكا و بۆ هەر یەک لـەم دوو كارگەیە بـەپێی بـەهاكانی كۆمەلایـەتی رێژە دیاری بكا ، دور لە و قازانجەی لەم رێگەیەوە بە دەوڵەت دەگا .

بۆ ئەوەی هیچ فشارێک لەسەر دەوڵەت دروست نەبێ دەبوایە قـەرزەكان بـەبێ سود (زیـادە) بـە خـەلكی بـدرێن ، چونكـە دورنیـە ئەگـەر زیـادەی بخرابایەتـە سـەر ئامـانجی قەرزەكە گەندەل دەبوو ، بە هەمان شێوە نەدەبوایە قازانجی بەرهـەمی كارگـەكان بەشـی كرێكارەكانی لـێ بدرابایـە چونكـە ئـەوكات چینێكـی كرێكـاری خـاوەن ئیمتیاز دروست دەبـوو لەئـەنجام كۆمـەڵێک كرێكـار داهـاتی بژێویـان بـەجۆرێک بـەرز دەبـوەوە لـەو كرێكارانە زیاتر كە بەهانای كۆمەلگا كەیانەوە هاتون و ئێستا لە كارگەیەک كار دەكـەن كـە قـازانجی بەقـەدەر ئـەوان نیـە . پاداشـتی كـار دەبـێ لـە بەرژەوەنـدی هـەموان دا بـێ ، كـاری بانكەكانـە سـنورێک بـۆ پاداشـت وكێبەركێیـە نارەواكـان دا بنـێ و دەبـێ فێـری بریاری خۆیانیان بكا كە بەهای دروستە ، هەڤالێتیش دەبێ لە خزمەتی شۆرشدا دەبێ .

ئەم بیرو بروایانە بونە هۆكاری ئەوەی (گیڤارا) بیر لـە بژاردەی سـەخت بكاتـەوە بۆ پرسـی نەخشـە مەركەزیـەكان ، دیـارە كـە نەخشـە كێشـانە ناوەخۆییـەكان بونـە هۆكـاری ئەوەی زیاتر هەست بە پێویستی بەشداریكردن بكـا . لـە هـەمان كاتدا هانـدرا بـۆ زیـاتر ئەنجامـدانی كێبـەركێ لـە نێـوان ناوچەكانـدا ، نەخشـە كێشـانە مەركەزیـەكان بـەرەو بەرژەوەندیی دورگەكە هەنگاویان دەنا هەروەها سودی بۆ چاكتر كردنـی بـەرهەمـەكان هەبوو .

لەیەکێک لە گوتارەکانیدا کە بۆ بەرگری کردن لە ئاراستەکانی مەرکەزیی تەرخان کردبوو (گیڤارا) بەم شێوەیە باس لە کێبەرکێکانی سەرمایەداری دەکا و دەڵێ : (کێبەرکێی نێوان ئاژەڵەکانە) ، هەروەها کاتێک باس لە کێبەرکێکانی سۆشیالیزم دەکا کە لە پێناو هەرچی زیاتر قازان کردنە دەلێ : (کێ بەرکێی نێوان ئاژەلە زیندانیەکانە .)

هەوڵی بۆ دابین کردنی پێداویستیە گیانیەکانی مرۆڤ دەدا ، بەلام پێداویستیە جەستەییە کانیان نمایشی بون ، تەنانەت بۆپرسی کۆمەلایەتیش وەکو کاری خۆبەخشی مەبەستی بوو تەنها وەکو کارێکی ئاسایی وابێ چونکە کاری خۆبەخشی تەنها هۆکارێک نیە بۆ زیاد کردنی بەرهەمهێنان و بەس بەڵکو سەرچاوەی رۆشەنبیریی سۆشیالیزمیە بۆ جەماوەر .

بۆیە (گیڤارا) وئەوانەی لەسەر مەزهەبەکەی ئەو بون لە ئابوری ناسەکان مەبەستیان بوو نەخشەسازیەکی ئابوری دابمەزرێنن کە قازانجەکان بۆ خەزینەی دەوڵەت بچێ بۆئەوەی ئەویش بە دەوری خۆی بەسەر کۆمەلگادا دابەش بکا و دەبێ کشتوکالیش بەهەمان شێوەی پیشەسازی بەرێوە بچێ و کێلگە حکومیە مەزنەکان دەبێ کار بە کرێکارەکان بکەن وموچەیان بۆ دابین بکەن و قازانجەکانیش بۆ هەموو لایەک وەکو یەک بێ . ئەمەو دەبێ زۆر بایەخ بە پیشەسازی بدرێ بە شێوەیەک کە ئامانج لە بایەخدانەکە رزگار کردنی کوبا بێ لە بازاری ولاتە سەرمایەدارەکان ، کەرەستەی خاو بە ئەرزانی بە ولاتان بدرێ تا ئەوانیش بەرهەمەکانیان بە هەرزان بە کوبا بفرۆشن و ئێمەش کەرەستە بەرهەمهێنەرەکان بە نرخێکی بەرز لە بازارەکان بفرۆشین ، دیارە کە دروست کردن تاقە دەرمانە بۆ چارەسەری هەموو نەخۆشیەکانی دابەزینی باری ژیانی خەلک کە هەموو دەوڵەتە هەژارەکان توشی هاتون و پێیەوە دەناڵێنن.

ئەمەو چاکسازیی کشتوکالیش گەلێک گرنگە بۆئەوەی چیتر پشت بە یەک جۆرە بەرهەم نە بەسترێت و بەرنامەی فرە بەرهەمی پیادە بکرێ وبۆ پێداویستیەکانی خۆمالیش بەشی خۆمان بەرهەم بێنن ، تەنانەت ئەگەر ئەم کەم کردنەوەی بەرهەمە کار بکاتە سەر زیاد بونی سەرمایەی بێگانەش دەبێ ئەم هەنگاوە بنرێ چونکە سەربەخۆیی ئابوری یەکێکە لە بنەماکانی سەربەخۆیی سیاسی .

تاقە هاندەر لە دوای ئەم نەخشەو بەرنامانە تەنها وشیاری شۆرشگێرانەیە ، بنیاد نانی سۆشیالیزم تەنها بەکارکردن ناکرێ . بەڵکو کار و وشیاری و پەرە پێدانی کالای مادی لە میانەی دروست کردنی وشیاری وپەرە پێدانی دەبێ . دەبێ بایەخ دان بە پەرە پێدانی وشیاری لەسەروی بایەخ دان بە پەرەپێدانی بەرهەمهێناندا بێ .

بۆ نمونە هەرچەندە کێبەرکێ کارێکی خەراپ و نا رەوایە ، ئەو کاتەی هانی کێبەرکێ درا چ لە ولاتانی سەرمایە دار یا ولاتانی سۆشیالیزم کارێکی بەسود بوو ، چونکە هانی هەڤالە دلسۆزەکان درا بۆ کاری باش ، ئەو کات کێبەرکێ چەکێکی دوو سەرە بوو (کێ بەرکێ وەکو یاریی تۆپانێ نیە ، ئەو تیپەی دەدۆرێنێ پرتەقال لە ناوبژیوان بگرێ ، دەبێ کێبەرکێکە بە خۆشیەوە بەرێ بکرێ ، بەلام بۆ ؟ بۆ ئەوەی

هەموو کەسێک لەم ڕووەوە بەرهەم زیاد بکا ، نەک تەنها ئەوەندە ، بەڵکو بۆ پەرە پێدانی وشیاری جەماوەریشە ، چونکە بەراستی ئەمە کێبەرکێی وشیاریە ، ئەوەی بۆ وشیاری دەبێ بۆ مەیدانی جێبەجێ کردنیش دەشێ ، نابێ وەکو دونیای سەرمایەداری تەنها لە ڕێگەی کارەوە چالاکیە کانمان زیاد کەین ، بەڵکو دەبێ وشیاریش بەشێکی زۆری لەم پەرە پێدانەی بەرکەوێ ، پوختەکەی ئەوەیە کە ئامانج دروست کردنی مرۆڤێکی نوێ بێ کە ئەمەش لە ئامانجە کۆمەلایەتیە هەرە پڕ بەهاکانە).
ئەوەی جێی سەرسامیە لە ئەزمونی کوبا ، ئەوەیە کە ئامانجەکانی (گیڤارا) خرانە بەردەست بۆ جێبەجێکردن ، هەرچیەکی دوژمنان دەیلێن دەبێ ئەوە بزانن کە کاری خۆبەخشی لای جەماوەر کە بەرنامەی (گیڤارا) بوو جێ بەجێ دەکرێ وبەردەوامیی هەیە جا ئەم کارە خۆبەخشیە ئەگەر بە هەمان ڕوحیەت وئاراستەکانی دارێژراو لەلایەن (گیڤارا) وە نەبێ و بەهەمان هۆکاریش نەبێ ، گرنگ ئەوەیە بونی هەیە ، چونکە ئەوانیش هاوشێوەی هەڤالانیان ئەگەر لەترسی ڕەخنەکانیشیان بێ بەلام ئەم پرۆسەیە لە هەموو لایەک بەردەوامیی هەیە . چونکە لە کوبا ئەگەر لە کاتە بێ ئیشەکان ئەم کارە نەکەن هیچ کارێکی تر نیە خۆیان پێیەوە خەریککەن .
بەلام دەبێ ئەوەش بزانین کە وشیاری شۆڕشگێریش لەم ڕووەوە ڕۆڵی خۆی دەبینێ ،دەبینین کاتێک هاولاتیان هاڤانا جێ دەهێلن و بۆ چنینی چەوەندەر ڕو لە کێلگەکان دەکەن ئەوان هەست دەکەن کە ئەرکێک لە ئەرکەکانی شۆڕش بەجێ دەگەیەنن بەلام ئەگەر بە هێواشی ئەم کارە بکەن و هیچ بەرهەمێکیان بەهۆیەوە دەست نەکەوێ ئەوا بەم کارەیان دەیسەلمێنن کە بۆچونەکانی (گیڤارا) ڕاست بون .
بۆیە لە توانادا هەیە وشیاریی تەواو بە هاوڵاتیە ئاساییەکان بدرێ بۆ ئەوەی مانایەکی باش بە کارەکانیان ببەخشن ، کاتێک کرێکارێک کار دەکاو بەرهەمی ئەو کارەی بەشی بژێویی ناکا بەلام ئەو کەسە شتێک بنیاد دەنێ و هەست بەوە دەکا کە خۆی خاوەنیەتی ، بەم کارەی هەنگاوێک بەرەو بۆچونەکانی (گیڤارا) ناوە .
سەرەڕای ئەوەی (گیڤارا) جەختی لە جێبەجێ کردنی بەرنامەکانی دەکردەوە بەلام ئەوەندە توند و ووشک نەبوو ، لە مامەڵە کردندا بۆ جێ بەجێکردنی بەرنامەکانی کرچ وکاڵ نەبوو . مەبەستی دامەزراندنی دەوڵەتێکی بەهێز نەبوو بەڵکو مەبەستی دروست کردنی گەلێکی سۆشیالیست و دڵخۆش بوو. بەراستی ڕەخنەی لەو کەسانە دەگرت کە خاوەنی هزرو بیرێکی وشک وچەقبەستوو بوون (کاری بنیادنانی کۆمەڵگایەکی سۆشیالیست لە کوبا دەبێ دور بێ لە بیرکردنەوەی میکانیکی ، ئەمە وەکو نەخۆشی تاعون وایە دەبێ لێێ دور کەویتەوە چونکە بیرکردنەوە میکانیکیەکان تەنها بەرەو زۆربێژی دەمان با هیچ گۆرانێکمان پێ نابەخشێ ، مارکسیزم بیرکردنەوەیەکی دیالکتیکانەیە بەرەو گۆڕان دەمان با ، لەهەمان کاتدا بیرکردنەوە وشکەکانی ناو مارکسیزم بەهۆی ئەوەی ئەزمونی (گیڤارا) ڕەت دەکەنەوە ئەویش نەخۆشیە . بە دیدی (گیڤارا) شۆڕشگێر بونەوەرێکە و مرۆڤە ، دەستەواژەی (دەبێ مرۆڤ بێ) مانای ئەوە نیە دەبێ مرۆڤێکی لاواز بێ یا ڕەفتارەکانی وەکو مرۆڤەکانی

تـر نـەبن ، واتـە دەبـێ هـەموو تواناکـانی بخاتـە گـەر نـەک هەنـدێک لـە تواناکـانی ، هەرچۆنێکی بێ ئەمە ئەوە دەگەیەنێ کە مرۆڤ دەبێ هەولی پەرە پێدانی توانـا و هزرو هۆشەکانی بدا ، دەبێ بە کوشتنی هەر مرۆڤێک لە هەرکوێیەک بێ بە ئازار بێ و تـا لـە توانایدا بێ هەرتەگەرەیەک لە رێگەی ئازادی و رزگاری لـە هەرکوێیـەکی دونیـا هـەبێ بتوانێ لاییەرێ ، ئەگەر کەسێکی تر ئەم تەگەرەی لابرد دەبێ ئەو پێی خۆشحال بێ .
(گیڤـارا) وا دەبینـێ کـە هـەردوو وشـەی (مرۆڤایـەتی) و (شۆڕشـگێر) جمکـن تـا بیرکردنەوە لە ژیانیدا مابێ .
گومان لـەوە دانیـە کـە لـە نێو بیرکردنـەوەکانی ئـابوریی (گیڤارا) دا هەندێک لەیـەک نەچون هەن (پەیوەندیی بە ئاژاوەگێری وتۆباوی و کۆمۆنیزم ی سەرەتایی هەیە کـە بـە تەلـە داوێـک لەیـەک بەستراونەتەوە ، دیـارە لـە پشـت هـەموو جـەخت کردنەوەکانیـدا بەرنامەیـەکی مەرکـەزی هەیـە) لـە یـەکێک لـە کۆبونـەوەکانی جەماوەریـدا کـە گـەلێک کرێکـاری لـەناودا دەبـێ (گیڤـارا) گوتارەکـەی بـە وتـەی شـاعیرێک دەسـت پـێ دەکـا ئامـاژە بـە نـەزانی خـەڵک دەدا چونکـە کەسیان نـەیان توانیـوە (لـە لێدانی رۆژ بگـەن) هـەروەها (نـەیان توانیـوە گولـە گـەنمێک بـە خۆشـی بدورنـەوە) ، دواتـر بـاسـی لـە هەوڵی کوبیەکان کرد کە چۆن بە توانـای خۆیـان توانیـان ئـەم کوبایـە لـە رێگـەی حـەزی خۆیانـەوە بگـۆرن و بـەرەو سروشـت و لـە سیسـتەمی رۆژانـەی تەمبەلیـەوە بـۆ رۆژانەیەکی پڕ چالاک و ئامانج بەرن) ، ئەگەر ئەو شاعیرە بگەڕێتـەوە کوبـا بـەچاوی خۆی دەبینێ کە چۆن ئەو خەڵکە لەو سەردەمی قات و قڕیەی سەرمایەداری رزگاریـان بوە پاش ئەوەی ئەو خەلکە وەکو ئاژەل گاڵتەی پێدەکراو ماندو بونەکەشی دەچوە باخـەڵ چەوسێنەرانەوە . ئـەوەتا ئـەم گەلـە دوبـارە رێگـەی راسـتی گرتـەوە بـەر بـۆ ئـەوەی جارێکی تر مانایەکی راستەقینە بە کار ببەخشێ کە رۆژانە بە دڵخۆشیەوە خـەڵکی بۆی دەچن .
(گیڤـارا) ئامـاژە بـەو نـازو خۆشـیە دەدا کـە ئـەو کاتـەی کرێکارەکـان بـە خۆشـیەوە چەوەندەریان دەچنی ، واتە کێشە و کۆیلایەتیە کـە لـە نـەبونی کـاردا نیـە بـەڵکو کێشـە لـە مولکدارێتی ئامرازەکانی بەرهەمهێنان دایە ، ئەوەتا دوبارە کرێکارەکان ئەو خۆشیەیان بۆ گەرایەوە کـە لـە نێو خۆیاندا لـە کارگـەکان هـەیانبوو، جـارێکی تـر هەسـت بـە بـونی خۆیان لە ناو هۆکارەکانی بەرهەمهێنان دەکەن .
بـەم دۆخـە دلخۆش بـوو وا هەستی دەکرد کـە وەکـو هـەرچوار وەرزەکـە لـە گۆڕان و جولانەوە دایە و سود و بەرهەم بـەو خەڵکـە دەبەخشـێ ، دیـارە کـە وەرز سـود وبایـەخی خۆی هەیە بەلام مـرۆڤ بەهـەمان شێوە هاندەری تری هەیـە کـە بـەرەو بەرهـەم هێنـان پاڵی پێوە دەنێ ئەویش هەست کردن و وشیاریەکەیەتی ، هەوڵ و تێکۆشانەکانی مـرۆڤ بـۆ بـەرەو پـێش بردنـی پێشـەکیەکانی بنیادنـانی سۆشـیالیزمە ، واتـە دۆزینـەوەی کـاڵای زیاتر بۆ پێداویستیەکانی رۆژانەی گەل بە گشتی یە.

لـه كـاره سـەيرو سـەمەرەكان ئەوەيـە كـە (گیڤـارا) بـەم گوتانـەی دەری خسـت كـە رەوشتەكانی زۆر لـە رەوشـتی(بیوریتـانیو)ی رەسـەن نزیكـە كـە دینـەمۆی خولانـەوەی ئابوریی ئەمریكای باكوری بوو .
بیوریتانیو بەبەردەوامی ئەوەی دەسـەلماند كـە كـار ئـەركێكی كۆمەڵایەتیـەو دەبـێ بـە خۆشیەوە ئەنجام بدرێ .
یاسـاكانی كۆمـەلگای (گیڤـارا) یاسـای كۆمـەلگای سـەدەی حەڤدەهـەم نـەبون ، بـەلام شێوازی رازی كردن بۆ كار لە مەیدانە گەمژەكاندا هەمان شێواز بوون .
(گیڤارا) فەلسەفەی ئابوریی بە گوتارە بەناوبانگەكـەی بـەناوی (مرۆڤ وسۆشیالیزم لـە كوبـا) شـی كـردەوە ، ئـەوەی رەت كـردەوە گوایـە دەوڵـەتی كـوبی بـۆ ئـەوە هـاتوە تـا تـاكی مـرۆڤ لـەناو بـەرێ . بـەڵكو بـۆ ئـەوە هـاتوە تـا مرۆڤێكـی نـوێ بخـولقێنێ ئـەو مرۆڤـەی كـە سـیماكانی لـە كـاتی شـەڕە قارەمانێتیـەكانی ئەلسـیرا مایسـترا دەركـەوت ، هەروەها لە میانەی هاری كان فلۆرا و لەو رۆژانەی كە گەل بە تەواوەتی خۆی بـەخت كرد تا لە كاتی قەیرانی رۆكێتەكان خزمەت بـە گـەل و نەتـەوە بكـات . كێشـە لـەوە دابوو هەستی هاوكاری كردن تەنها لە كاتی قەیرانەكان و كارەساتە كاندا بـەدی دەكرا ، ئـەم هەسـت كردنـە بـوو بـە پردێكـی بـەردەوامی پەیوەندیـەكانی نێـوان گـەل و سەركردەكانی .
(هـەموو دەسـت پێشـخەریەكان لـە لایـەن كاسـترۆ یـا سـەركردەكانی شـۆڕش دەهـاتن ، دواتر ئەم دەست پێشخەریانە بۆ گەل رون و شی دەكرانەوە وەكو ئـەوەی هـی خـۆی بن ، هەندێک جاریش لە شەڕەكان پشتی بە ئەزمونە ناوەخۆییەكان دەبەست و بە بەشداری پێكردنی حكومەتیش گشتگیر دەبوو ، بەڵام ئەم پەیوەندیانە لە ئاستی پێویستدا نـەبون ، هەنـدێک جـار هۆكـاری سـەرنەكەوتنەكە بۆ ئـەم ئەگـەرە دەگەرێندرێتـەوە ، بـەڵام رووەو باشـی رۆیشـت ، گومـان لـەوە دانیـە ئـەم سیستەمە حكومـەت بـۆ ئـەوە هێنایـە كـا تـا تـاک ملكـەچی حكومـەت بكـا . بـەڵام بـە دیـدی (گیڤـارا) تـاكڕەویی رۆژئـاوایی سەرمایەداریە ، ئەوەتا رۆكفلەر باشترین نمونەیە لەسەر تاكڕەوی رۆژئاوایی .
بەڕاستی ئـەم گەلـە سـەربە گورگەوەیـە ئـەوەی بگاتـە لوتكـە دیـارە لەسـەر حسـابی خەڵكانی تربوە ، مرۆڤ لە ژێر سـایەی سۆشـیالیزم مرۆڤێكـی بـێ دەسـەلات نیـە بـەڵكو كاڵایەكی ناتەواوە بۆیە لەسەر سیستەمی سۆشـیالیزمە ئـەم مرۆڤـە لـە كـەم و كوریـەكان پـاک كاتـەوە ، دەبـێ ئەوسـا مـرۆڤیش دوبـارە پـەروەردەی خـۆی بكاتـەوە ، دەبـێ ئـەم بیركردنەوەو دوو دەستەواژەی سەرمایەداریی كوشندە لە مێشـكی خـۆی وەدەر نـێ و لـە بیـر خـۆی بباتـەوە كـە دەلـێ تـاكی مـرۆڤ پـەراوێزە و پەیوەندیـەكانیش پابەنـدی یاسـای نمایش و داخوازین .
گەلێک ولاتی دواكەوتوو هەن خۆیان رزگار كردوە و ئازادیان وەدەست هێنـاوە بـەڵام تا ئێستاش لە دەست بیركردنەوەكانی سـەرمایەداری رزگاریـان نـەبوە ، ئەگـەر بمانـەوێ مرۆڤێكی نوێ بنیاد بنێین دەبـێ خۆمـان بـە وشیاریی شۆڕشـگێرانە دەوڵەمەنـد كـەین كـە وەكو بەردی بناغەی بنیادنانی نەتەوەی نوێیە .

بۆیە کۆمەڵگای شۆڕشگێری نوێ دەبێ وەکو خوێندنگایەکی مەزن وابێ چونکە بەدوری نازانین سەرمایەدار بۆ لەناو بردنیان روو لە بەکار هێنانی هێز بکا ، بەڵێ سەرمایەدار بەم شێوە گەلی فێر کردوە ، بۆیە لەسەر حکومەتی کوبیە گەل فێری بیری تایبەتی بکا ، زۆر بەوردیش بۆئەوەی نەکەونە تەلەی سەرمایەداریەوە . تەنها بەم شێوەیە مرۆڤی نوێ دێتە بنیاد ، ئەم شێوە مرۆڤە هێشتا تەواو نەبونەو وا بە ئاسانیش تەواو نابن چونکە هاوتەریب لەگەڵ ئابوری بەرەو پێش دەچن ، ئەوان هاوشان لەگەڵ جەماوەر و لە دوای سەرکردەکانیان بەرەو ئامانجەکانیان هەنگاو دەنێن .

پشتگیریی لە دام ودەزگاکان کرد و قوربانیی پێشکەش کردن چونکە ئەوە قۆناغی پەرینەوە بەرەو دونیایەکی نوێ بوو.

ئامانجی سەرەکیی شۆڕش گەراندنەوەی ئازادی خوازەکان بو لە غوربەتی و تێکەلاو کردنیان لەگەڵ کۆمەڵگا ، چونکە بەهەڵە بەم دیاردەیان دەوت حەزی تاکەکەسی .

(هەر چەندە مرۆڤ ئەوە دەردەبڕێ کە سۆشیالیستە بەڵام هێشتا لەهەموو کەسێک تەواو ترە) بۆیە (گیڤارا) گوێی بە پرسیاری ئەوانە نەدا کە دەیان پرسی ، بەڵام چۆن مرۆڤ دەتوانێ دژایەتی کۆمەلگاکەی بکا ؟، چونکە ئەم پرسیارە رەوابێژی نیە ، لێرە (گیڤارا) لەگەڵ ئەفلاتون کۆکە کاتێک دەڵێ : ئەگەر مرۆڤ بیەوێ خۆی پێ بگەیەنێ ئەوا دەبێ لە ناو کۆمەلگا کۆمۆنیستیەکەیدا پێبگا ، کە وایە دەبێ دەنگی هەموو کەسێک لە رێگەی ئامێری کۆمەلایەتیەوە ببیسترێ نەک دژی بێ و دەبێ هەموو هۆکارەکانی ناکۆکیی نێوان هەڤالان کە لەسەر سامان رو دەدەن لەناو ببردرێ ، دەبێ کارکردن بە ئەرکێکی کۆمەڵایەتی بناسرێ . (دواجار ئامێر لە هێلی پێشەوەیە و ئەرکی خۆی بەجێ دەگەیەنێ) .

ئەوکاتەی مرۆڤ لە کاری ئازاد کراو بەدوای پەیداکردنی خۆراک و پێداویستیەکانی خێزاندا گەرا ئەوکات خۆی دەبینێتەوە کە ئەرکێکی کۆمەلایەتی بۆ گشت بەجێ دەگەیەنێ . (گیڤارا) وای دەبینێ کە کار لە دەولەتی سۆشیالیزم دا دەبێ بەزۆر بێ بەڵام وەکو کاسترۆ ووتی ناو بنرێ کاری رەوشتانەی بەزۆر ، ئەوەندە نابا ئەم رق لێ بونەوەیە دەبێتە کارێکی خۆبەخشی ئەمە دوای ئەوە رودەدا کە ویژدانی کۆمەلگا زیندو دەبێتەوە .

بە تێڕوانینی (گیڤارا) هونەر ئەو جیاوازیەی نێوان کۆمەڵگای سەرمایەداری وکۆمەڵگای سۆشیالیزمی ئاشکرا کرد ، لە سەرمایەداریدا هونەرمەند هێرش دەباتە سەر دەولەت (بێکاری ورابواردن گرەنتیی پاراستنی ئارامیی مرۆڤە لە دلەراوکێ) ، لەگەڵ ئەوەشدا شۆڕشی راستەقینە ئەزمونی هونەریی لەخۆیە ، باشتریش وایە کە هەرلە بنەرەتدا نەیبێ (ئەو هونەرمەندانەی خاوەنی دەسەلاتێکی مەزنن لە هەمان کاتیشدا خاوەنی دەسەلاتی شۆڕشێکی مەزنن) دیارە هێشتا شۆڕشەکە شۆڕشێکی هونەریە بۆیە ئەوانیش دەگرێتەوە ، هەروەها مرۆڤی سۆشیالیستی نوێش دەگرێتەوە.

رقی لەو روالەتە کۆمەلایەتیەی سەدەی نۆزدەهەم بوو کە لە روسیا و چین وەکو هونەر هێشتبویانەوە ، روالەتێکی کۆنەپەرستانە بوو . بەتەواوەتی وەکو هونەرەکەی سەرمایەداریی روخاو وابوو کە لە سەدەی بیستەم وەکو کاردانەوەی سەردەمە لەناوچوەکە ئەنجام درابوو . بەلام ئەزمونە چاو نەترسەکانی یەک لەدوای یەک هونەرێکی نوێ دەدۆزنەوە کە لەگەڵ مرۆڤی سەدەی بیستەمی نوێدا بگونجێ . ئەم مرۆڤە نوێیانەش لە روی قوربانی وداهێنانەوە لە نێو سەرکردەکانی شۆڕشی کوبی بەدی دەکرێن.

ئەم جۆرە کەسانە بە هۆی هەستە رەسەنایەتیە کانیان خۆشەویست بون ، لەگەڵ ئەمەشدا ئەمان لە پێناو دۆزەکانیان خاوەنی هیچ پێکەوەنانێکی ژیانی خێزانی نەبون ، ئەوان هیچ ژیانێکیان لە دەرەوەی شۆڕشدا نەبوو ، دەبێ گەل وەکوو سەرکردەکانیان روەو پرۆلیتاریای راستەقینە هەنگاو بنێ ، کەسەکانی ئەم گروپە دەبێ حەز لە هاوکاری کردنی هەڤالانیان بکەن لە هەر کوێیەک بن ، لەسەر سەرکردەکانیش پێویستە گەلەکانیان روەو ئەم هەلوێستە ئاراستە بکەن .

(گیڤارا) بە هەندێک بڕواو بنەمای گرنگ کۆتایی بە بەیاننامەکەی خۆی هێنا ، تیایدا هانی گەلی کوبییدا کە دەست بە پرسەکەیانەوە بگرن و بڕوایان پێی بێ .

(ئێمەی سۆشیالیستەکان زیاتر ئازادین ، چونکە ئێمە زیاتر خۆمان پێگەیاندوە ، ئێمەش زیاترمان پێگەیاندون چونکە ئێمە زیاتر ئازادین ...

قوربانیەکانمان قوربانیی وشیارانەن ، هاندانێکە بۆ ئەو ئازادیەی کە بنیادی دەنێین ، دەبێ ئێمە بەدەستی خۆمان مرۆڤی سەدەی بیست و یەک دروست بکەین).

ئەمە ئومێدو ئامانجەکانی (گیڤارا) بوون ، هەمویان بە ئومێد بون ، کوبا هەموو خەونەکانی نەهاتنە ناودەست ، بۆیە دەبینین کە (گیڤارا) لە ئۆکتۆبەری 1964 لە گوتارێکی دا ئەو بێ ئومێدیە بە دەست نیشانکردنی هەڵەکانی حکومەتی کوبا لە بواری کشتوکاڵ و پیشەسازی دەخاتە رو و بلاوی دەکاتەوە ، زۆر بە رونی حوکم لەسەر هەڵەکانی حکومەت و هە لەکانی خۆی دەدا ، بەرێژەیەک لە رەخنەگرتن بسپۆربوو کە ئەوکاتەی رەخنەی لە خۆدەگرت دوژمنیش ئاوەها رەخنەی لێ نەدەگرت .

لە گوتارەکەیدا هێرشی بردە سەر سیستەمی یەک بەرهەمی ، بە نەفرەتی سەر دەوڵەتە تازە پێگەیشتوە کانی ناوبرد ، لایەنگریی لە سیاسەتی فرە بەرهەمی گرت کە رێگە چارەیە بۆ کرێکارەکانی گوندنشین و بەرهەمهێنانی بەشە خۆراکی خۆیان ، لە روی تیوریەوە راکانی راست بوون ، بەلام لە روی جێبەجێکردنەوە ئەم سیاسەتە هەرەسی هێنا و سەرکەوتو نەبوو ، چونکە بۆ فرە بەرهەمی هەوڵی زۆر دران بەلام هەوڵەکان سەرکەوتو نەبون ئەنجامەکەی بەوە گەیشت کە رێژەی بەرهەمهێنان دابەزی بۆیە دەبوایە کوبا بۆ سیستەمە کۆنەکە بگەرێتەوە کە ئەویش یەک بەرهەمی بوو بەرهەمە سەرەکیەکەش چەوەندەر دەبێ وەکو بنەمایەکی ئابوریی ولات .

ئێستا (گیڤارا) دان بەوە دەنێ کە بەرهەمهێنانی شەکر بە پشت بەستن بە ئیمپریالیزم و برسێتیی گوندەکانەوە ببەستێتەوە ، لە راستیشدا دەبوایە کوبیەکان چەوەندەر بەرهەم بێنن بەهۆیەوە پارەو پول و سامان پەیدا بکەن ، کەوابێ شەکر شەیتان نەبوو بەڵکو تەرازوی بازرگانی شەیتان بوو .

هەروەها هەڵەی لە هەمان شێوە لە پیشەسازیی کوبا رویدا ، (گیڤارا) دان بە سەرنەکەوتنی تەکنۆلۆژیای ورد و ئابوریی پێویست بۆ دامەزراندنی پیشەسازیی نوێ دەنێ . جارێکی تر بێکاری وپێویستی بە خۆ تێرکردن لە سەر ئاستی نەتەوایەتی هانی کوبیەکان دەدا بۆ ئەوەی بە خێرا ژمارەیەکی زۆری کارگەیان هەبێ ، ئەنجامەکەی بەوە گەیشت ، کوبیەکان هەندێک کاڵای خەراپیان وەبەرهەم هێنا کە زۆر بە خێرایی ئەمەیان کرد وبە نرخێکی بەرزیش لەسەریان کەوتەوە، بەهۆی بەرزی نرخی کەرەستەی خاو نە توانرا گیرو گرفتی کاڵا هاوردەکان چارەسەر بکرێ ، دەبوایە حکومەتی کوبی ئەوە بزانێ کاتێک ئەو پارە زۆرە بەو کەرەستە خاوانە دەدا نرخەکەی بەرز دەبێتەوە و جیاوازیەکی زۆر لە نێوان ئایدیۆلۆژیاو پراکتیک دا دروست دەبێ .

لێرەش دوبارە (گیڤارا) دان بەهەڵە و هۆکارەکانی دروست بونی ئەم جیاوازیە دەنێ .

کارێکی ئاساییە ئەم هەڵانە لە کەسێک روبدەن کە کەسێکی سەرەتایی بێ لەم جۆرە ئەرکانەیدا خاوەنی هیچ شارەزاییەک نەبێ دەبوایە رێبەرایەتی کاروانێکی بەپەلەی بەرهەمهێنان بکاو روبەروی هێزێکی سەربازی و ئابوریی دونیایەک بێتەوە کە پێی دەوترێ دونیای رۆژئاوا.

دەنگۆی پێویستی دروست کردنی کاڵاو پێداویستیەکانی تر لە ناوەخۆی ولات لە جیات هاوردەکردن لەو هەلانەبوو کە دەبوایە روبەروی کوبا بێتەوە . هەر بە کردارێکی ژمێریاری بۆمان دەردەکەوێ کە لە کاتی رۆژانی باتیستا هەموو ئەو شەکرەی کوبا دەیفرۆشت ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا دەیکری ، هەموو کاڵاکانی کوباش لە ئەمریکاوە بۆی دەهاتن ، بەڵام ئەمرۆ ئەمریکا بۆتە دوژمنی کوبا و سیاسەتی خۆی بەرامبەر بە (گیڤارا) گۆڕ یوە .

بەهۆی ئەو گەمارۆ ئابوریەی ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا لە سەر کوبای داناوە کە مەزندە دەکرێ بەتەواوەتی هەموو کەرەستەیەکی لێ بریبێ ، کوبا ناچار بوە پشت بلۆکی سۆڤیەتی ببەستێ لە کاتێکا بە هەزارەها میل لێیەوە دورە .

ئەمە بیانویەکە بەدەست کوبا کە چاری نیە دەبێ پشت بە بەرهەمەکانی ناوەخۆ ببەستێ ئەزمونە تاڵەکانی رابردوو حالی حازری کوبا ناچاری کردوە بەرهەمی ناوەخۆ وەبەربێنێ ئەمەش هەر بە تەواوەتی وەکو ئایدیۆلۆژیا تایبەتیەکەی کوبی وا دەبێ .

هەروەها سەبارەت بە بیردۆزە ئابوریەکانیشی (گیڤارا) دان بەهەڵەکانی خۆی دەنێ ، ئەم هەڵانەش لەسەر دوو شێوەی لەیەک جیا هەڵکەوتون : زنجیرەیەک لە هەڵەکانی بەرنامەی پێنج سالەی روسی دوبارە کرانەوە لە کاتێکا بەرنامەو نەخشەکان بە

قۆناغێکی چەقبەستیدا تێپەری بوون ئەم نەخشەو پلانانە بریتی بوون لە بریار ونمونەی بەرهەمی سەرنەکەوتوو کە جێبەجێ کردنیان کارێکی ئەستەم بوو . هەڵەی دوەمیان بریتی بوو لەو زنجیرە بریارەی سەبارەت بە بەرەوپێش بردنێکی خێرا دەرکران کە لە تواناکانی خۆیان گەلێک زیاتر بوون .

بە بونی هەندێک هۆکار ئەم هەڵانە مەزنتر دەبن :

- نەبونی پارچەی یەدەکی ئەو ئامێرو چەکانەی لە ئەمریکا کردرابوون .

- نەناردنی هاوکاری ویارمەتیە کانی دۆست ودراوسێکان لە بلۆکی سۆڤیەتی بە شێوەیەکی رێک و پێک .

- کۆچکردنی بەربلاوی بەرێوەبەر وهونەرمەندە بۆرجوازەکان .

- پشت بەستن بە ئامار وبسپۆری.

- دەستگرتن بەسەر مولک ودوبارە دابەش کردنەوەی سامانە زەوتکراوەکان لە سالی یەکەمی شۆرش کارێکی زوو بوو ، (گیڤارا) جەخت لەسەر هۆکاری تریش دەکاتەو :

(دەبوایە کارگە وکێلگە و رێگاو بانەکانمان بێ بودجە نەبونایە ، نەدەبوایە داو و دەرمانی کشتوکالی وکەرەستەی خاو و پارچەی یەدەکمان لێ ببرێ . بێ شارەزاو رێکخستنی کارەکان لە میانەی ئەو ماوەدا تێکدەرانی هەلساندەوە سەر پێ ئەوان خاکەکانیان لێ پیس کردین گەلێک کاری تێکدەرانەیان ئەنجام دا ن، هەرەشەکانی دوژمن بۆ سەرمان ناچاری کردین بانگەوازی لە گەلی کوبی بکەین بۆ لەشکر کۆکردنەوە لە ماوەی سالێکدا سێ تا چوار جار ئەمەمان کرد بەم کارانەمان ولاتمان پەککخست .

ئێمە هەموو هەڵەکانمان دەگەرێنەوە بۆ بێ بەرنامەیی ونەخشەی سەرنەکەوتو، ئێمە لەم روەوە قەرزاری دوژمنین چونکە ئەوەی بەسەر ئێمەدا سەپاند کە لە توانای خۆمان زیاتر هەولی دابین کردنی پێداویستیەکان بدەین ، سەرەرای هەڵەکانمان بەڵام گەلێک سەرکەوتنیشمان بەدەست هێناوە).

ئەگەر تا رادەیەکی زۆر بیردۆزەکانی (گیڤارا) لە هەڵەکانی بواری ئابوریی کوبا بەرپرسیارن بەڵام بەهەمان ئاست لە سەرکەوتنەکانیش بەرپرسیارە، هەروەکو (گیڤارا) ش بڕوای وایە رێژەی سەرکەوتن بە رێژەی بەرهەم دیاری ناکرێ . کاتێک حکومەت لە کۆتاییدا دەسەلمێنێ سەرکەوتوە ئەوەمان بۆ دەردەکەوێ ئاخۆ جەماوەر پشتگیری حکومەت بوە یان نا . جیاوازیەکە لێرە دەردەکەوێ . کۆمەڵگای لیندون جونسۆنی مەزن لە شەش ساڵەکانی سەرەتاییدا بەرنامەیەکی دارشتبوو لە بەرنامەو نەخشەی کوبا گەلێک خەراپتر بوو ، بەڵام گەلی کوبی لە تەک حکومەتکەی و بەرنامەکەی وەستان ، کە چی گەلی ئەمریکای باکوری پشتی لە حکومەت و بەرنامە کەی کرد .

بەڵکو فیدل کاسترۆ مەزنترین ژیانپێدەری ئومێدەکان بێ لە دونیا ، چونکە (گیڤارا) گەلێک بیرۆکەی ژیان پێدانەوەی ئومێدەکانی پێ بەخشیبو. (گیڤارا) بە مەزنترین

سەرکەوتوی هاندەرەکان و قوربانی نەدان لە پێناو دەسکەوتەکانی مادی وئـابوری دێتـە ئەژمار.ئەگەر فێری کاری بنیادنانی سۆشیالیزم نەبوایە ئەوا ئێستا سـەرباری حەوانـەوە تایبەتیە کان هیچ کرێکارێکی سڤیلیت نەدەبینی ئەمرۆ هاوکاری حکومەتەکەی کوبا بکا
ئەگەر ئەمە بوبێتە هۆی دابەزینی ئاستی بژێوی نیوەی سـەرەوەی کۆمـەڵگای کـوبی و کۆچکردنی یەک لەسەر پێنجی ئـەم چینـە ، بـەڵام ئـەوەی تـر کـە مـاوە لـە پێنـاو شۆڕشدا فێـری بنـەمای رەوشـتی بونـە. دەسـتەواژەی (گیڤـارا) سـەبارەت بـە مـرۆڤ و بـرواو متمانەی بە مرۆڤ ئەوەیان سەلمان کـە ئـەم دەستەواژەیە لـە کوبـا راسـتەو بـونی هەیـە ، مرۆڤ تەنها ژمارەیەک نیە لـە بانـک دانـرا بـێ ، کۆمـەڵگاش ئوردوگایـەکی سـەربازی نیە بۆ دەربەدەرەکان ئامادە کرابێ .
شۆڕشی کوبی سەرەڕای دوژمنە دەرەکیەکان ودابران وهەڵەکانی ئابوریی ئـەوسـاش توشی روخان نـەهات ، ئـەوە بۆی نوسرابو کـە ئەگـەر بیرۆکـەکانی (گیڤـارا) نەبونایـە لەســەر کۆمۆنیسـتە وشـکەکان و هەلپەرسـتەکان ئەوانـەی لـە هـەوڵی دەسـت درێـژی وگـەمارۆدانی دابـون خـەریکی ئـەوە بـون بـە ئەزمونـە سـەرنەکەوتوەکەی سـۆڤیەت بیکوژن ، ئەوا دەمێک بوو دەبوایە لاواز بێ وشکست بێنێ و لە ناو بچێ .
ئەگـەر بـەهۆی (گیڤـارا) وە دۆخـی ئـابوریی کوبـا بـەرەو هەڵـدێر چـوو بـەڵام جگـە لـە کاسترۆ کەسی ترمان نیە لەو باشتر بێ . بارو دۆخـی کوبـا لـە سـەر لێـواری کۆمـەڵگا یەکی نوێیە لە دونیایەکی نـوێ ، ئـەمرۆش لـە خوێندنگاکان هـەموو منداڵـەکان بەیەکـەوە دەڵێن (ئێمە لە داهاتوو وەکو (گیڤارا) دەبین) .

بەشی شەشەم

گەران بەدوای رزگاری

ژیانی جەگناوەری شۆڕشگێر ، ژیانی خەڵکانی تر ناخۆش دەکا ، چۆن (تۆم) گاتسبیی مـەزن بـەدوای ئـاژاوەو دوبەرەکیدا دەگـەرا کـە لـە میانـەی یاریـەکی تـۆپی پـێ ی کـات بەسـەر چـو بـێ ، ئاوەهـا (گیڤـارا) لـە پشـتی نوسـینگەکەیەوە دانیشـتبوو بیـری لـە رۆژەکـانی ئەلسیرا مایسترا دەکـردەوە کـە رۆژگارەکـانی بەسـەر چوبـون ، (گیڤـارا) جۆری ئاشتیی لە شەڕدا دەبینیەوە و ئازادی خۆشی لە ئازادی خەڵکانی تردا دەبینیەوە .
(گیڤارا) لە ساڵی 1960 بەدواوە وەکو بـالوێزێکی گـەرۆکی فیدل کـاری کـردوە ، بـە نێردراوی تایبەتی بۆ گەلێک ولاتی وەکو سۆڤیەت سەردانی ناسـەرکەوتوی ئـەنجام داوە هـەروەها سـەردانی ڤێتنـام ی بـاکورو ولاتـانی کۆمۆنیسـت و ولاتـە بێلایەنـەکانی تـری کـردوە . ئەوکاتـەی بەمەبەسـتی گـەران بـەدوای بیـرو بڕواکانیـدا لـە 1965 لـە کوبـا دەردەچـێ کـە ببێتـە جـەنگاوەرێکی گـەرۆک لـە دەوری دونیـا . بـەم کـارەی (گیڤـارا)

بیروبرواکانی بە کردەوە جءبەجێ دەکردن ، چونکە بە بروای ئەو ئەرکی شۆڕشی کوبایە هاوکاری ولاتەکانی تر بکا بۆ جەنگین دژی ئیمپریالیزم .
لەدوای سەفەرەکەی (گیڤارا) دا هەندێ هۆکار هەبون ، پەیوەندیەکانی (گیڤارا) لەگەڵ فیدل کاسترۆ سەرەڕای ئەوەی دوو هەڤالی رێگەی سەختی خەبات بون بەڵام هەندێک سەختی وتەگەرەی تێ کەوتبو.
شۆڕشی کوبا هەموو کاتەکانی کاسترۆی داگیر کردبوو کاسترۆ پێیەوە بە دروستی خەریک بوو بەڵام ئەوەی (گیڤارا) پێیەوە خەریک وبۆی پەرۆش بو فراوان کردنی بازنەی جەنگی دژی ئیمپریالیزم بوو کە بە شێوەیەک سەرتاسەری ئەمریکای لاتین بگرێتەوە ، فیدل کاسترۆ لە توانایدابو خۆی بۆ شۆڕشی کوبا تەرخان بکا ، بەڵام (گیڤارا) لە توانایدا نەبوو ئەمە بکا ئارەزوی ئەوەی هەبوو بۆ کاری شۆڕشی دەرەوەی کوبا کار بکا ، فیدل سەرکردەو فەرماندەی کوبا بوو بەڵام (گیڤارا) دەیەویست ببێتە سەرکردەو فەرماندە لە شوێنێکی تر ،یەکەمیان (فیدل) شۆڕشی بردەوە ، دوەمیان (چی) مەبەستی بوو شۆڕشێکی تر بباتەوە ، فیدل سیاسەتمەدارێکی بەتوانا و بەهرەمەند بوو ، بەڵام (گیڤارا) وەکو خۆی جەنگاوەرێکی دیار ودرەوشاوە بوو ، فیدل خۆشیی بە گوتارخوێندنەوەو نەخشەکێشانی نەتەوایەتیی و دبلوماسیەت دەکرد بەڵام (گیڤارا) لە ووتەی بێ کار وبێ بنەماو سازشکاری بێزار بوو . لەمەش زیاتر بە دیدی فیدل وبیرۆکەکانی (گیڤارا) بە خێرا هەرس ناکرێن ، (گیڤارا) بە سەرنەکەوتن رازی نەدەبوو پێی قەبول نەدەکرا .
لە پایزی 1964 (گیڤارا) ئاگاداری کاسترۆ دەکاتەوە کە دەیەوێ لە کوبا بچێتە دەر بۆ ئەوەی لە شوێنێکی تر دەست بە خەباتی رزگاری بکا کە بە نیازە تا رزگارکردنی سەرتاپای ئەمریکای لاتین رزگار دەبێ خەبات بکا ئەم خەباتەش لە بۆلیڤیاوە دەست پێ دەکا ، هەرچەندە فیدل زۆر هەولی دا لەم بریارەی پاشگەز بێتەوە بەڵام کاتێک سودی نابێ هەوڵدەدا یارمەتیی بیرۆکەکەی بدا بۆ نەخشە دارشتن بۆ شەری پارتیزانێکی نوێ .
(گیڤارا) تاقە جەنگاوەر نەبو کە لە ئەلسیرا مایستراوە هاتبێ بۆ ئەوەی دوبارە دەست بە خەباتی چەکداری بکاتەوە ، ئەوتیریا بۆیتیرز کە ئەندامێکی ئەم گروپە ی (گیڤارا) دەبێ دەگێرێتەوە :
(لە نێوماندا هەندێک لەو جەنگاوەرانە هەبون کە لە کاتی سەرکەوتنمان لە گەل باتیستا دەیان ووت هەر دەبێ ئێمە لە ولاتێکی تریش شۆڕش بکەین و بجەنگین) نەک تەنها ئەوەندە بەڵکو زیاتریش، بیرۆکەی جەنگین دژی ئیمپریالیزم و درێژە دان بە جەنگی رزگاری بیرۆکەی هەموو سەرکردەکانی شۆڕش بوو .
کاتێک (گیڤارا) نامەی خواحافیزی بۆ کاسترۆ دەنوسێ دەڵێ:
(گەلانی تر هەن پێویستیان بە توانا ئاساییەکانی ئێمە هەیە ، من دەتوانم ئەو کارە بکەم کە تۆ ناتوانی بیکەیت ئەمەش بەهۆی بەرپرسیارێتیەکانت بەرانبەر بە کوبا وەکو سەرکردەی کوبا وەیە)

لەم دەستەواژەی (گیڤارا) ئەوە بەدی دەکرێ کە (گیڤارا) بە پەرۆشە بۆ کاسترۆ چونکە وەکو ئەو ناتوانێ بەم ئەرکە پیرۆزە هەلسێ لە کاتێکا ئەم ((گیڤارا)) دەرفەتی بۆ هەلکەوتوە .
لەگەڵ ئەوەشدا کاتێک (گیڤارا) بریار دەدا بگەرێتەوە بۆ مەیدانی جەنگ ئەوکاتە لە ناوەراستی تەمەنیدا بوە ، نەخۆشیی تەنگە نەفەسیی هەبوە و بەهۆی ئەوەی ماوەیەک لە گاریبالدی وزایانا کاری بەرێوەبردنی کردوە ماندو بونی پێوە دیاربوو ، دواتر کەمن ئەو سەرکردانەی دەستیان لە نازو خۆشی دەسەلات هەلگرتوەو گەراونەتەوە مەیدانی جەنگ ، ئەمە تەنها لەم دوو سەرکردەیە دەوەشێتەوە کە بەهۆی تواناکانیانەوە بونە ئەفسانەی سەردەم .
ئەم بریارەی (گیڤارا) زیاتر لەوەی کە بنەمایەکی رۆمانسیی هەبێ بنەمایەکی پەند وەرگرتن و تێگەیشتویی هەیە ، بونی (گیڤارا) لە مەیدانی شەر سەنگی خۆی هەبوو تەنها بونی ئەم بەرانبەر بە بونی یەک بەتالیۆنی تانک وابوو ، ئەوکات بزوتنەوەی شۆرشگێری جیهانی لە کوبا دیمەنێکی رۆژانەی هەبوو خوێندنگای مەشق بوو لە شۆرشگێر و دورخراوە سیاسیەکان پنگابوەوە . هەروەها سەرقالی کۆنگرەی یاخی بوە چەکدارەکان بەشێوەیەک وابوو کە ولات لە سەمایەکی بەردەوامی دابوو ، ئەمەو گەمارۆ ئابوریەکەی سەر کوبا هەستی نەتەوایەتیی دەبزواند .
ئەو کات (گیڤارا) یەکەم کەس دەبێ کە رقی لە گەرانەوەیە بۆ کوبا ، چەند هەزار کەسێکی کوبی لە دەرەوەی کوبا بەهۆی شۆرشەوە گیانیان لەدەست دابوو ، 17 کوبی هاوسەفەری (گیڤارا) بون بۆ پۆلیڤیا لەوانە هەندێک کۆنە جەنگاوەری ئەلسیرا مایسترا بون هەروەها لە ناویاندا چواریان پلەی بەرزیان لە سوپای حکومەتە کەی کوبا هەبوو، چواریشیان لە ئەندامانی لیژنەی مەرکەزیی حزبی کۆمۆنیستی کوبی بون ، ئەمەش بەرزترین پلە بو لە کوبا ، دوانیشیان لە تەمەنی چل ساڵیدا بون یەکێکیان وەزیر وئەوی تریان بەرێوە بەری کانگا بوو ، نمونەی وەکو (گیڤارا) کە بتوانێ ئەم پایە بەرزانە بۆ مەیدانی جەنگ بنێرێ کەم بون ، بەراستی ئەم شۆرشە جێی مەترسی بوو دەبوایە لە لایەن ئەم دورگەوە خاوەنداریێتیی بکرێ چونکە ئەم دورگە بچوکە بەهۆی گەمارۆوە هەستی بە دابرانێک دەکرد بۆیە پێویستی بە شۆرشێک ودوانی تر هەبوو .
هۆکارێکی تری کەسی لای (گیڤارا) هەبوو بۆ ئەم چونەی ، ئەویش ئەوەیە کە (گیڤارا) کەسێکی ئەرجەنتینی بوو هەرچیەکی بلێ کە گوایە وا هەست دەکا ئەو لە ولاتی خۆیەتی بەلام تا ئەوکات ئەرجەنتین ولاتێکی سەرمایەدار وبێ چاکسازی بوو .
هەر بە هەوڵ و هیمەتی (گیڤارا) هەڤالێکی تر خۆی وسیانزە کەسی تر دەرچون هەندێکیان کوبی بون بەمەبەستی رزگار کردنی ئەرجەنتین لە دارستانەکانی باکوری ئەرجەنتینەوە دەستیان بە شۆرش کرد ، دوای دە مانگ لە گەران وهیلاکی وماندوێتی و پەراگەندەیی ئەم هێزەی ماسیتی بەدەستی هێزەکانی ئەرجەنتین هەمویان لە ناو دەچن . ئەم کارەساتەی ماسیتی گیانی (گیڤارا) ی هەژاند چونکە بەراستی ئومێدێکی زۆری

پێ بوو کە لە داهاتوو بەیەک بگەن ، سەرەڕای ئەوەی بەقەدەر ئەوەی کە فیدل لە سەرنەکەوتنەکەی (گیڤارا) لە پۆلیڤیا بەرپرسیار بوو ، (گیڤارا) ئەوەندە لە سەرنەکەوتنەکەی ماسیتی بەرپرسیار نەبو .
کارێکی ئەستەم بوو هاوکاری بە کۆمەڵێک شۆڕشگێری دابڕاو لە قۆناغی یەکەمی دەستپێکردنیدا بگەیەنی ،چونکە ئەم هێزە دابراوەو بەتەواوەتی سەربەخۆیە مانەوەی بەندە بە خۆیانەوە .
کاتی ئەوە گەیشتبو کە (گیڤارا) کوبا جێ بهێلێ چونکە سیاسەتی ئابوریی کوبا شکستی هێنابو ، روسەکان وولاتە ئەوروپیە رۆژهەلاتیەکان لەو هاوکاریەی بەردەوامی کوبا وایان دەبینی کە ئەمە خوێن بەردانە لە ئابوریی ولاتەکەیان بۆیە فشاریان خستە سەر حکومەتی کوبا بۆئەوەی چاکسازی لە سیستەمی ئابوریی ولاتەکەی بکا . هەروەها روسەکان مەبستیان بوو کوبا دوبارە شەکریان پێبدا لە بەرانبەر ئەوەی ئەوانیش کالا بەرهەم هێنەکانی روسیایان بدەنێ و پالپشتی لە دەسکەوتە پیشەسازیەکانیان بکەن .بەلام (گیڤارا) هەرگیز ئەم سیاسەتە ی پێ قەبول نەبوو بۆیە بریاری دا دوبارە درێژە بە گەشتەکانی بداتەوە ، دایکی (گیڤارا) لە دوانامەی کە لە (گیڤارا) وە بەدەستی گەیشت هەستی بە مەرامەکانی (گیڤارا) کردبوو بۆیە بۆی دەنوسێ :
(ئەگەر هەموو رێگاکانت لە کوبا لێ داخراون ئەوا بن بێلا لە جەزائیر زۆری پێ خۆش دەبێ بچیتە لای و بە ئامۆژگاریەکانت بۆ بوژانەوەی ئابوریی ولاتەکەی هاوکاریی بکەی ، هەروەها نکرومای گانا ش پێی خۆشە بچیتە لای هەرچەندە لەوێ نامۆ دەبی بەلام وادیارە ئەمە چارەنوستە) . بۆیە دەبوایە (گیڤارا) جولە بکا .
بە دوبارە ناردنەوەی (گیڤارا) بۆ مەیدانی جەنگ کارەکان ئالۆز بوون ، سالی 1963 رۆژنامەی (مجاهد) زمانحالی حکومەتی جەزائیر دەنوسێ کە پرسی شۆڕشی ئەمریکای لاتین پێویستی بە هەلوەستە هەیە .
(گیڤارا) وەکو کەسێکی کاریگەرو راشکاو ئەم دۆخە بیروکراتیەی کوبا کە درێژەی کێشابو پێ هەلنەگیرا ، لە 1964 لەسەر ئەرکەکانی حکومەت دەنوسێ (چونکە کارەکە گرنگە وئەرکی حکومەتیشە بۆیە دەلێم ئەم کارە هەلدەوەشێتەوە و حکومەت هیچی بۆ ناکرێ) بەراستی ئەو خۆی لەو کارە سادەوساکارانەو ئەنجامەکانی شۆرش کە وەدەستی هێنابون لە رابردو دەپاراست .
نامە خواحافیزیەکەی بە دەربڕینی شینی و شادی نوسیبویەوە ، بە دەستەواژەی :
(من وەکو مرۆڤێکی بنیادنەر لەدوای خۆم جوانترین وپاکترین خەون جێ دەهێلم) نوسیبوی ، رزگار بونی لە خەیالی کاری بەرێوەبردنی ولات دەربری.
(گیڤارا) هەستی دەکرد کە هەموو ئەوانەی لە دەوری کۆبونەتەوە شەرکەر وشۆڕشگێرن هەرئەم رۆحیەتەش بو هانی دەرچونی دا . لە دواییدا بۆ کاسترۆ دەنوسێ کە لەسەر خۆی نەزر کردوە پیرۆزترین ئەرک بەجێ بگەیەنێ کە ئەرکی خەباتی دژی ئیمپریالیزمە لە هەر کوێیەک بێ) بە دروستیش ئەمەی گەیاندە جێ .

کاتێک فیدل کاسترۆ لە دوای مردنی (گیڤارا) دێت و دەڵێ :
(لە داهاتو (گیڤارا) دەبێتە نمونەی قارەمانێک کە هاو شێوەی نەبێ ، (گیڤارا) دڵ و دەرون و ئەقلی لە نیشتمان پەروەریی تەسک ودەمارگیری نەتەوایەتی رزگار بو)
لەگەڵ ئەوەشدا ئەمە راست نەبوو کاتێک دەیانووت (گیڤارا) لە ساڵەکانی نێوان 1959 تا 1964 خزمەتکارێکی دلسۆزی کوبا بوە ئەوکاتەی بالوێزی کوبا دەبێ وبۆ هەرشوێنێک بچوبایە بەرگری لە سیاسەتی کوبا دەکرد ، (گیڤارا) زۆر بە دلسۆزی دبلۆمەسیەتی نێودەوڵەتی کوبای دەبرد بەرێوە هەر لە شەڕی دەرونی لەگەڵ ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا تا هاندانی بزوتنەوە رزگاریخوازەکانی ئەمریکای لاتینی و تا پەیوەندیە دۆستانەییەکانی لەگەڵ ولاتانی کۆمۆنیست.
هەروەکو ئەوەی (گیڤارا) لە نێو نەتەوایەتیی کوبی توابێتەوە ئاوەها بوو .
لەدوای 1964 (گیڤارا) دوبارە پابەندیە کۆنەکەی خۆی نوێ کردەوە سەبارەت بە بەرگری کردن لە نەتەوە هەژارەکانی دونیا ، وا دەبینرا کە (گیڤارا) بڕوای وایە ململانێی راستەقینە لە نێوان سەرمایەدار وکۆمۆنیستەکاندا نیە بەڵکو لە نێوان ولاتە هەژار و ولاتە دەولەمەندە کاندایە ، زۆر لەو مەرجانە نیگەران بوو کە روسیاو دەوڵەتە سۆشیالیستەکانی ئەروپا لە بەرانبەر هاوکاری کردنی کوبا و ولاتەکانی هەرسێ کشوەرەکەی (ئاسیا وئەفریکا وئەمریکای لاتین) بۆ کوبا هەیان بوو .
دوو دونیا بەروی جیهانی سێیەم وەستانەوە یەکەمیان دونیای رۆژهەلات ئەویتریان دونیای رۆژئاوا ، سەرەڕای ئەوەی لە راگەیاندنە سیاسیەکانیان ئەوەیان رادەگەیاند گوایە سیاسەتی هەر یەک لەم دوو دونیایە دژی ئەوی ترە بەڵام لە راستیدا هەردوکیان لە کوتلەی بەهێز و ولاتی پێشکەوتو پێک هاتبون و ئاستی بژێویان بەرزو بێ کەم و کوری بوو ، بەم سیاسەتەیان سنوری ولاتە هەژارو نەدارەکانیان کێشابوو ئەم سنورەش جیا بو لەو سنورو نەخشەی کە سەرمایەدار وکۆمۆنیستەکان کێشابویان ، دروستکاری کاڵا وپێدەری کەرەستەی خاو، سنورێکیان بۆ مولکدارو نەداران بۆ گەلانی رەش پێست وسپی پێست و هێزی داگیرکار و سامانە کۆنەکان دانابوو ، ئەم سنورە لە سنوری نێوان دوو دەولەت زەق تر و کاریگەر تر بوو، بەم سنورەیان جیهانێکی نوێیان دیاری کردبوو کە بە جیهانی سێیەم ناونرا ، دور بوو لە دونیای رۆژئاوا و رۆژهەلات.
دەستەواژەی (گیڤارا) ی جیهانی سێیەم بەسەر بیرکردنەوەی جەماوەری ناوەخۆدا زاڵ بوو ئەم دەستەواژەیە خەڵکی بەرەو بیرکردنەوەو بەڵکو کۆمبونی دیبلۆماسی کێش کرد . دیارە هەر ئەمەش ئامانجی (گیڤارا) بوە هەروەکو لە گوتاری کۆنگرەی بازرگانی وبژاندنەوەی سەربە نەتەوە یەکگرتوەکان دەربڕێ لە ئاداری 1964 .
نابێ کێشەو ململانێ لە نێوان ولاتە هەژارەکان لەسەر وەرگرتنی قەرز لە ولاتە بەهێز ودەولەمەندەکان روبدا بەڵکو بە پێچەوانەوە دەبێ دەست بە یەکریزی خۆیانەوە بگرن .

ئەگەر دەوڵەتە بچوک و هەژارەکان کێشە لە نێوان خۆیاندا دروست بکەن لەسەر وەدەست هێنانی جەمێکی ولاتە بەهێزەکان و دەرفەت برەخسێنن کە یەکریزی لەت بکەن ... ئەوا ئەم جیهانە هەر بەم شێوەیە دەمێنێتەوە .
دەبێ نەتەوە هەژارەکان ئەوە بزانن کە نابێ لەسەر پێدانی کەرەستەی خاوو بەرزکردنەوەی نرخ یەکتر بێزار بکەن ، نابێ بەرتیل قەبول بکەن تەنها بۆ ئەوەی بەدوای یەکێک لە کوتلەکانی رۆژهەلات یا رۆژئاوا رابکەن وکلکایەتیان بۆ بکەن .
(گیڤارا) بەبەردەوام چاکەو سود و سەندیکای کرێکارانی لە ولاتە هەژارەکان بەرز دەنرخاند ، هەر بە یەکیەتی هێز وتوانا بەسەر سازشدا زال دەبێ ، هەر میلەتێکی رەفتار و هەڵسوکەوتی گەری بکا ئەوا ئەو میلەتە بێ ئابروە .
وتەکانی (گیڤارا) کاریگەریی زۆریان بەسەر ئەو کەسانەدا هەبوو کە خۆیان وەکو ئەو ئەکتەرانە دەهاتە بەر چاو کە لە پەرتوکەکەی بەناوی (ئازارکێشەکانی زەوی) هی فرانز فانون دا هاتبو و زیاتر لەو ئازار کێشانەی کە لە ناو گۆرانیەکەی بەناوی (ئەنتەرناسیۆنال) داهاتوە کە هەمویان هەژاری میلەتێکی پیشەسازکار بوون .
لە گوتارەکەیدا کە لە کانونی یەکەمی 1964 لە نەتەوە یەکگرتوەکانی خوێندەوە هەلوێستێکی دوژمنکارانە تری وەرگرت . ئاماژەی بەوەدا کە خەریکە متمانە وبروا بە چارەسەریە ئاشتەواییەکان بەردەدا بە پەیماننامە نێودەوڵەتیەکان ورێککەوتنە بازرگانیەکانیشەوە ، هەروەها بە وتوویژ وهاوکاریەکانی بێگانەش چونکە ئەمانە چارەسەری ئەم کێشەی نێوان هەژار و دەولەمەند ناکەن ، لە هەمان کات رادەگەیەنێ کە:
(پێکەوە ژیانی ئاشتیانەی نێوان نەتەوەکان ، پێکەوە ژیانی نێوان چەوساوەو چەوسێنەران، ژێردەست و داگیرکاران ناگرێتەوە ، ئەمە هێرشێکی راشکاوانەیە بۆ سەر روسیا کە لە هەوڵی پێکەوەژیانی ئاشتیانەدا بوو لەگەڵ ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا ، ئەمە دوای ئەوە ئاشکرا دەبێ کە کندی کار لە خرۆشۆف دەکا بۆ ئەوەی رازی بێ رۆکێتەکانی لە کوبا بکێشێتەوە ، جگە لەمە ئەمە وەکو راگەیاندنی شەر وا بوو دژی ئیمپریالیزم .
لەهەمان گوتار (گیڤارا) باس لە و روداوانە دەکا کە لە رۆژی کوشتنی لومامبیاو لە کوبا رویان داوە ، دیارە ئەمەش خۆ پاککردنەوەیە لە و پەیمانە تایبەتیانەی کە لە ناوچەکە دابونی .(دەبێ ئازادیخوازان خۆیان ئامادەکەن بۆ تۆلە سەندنەوە لە و تاوانەی لەگەڵ کۆنگۆ ئەنجام درا) هەستی بەرامبەر بە پشتگیری گەلانی سپی دەربڕی ئەمەش بەوە کرا کە ئەو تاوانانەی رسواکردن کە گەلە سپیەکان بەرانبەر بە گەلانی ئەفریکا ئەنجامیان دەدەن .
(ئەم تارمایی و پەردە رەشەی بەرچاومانی لابرد ئاسۆی نوێی بۆ کردینەوە ، ئێستا ئەوەی دوێنێ بە هۆی کۆیلایەتی نەما دەتوانی بیبینین ئەمرۆ بەرونی لێمان دیارە ئەویش خۆی لەوەدا دەنوێنێ کە (شارستانیەتی رۆژئاوا) خۆی لە ژێر پەردەی بریقەداری شاردۆتەوە بەڵام لە راستیدا شانۆیەکی پڕ لە تەم ومژە .

ئەمـە ئـەو نـاوە راستەقینەیە کـە بـۆ ئـەنجام دانـی کـاری مرۆڤایـەتی چونەتـە کۆنگـۆ ، خـوێنی گـەلانی هـەژار بۆتـە خـواردنی خـوێن رێـژان ، ئەمەیـە ئـەو کـارەی ئیمپریـالیزم دژی ئادەمیزاد دەکا ، کە نیشانەکانی ئیمپریالیزمی سپی پێستەکانە .
تورەبـونی هـەژارەکان تـام وشـێوازی جیـای هەیـە لەگـەڵ دەربرینـەکانی (گیڤـارا) . ئەوەی (گیڤارا) دەیڵێ ئەوەیە کە ئەو کات لە مێشکیدا دەخولایەوەو بیری لێ دەکردەوە و لـە دوارۆژ پێـی هەڵسـێ . لـە ژێـر رۆشـنایی ئـەم هەسـت و دەربرینانـەی (گیڤـارا) دەتوانین لەوە بگـەین ئـاخۆی (گیڤارا) بۆچی چۆتـە کۆنگۆ ، وەکو ئەنجامـەکانی ئـەو رەشـبینی وبـێ ئومێدیـەی (گیڤـارا) کـە وەکـو کەسـێکی بەشـداربوی بنیادنـەری کوبـا دەری دەبـری ، هـەروەها لـەو بـێ ئومێدیـەی لـە هاوکاریـە مەرجـدارەکانی ولاتـە کۆمۆنیستەکانی رەشپێستەکان کە بە دەوڵەتە دواکەوتوەکانیان دەدا ، وەکو دەربـرین لـەو دیاردە نارەوایانە دەستی لە پۆستە ئیداری ودبلوماسیەکانی خۆی هـەڵگرت کـە چەنـدین سـاڵ بـو وەکو شۆڕشـگێرێکی گـەرۆک تەمـەنی ژیـانی لـێ بەسـەر بردبـو ، دواتـر لـە تەمەنی گەنجێتییدا مانـدوبونی نـەدەزانی ئامـادەبوو جـارێکی تـر لەگـەڵ هـەژاران ژیـان بەسەر بەرێ و لەتەک زەحمەتکێشانی خاک لە هەرکوێیەک بن بژیێ .
(گیڤـارا) لـە کـۆنگرەی هاوکـاریی ئەفریکیـدا کـە لـە جـەزائیر لـە شـوباتی 1965 بەسـترا بیـرو را کـانی باشـترو تونـدتر دارشـتنەوە ، تیایـدا زۆر بـە رونـی و راسـتەوخۆ هێرشی کردە سەر سیاسەتی روسـی ، حکومەتی کوبا بەم وتانەی (گیڤارا) حەپەسـاو پێێ شـلەژا ، روسـەکانیش لێـی نیگـەران بـون و زۆریـان پـێ سـەیر بـوو کـە دوای ئـەو هەموو هاوکاریانەی بە حکومەتی کوبا دراون بەم شێوەیە هەڵوێست دەربـرن و وەلامـی هاوکاریەکانیان دەدەنەوە ، روسەکان بۆ ئەو هێرشانەی (گیڤارا) بۆ سـەر روسـیا هـیچ پاسـاوێکیان لا پەسـند نـەبو ، بـەڵام دەبوایـە روسـەکان ئـەوە بـزانن کـە هـیچ منـەتێک لـە هاوکاریـەکانی بێگانـەدا نیـە ، (گیڤـارا) رایگەیانـد کـە دەبـێ دەوڵەتـە سۆشیالیسـتەکان پەیوەندیەکانیان لەگەڵ دەوڵەتە داگیرکارەکانی رۆژئاوا یەکلایی بکەنەوە هەرچەندە لای ئەو دەوڵەتـە سۆشیالیستەکان دیاری نـەکرا بـەڵام ئـەوەی بـۆ ئـەو گرنـگ بـوو نەهێشـتنی چەوسانەوەی مرۆڤ لەلایەن مرۆڤەوە بـو ، نـابێ هیچ ولاتێکی سۆشیالیست بـە شـان و باڵی خۆیدا هـەڵبڵێ ئەگـەر یارمـەتی دەوڵەتـە سۆشیالیسـتەکانی دونیـا نـەداو روبـەروی ئیمپریالیزم نەبێتەوە .
بـۆ ئـەم کێشـەو ململانێیـە هـیچ سـنورێک نیـە ئەمـە تامردنـە ، نـاتوانین گـوێ نەدەینـە روداوەکـانی ئـەم دونیایـەی دەورو بـەرمان ، سـەرکەوتنی هـەر ولاتێـک بەسـەر ئیمپریالیزمدا ، سەرکەوتنی ئێمەیە بەسەر ئیمپریالیزم ، هەروەها شکستی هەر ولاتێـک شکسـتی ئێمەیـە پیـادە کردنـی نێـو نەتـەوەیی تـەنها ئـەرکی ئـەو ولاتانـە نیـە کـە لـە پێنـاو سەربەخۆ رزگاری و دوارۆژیاندا خەبات دەکەن ، بەڵکو زەرورەتێکە دەرچونی نیە .
هەمیشە هەوڵی پیادە کردنی ئەوەی دەدا کە خەباتی بۆ دەکـا ، سـەرکەوتن وئازارەکـانی لە و هەلانەوە بون کە بە نادەستی لە زمانی دەردەچوون ، ئەمە دوا پـەیامی بـوو بـەر لـە دەست بەکار بونی لە کارە نوێکەیدا .

هەرچەندە ماوەیەی 18 مانگ لە دوا ساتەکانی ژیانی بە شاراوەی ماونەتەوە ، بەڵام بە مسۆگەری دوبارە دەگەڕێتەوە کوبا دوای ئەوەی جارێکی تر بۆی دەردەچێ بۆ کۆنگۆ بۆئەوەی شەری خۆفرۆشە سپی پێستەکان بکا کە تەنگەی پێ هەلچنی بون ، بەر لەوەی لە کوباش دەرچێ نامەیەکی خواحافیزی بۆ فیدل کاسترۆ دەنێرێ تیایدا هاتوەکە :

(هەول دەدا بۆ بیرو بڕواکانی دلسۆز بێ ئەگەر هەرچیەکی روبدا ، هەمیشە لەگەڵ دەستکەوتەکانی شۆڕشی جیهانیی کوبیدا یەک بوو ، لەگەڵ خۆیدا بۆ کۆنگۆ هەندێک لەو هەڤالانەی کە لە ئەلسیرا مایسترا لەگەڵێدابون بردنی، هەندێکیان دواتر درێژەیان بە کاروانی خەباتی خۆیان دا بۆ پۆلیڤیا چون .

ئەوەی لە کۆنگۆ بەسەر (گیڤارا) هاتوە تا ئێستا شاراوەن ، ئەوەی دروستە ئەوەیە کە لە کۆنگۆ لەگەڵ تیپە چەکدارەکەی کە مولیل و سوماليوت فەرماندایەتیان دەکردن دژی چومی ،یەکیان گرتەوە ، لەگەڵ هەڤالانی تری کوبی لە هەولی مەشق پێکردنی جەنگاوەرانی کۆنگۆیی بون بۆ ئامادە کردنیان بۆ شەری پارتیزانی ، بەڵام بۆیان دەرکەوت کە خۆبەخشەکان لە ئاستی پێویست دا نین ، دوای نۆ مانگ لە ماندو بونی بێ سەرکەوتن بریاریان دا وڵات جێ بهێلن ، لە توانایاندا نەبوو لەوەی لە ئەزمونەکەی خۆیان فێری بون خوێندکارە کۆنگۆییەکان لەوە زیاتر فێری مەشق وراهێنان کەن ، راپۆرتەکان ئەوە دەگەیەنن کە هۆکارێکی تر هەبوو بوە مایەی بێزاری (گیڤارا) ئەویش ئاشکرا بونی بوو ، لەتەک ئەمەش بونی خۆفرۆشە سپی پێستەکان ومرۆڤ خۆر و خوێن رێژەکان هەبون ، ئەمجارەیان (گیڤارا) ئەو پزیشکە بوو کە شۆڕشی هەلگیرساند.

لەو کاتەی کە (گیڤارا) بۆ جێهێشتنی کۆنگۆ لە خۆئامادەکردن دا دەبێ ، کۆکۆبیریدۆ کە جەنگاوەرێکی بۆلیڤی بوو کێلگەیەک لە سەر کەناری روباری نانشازۆ دەکرێ ودەیکا بە بنکەی جەنگاوەران بۆ ئەوەی لە هێرشی سەر حکومەتی جەنەرال بارینتۆس ی بۆلیڤیی بەکار بێنن .

ماری مۆنگە سەرۆکی پارتی کۆمۆنیستی بۆلیڤی بوو ئەم پرسەی لەگەڵ فیدل کاسترۆ باس لێوە کرد گەیشتبونە ئەو بریارەی کە ئەم ناوچەیە بکەن بە بنکەی کاکلی شۆڕشێک کە سەرتاپای ئەمریکای لاتین بگرێتەوە ئەمە سەرەڕای ئەوەی ئەم ناوچەیە ماوەی سی سال دەبوو ناوچەیەکی سەربازی بوو .

لەو کاتەی (گیڤارا) لە پایزی 1966 بە نهێنی دەگەڕێتەوە کوبا هەندێک لە شۆڕشگێران دزە دەکەنە ناو وڵات و لە سانتا کروز ولاباز چەک وتفاق پەنهان دەکەن ، لە کۆتاییەکانی مانگی ئۆکتۆبەری هەمان سال (گیڤارا) بە نیازی چون بەرەو بۆلیڤیا هەنگاو دەنێ بۆ ئەوەی دەست بە شۆڕشێك بکا کە لە میانەیەوە هەموو کشوەری ئەمریکای لاتین رزگار بکا ، کاری بۆ ئەوە دەکرد ببێتە بۆلیڤار ێکی نوێ و لە رزگار کارێکی مەزن سەرکەوتو تربێ ، خەباتی تەنها بۆ لەناو بردنی ئیمپریالیزم نەبوو

بەڵکو بۆ یەکخستنی هەموو وڵاتەکانی ئەمریکای لاتین لە ناو قەوارەیە کوتلەیەکی سۆشیالیست دا بوو.
لەو کاتەی کە ئامادە باشیی دەکرد بۆ دوا شۆڕشی ، (گیڤارا) نامەیەک بۆ کوبا دەنێرێ ئەم نامەیە لە ڕێکخراوی هاوکاریی وڵاتەکانی هەرسێ کشوەر خوێندرایەوە لە هاڤانا لە 1967، (گیڤارا) وەکو جەنگاوەرێکی خەباتگێر کە لە پێناو گەلانی هەژاری دونیا خەباتی کردوە بەر لە مردنی لە نامەکەیدا بیرو راکانی خۆی شی کردۆتەوە ، پوختەی کورتکراوەی فەلسەفەی خۆی کە لە ژیانی شۆڕشگێریدا وەدەستی هێناوە ئاماژەی پێداوە .
لە دەستپێکی نامەکەیدا (گیڤارا) پرسیار دەکا ئاخۆ لەو بیست و یەک ساڵەی دوای جەنگی دوەمی جیهانی هیچ هەنگاوێک بەرەو ئاشتی نراون یان نا ؟ بۆ نمونە هەر دوای ئەو جەنگە لە ڤێتنام ماوەی 30 سال جەنگ بەرپا بوە لەم جەنگانە گەلی ڤێتنام دژی سێ ئیمپریالیزم جەنگیوە کە یەک لەدوای یەک بون ، ژاپۆن دواتر فەرەنسا ئینجا ئەمریکا .
ئەوەتا تا ئەمرۆش ڤێتنامیەکان لە ژێر دلۆڤانی بۆردومانی هێزەکانی ئەمریکی ژیان بە سەر دەبەن کە ئاشکراشە ئەمریکا خۆی دەستپێشخەری ئەم شەڕە بوە ، ئەم گلەیی و شەرمەزاریە ئەو کەسانەش دەگرێتەوە کە ئەو کاتەی کاتی ئاشتی دێت لەو ناوچەیە دەبنە رێگر لەوەی ڤێتنام ببێتە بەشێک لە دونیای سۆشیالیزم بێ ئەوەی رێگە لە شەرێک بگرن کە سەرتاپای دونیا دەگرێتەوە .
(گیڤارا) لە هێرشەکانی بەردەوام دەبێ بێ ئەوەی ناوی هەریەک لە چێن و روسیا بێنێ هێرش دەباتە سەر دوو هێزە مەزنەکەی کۆمۆنیست کە لە نێوان خۆیاندا ناکۆکن بە ناکۆکیەکانیان هێزەکانی دژی ئیمپریالیزم لەت دەکەن ، ڤێتنامیەکان بە هەوڵ و توانای خۆیان شکستیان بە کۆمەڵگای ئەمریکای مەزن هێنا ، تێیان گەیاندن کە بە جەنگ وتوندو تیژی ناتوانن دەست بەسەر دونیادا بگرن .
ئەی کەوابێ وڵاتەکانی جیهانی سێیەم لە توانایاندا یە چی بکەن ئەگەر تارمایی شەری جیهانی بوە هۆی دابەش بونی دونیا لە نێوان بلۆکی سەرمایەداری وکۆمۆنیزمیدا ورێگەیان بە لەناو بردنی گەلی ڤێتنامی دابێ ؟
(گیڤارا) دەلێ : دەبێ ئەم تارماییەی جەنگ لە خۆمانی دورخەینەوە (بەڵام کاتێک ئیمپریالیزم بە شەڕێکی جیهانی دەمان ترسێنێ وسوکایەتیمان پێیەوە دەکا ، ئەوکات کاردانەوەمان دەبێ ئەوە بێ کە نەترسین) دەبێ وڵاتەکانی ئەمریکای لاتین وئاسیاو ئەفریکا بە هەر نرخ وبەهایەک بێ خۆیان رزگار کەن ، شۆڕش لە ئاسیاو ئەفریکا دواکەتوە بەڵام لە ئەمریکای لاتین لەو کاتەی شانەکانی شۆڕش هەلگیرساندن لە گواتیمالا وکۆلۆمبیا وفەنزویلا و بۆلیڤیا دامەزراوە شۆڕش دەستی پێکردوە ، ئەگەر ئەم شانانەی جەنگ هاتنە مەیدان و دەستیان بە شەر کرد ئەوا ئەمریکا ناچار دەبێ خۆی توشی ئەم شەرە باکا بە چەکی نوێ و سوپای نیزامیەوە بەشداری بکات ئەوسا

هێزەکانی ڤێتنام دەتوانن بەرۆکی هێزەکانی ئەمریکا بگرن و لە بەرەکانی شەردا بەسەریدا سەرکەون .

ئەمەرێگای ڤێتنامە ، ئەمە ئەو رێگایەیە کە دەبێ گەل بیگرێتە بەر ، ئەو رێگایەیە کە ئێمە لە ئەمریکای لاتین دەیگرینە بەر ، شۆڕشی کوبا دەبێ کاریگەری بەسەر هەموو دونیاوە هەبێ دەبێ ڤێتنامێکی ترو دوان وسیانی تریش لەم دونیایە دروست بکا .

بەهۆی ئەوەی ئیمپریالیزم سیستەمێکی جیهانی یە ، ناتوانرێ شکستی پێ بهێنرێ تەنها بە بەرەنگار بونەوەیەکی گشتگیری نەبێ ، واتە هێرش بردن لەسەر بنەمای هەمو دونیا ئامانجی بنەرەتیی ئیمپریالیزمە ، ڤێتنام ئەوەی سەلماند کە هێزەکانی ئەمریکا لەسەر خاکی وڵاتی داگیرکەر روبەروی هێرش وشکست دەبێتەوە چونکە جەنگاوەرەکانی ئەم وڵاتە لە پێناو رزگار کردنی وڵاتەکەیاندا شەڕ دەکەن ، ئایدیۆلۆژیایەکی بەهێز دەتوانێ لەشکری وڵاتێکی خاوەن بەهێزترین تەکنۆلۆژیای پێشکەوتو شکست پێ بهێنێ ، ورە لای سوپای ئەمریکای باکور خالێکی لاوازی لەشکرەکەی بوو ئەگەر ئەم بێ ورەییە نەبوایە ئەوان سەربازی بە توانا بوون .
هێرشی توند دەکرێتە سەریان دەبێ خۆیان لە قوربانیەکان بپارێزن چونکە هیچ سودێکی نیە ، تەنها بە شەڕکردن دەتوانرێ شکست بە سوپای ئەمریکا بهێنرێ و زیان بە ئابوری یەکەی بگەیەنرێ .

ئەم شەڕە نابێ شەڕی شەقامەکان بێ کە بە بەرد روبەڕوی چەکی قورس ببینەوە ، یا تەنها سوکە مانگرتنێک ئەنجام بدەین ، هەروەها خەباتمان نابێ شەڕی گەلێکی تووڕە بێ بە دو تا سێ رۆژ دارو دەستەی حکومەتێک خاپور بکا ، بەڵکو دەبێ شەڕێکی درێژخایەن بێ دەبێ بەرەی شەڕ بۆ شارەکان بگواسترێتەوە بۆ گوندەکان ومالی جوتیارەکان بگواسترێتەوە ئەو جوتیارانەی روبەروی کوشتن ولەناو بردن بونەتەوە بۆ ئەو گوندانەی بەهۆی بۆمبەکانی دوژمنەوە خاپور کراون .

بەڕاستی ئەوان بەرەو شەڕکردن پالمان پێوە دەنێن بۆیە دەبێ چاک خۆمان بۆ سەرکەوتن ئامادە کەین.

سەرەتاکانی شەڕ ئاماژە بەوە دەدەن کە شەڕێکی قورس دەبێ ، بەڵام تاقە رێگەی یارمەتی دانی ڤێتنام بریتی دەبێ لە بەرپا کردنی جەنگێکی سەرتاسەری دژی ئەمریکای باکور . بۆیە دەبێ یانکی نەلە سینەما و نەلە ماڵەکەی خۆی هەست بە ئارامی وگیان پارێزراوی نەکان ، دەبێ وا هەست بکا کە ئاژەلێکی بێ ئومێدە ، ئەو کاتەی رەفتارە ئاژەلیەکانی زیاد دەبن دەبێ ئەوە بزانێ کە لە مردن نزیک بۆتەوە ، بۆیە ئەرکی هەموو لایەکە ئەمرۆ بەیەکەوە بۆ نێو نەتەوەییەکی پرۆلیتاری بجەنگین .

مردن لە ژێر ئالای ڤێتنام یا فەنزویلا یا گینیا یا بۆلیڤیا هەمان خۆشی وسەرفرازیی ئەمریکی و ئاسیایی وئەفریکی یا ئوروپیی هەیە ، هەر کەسێک کاتێک لە پێناو رزگاری هەر وڵاتێکدا دەمرێ مانای ئەوەیە لە پێناو رزگار کردنی وڵاتەکەیدا دەمرێ

ئەو سەردەم بەسەر چو کە وڵاتەکانی دونیای سێیەم لەیەک دور بوون ، دەبێ هەموو وڵاتێک یەکگرن بۆئەوەی روبەروی ئیمپرایلیزمی هاوبەش ببنەوە کە ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکایە و لە ناوەخۆیدا دەستی بە هەڵوەرین و بۆگەن بون کردوە .
(لە هەر شوێنێک مردن پێمان دەگا بە خێر بێ ، دوای ئەوەی هاواری جەنگین مان گەیشتە گوێچکەی گوێگران ودوای ئەوەی داستانی تر هاتون تا چەک هەڵگرن و دوای ئەوەی پیاوانی تر بونەتە هاو سەفەری شارستانێتی شەهیدان بە هەلهەلەی رەشاش و هاواری جەنگی نوێ هەلهەلەی سەرکەوتن لێدەدەن) .
ئا بەم رۆحیەتە (گیڤارا) دەچێتە بۆلیڤیا بۆ ئەوەی لە وێ بجەنگێ و لەوێش گیان بەخت بکا .

مردن و هێرش بردن

رۆژانەکانی (گیڤارا) لەو پەرتوکانەیە کە پڕترین نوسین و یادەوەریی بەسودی لە خۆ گرتوە ، بە هەستێکی مرۆڤایەتی نوسراونەتەوە . ئەم یادەوەریانەی لە ماوەی 11 مانگی خەباتی چەکداریی نوسیونەتەوە کە تیایدا ئاماژە بەو ژیانە سەختەی دەکا کە لە نێو دارستان و چیا وناوچە دابراوەکان و بەرانبەر بە سەرسەخت ترین دوژمنی بەسەر بردوە . تیایدا پێداگریی لەسەر گیانی خۆراگری کردوە ، دەرون وناخی (گیڤارا) ئاشکرا دەکا کە ئامادە نەبوە بۆ جەنگ ، بەڵام سەردەمی گوتار وفەلسەفە بەسەر چوە ، هیچ لەبەر دەم ئەم شۆڕشگێرە نەماوە تەنها ئەوە نەبێ هانی جەنگاوەرەکانی بدا لەگەڵ خۆیدا بەرەو بەرەکانی جەنگیان بەرێ بۆ مردن ، هەروەها یادەوەریەکانی پڕن لە نامەی هاوار وبانگەوازی بۆ یارمەتی وگەیاندنی خۆراک وچەک وتەقەمەنی ، وێرای ئەمەش باس لە داستانی هەڤالانی خەبات و ورەو تەباییان دەکا کە هەموو دەمێک پێویست بە ئاماژەپیدانیان دەکا . لە شوێنێک دەڵێ :
(جگە لە ئێمەی مەفرەزەی ناوەنجی کەسی تر نەیتوانی لە روبارەکە بپەڕێتەوە ئەمەش بە یارمەتی دکتۆر رۆبیو بوو ، مەبەستمان بوو بگەینە سەرچاوەی روباری ناشواسو بەڵام سێ لە هەڤالانمان مەلەیان نەدەزانی ئەمە جگە لە کۆلە پشتەکانمان بۆیە ماوەی یەک کیلۆمەتر رۆیشتین تا بەردە بازێک بدۆزینەوە لێیەوە بپەرینەوە ، بەم شێوەیە 11 لە هەڤالانمان بۆ رۆژی دواتر مانەوە لە چاوەروانی ئەوەی دکتۆر رۆبیو جارێکی تر لە روبارەکە بپەڕێتەوە ، توانیمان چوار باڵندە راو کەین بەڵام هەرگیز نەمان دەزانی کە تامی گۆشتەکەیان ئەوەندە ناخۆشە تا ئەو کاتەی خواردمان ، هەموو شتێک تەڕو پڕ لە ئاو بوو سەرەڕای بەردەوامی شێداری کەش و هەواکە ، ورەی جەنگاوەرەکان لە روخاندا بوو پای میجویل وتورمت ئاوسابوو هەروەها هی هەندێکی تریش ، ئێمە لە بەرزایی 580 مەتر دابوین).

ئەمە بوو روداو یا چۆنیەتی بەسەربردنی رۆژێکی جەنگاوەرەکان ، ئەمە جگە لە مردنی کتو پر یا کەوتن بەسەر کەمینێکی دوژمنا کە لە مەزندە دانەبوو ، بەڵام نوسینی یادەوەریی هەستی جەنگاوەرەکان ، ئەمەش مەزندە ناکرێ کە هەموو پر بوو لە گێرانەوەی ئەو خۆشیانە کاتێک ئەو 30 جەنگاوەرە گەمارۆ دراوە هێرش دەبەنە سەر سەنگەرێکی دوژمن و دەستی بەسەردا دەگرن ، کاتێک لە شەڕەکانی ئەلسیرا مایسترا توما و هەڤالەکانی دەکوژرێن ئەوکاتە (گیڤارا) یادەوەریەکانی بە شێوەیەک دەنوسێ کە زیانەکان تۆمار دەکا بەهەستێکی پر لە ئازارەوە دەنوسێ :
(بە لەدەست دانی هەڤال تۆما و هەڤالەکانی زیانێکی زۆرم پێکەوت ، ئەو هەڤالەی کە بە درێژایی سالەکانی رابردو بەیەکەوە بووین ، تا سەر ئێسقان دلسۆز بوو ، لەدەست دانی تۆما بۆمن وەکو لەدەست دانی مندالێکم وا بوو ، ئەو کاتەی دەکەوێتە خوار داوا لە هەڤالەکانی دەکا کە کاتژمێرەکەی خۆی بەمن بدا ئەوەتا تا ئێستا دەستم پێیەوە گرتوە ، خستمانە سەرپشت لێی دورکەوتینەوە تا بە خاکی بسپێرین .
ناخۆشیەکانی سەرکەوتن پێویستی بە هەست کردن بە قەزاو قەدەر هەیە . لە هەموو بیرەوەریەکانی کوبادا دەبینین کە مردن بەرۆکی بەرنادا لێرەو لەوێ لەگەڵیدایە ، (گیڤارا) بۆ ئەوە نەچوبوە بۆلیڤیا تا لەوێ بمرێ بەڵام دەیزانی کە ئەم کێشانە رێگەی پێنادەن بە زیندویی بمێنێتەوە ، لە شەڕەکانی کوبا ئەوە فێربوو کە ئاساییە لە سەرەتای شەڕەکان ئەگەری لە ناوچونی هەموو گروپەکەیدا هەبێ ، هەروەکو لە ئەلیگریادی پیۆ رویدابوو ، بۆیە دەبێ ئەم گروپە ئەو کانسەی هەبێ کە بە زیندویی بمێننەوە ، بەڵام کانسی (گیڤارا) لە بۆلیڤیا کۆتایی هات .
ئاسانە ئەگەر دەرسێک لەو روداوە وەرگرین کە (گیڤارا) دەکوژرێ و هەرەس بە یاخی بونە چەکداریەکەی بۆلیڤیا دێت ، لەبەر هەندێک هۆکار ئەوە دەبینین کە سەرکەوتن لە بۆلیڤیا دورە هەروەکو لە کوبا رویدا ئەمەش لەبەر ئەوەی:
یەکەم/ چونکە (گیڤارا) بۆلیڤی بوو جەنگاوەرەکانی تریش کوبی بون ، ئەوەبوو لە ئەمریکای لاتین بە بەردەوامی لەسەر هێلی نیشتمانی ونەتەوایەتی دەرۆیشتن ، بۆیە لەیەک تێنەگەیشتن لە نێوان جەنگاوەرە کوبی وبۆلیڤیەکان رویدا ، هەندیە بۆلیڤیەکان نەک تەنها گومانیان لە کوبیەکان بوو بەڵکو بە پیاوی رەشپێستی درۆزنیشیان دەزانین .
دوەم / پێشتر رژێمی حوکمی بۆلیڤاری لە سەردەمی حوکمرانیی چەپەکان بە پرۆسەی چاکسازیی کشتوکاڵی هەڵسابون ، هەندیە بۆلیڤاریەکان ئەو کات تا ئاستی نەداری هەژاربون بەڵام ئێستا بۆ یەکەم جار لە 300 سالەوە ئێستا خاوەنی زەویی خۆیانن ، دیارە بەدەستەوە بونی یەک فەدانی زەوی لە خەونێکی مەزن باشترە ، بۆیە یەکێک لە هۆکارەکانی سەرنەکەوتنی (گیڤارا) لەم وڵاتە ئەوەبوو کە نەیتوانی لە ماوەی یانزە مانگدا تەنها یەک جوتیار رازی بکا بۆ بەشداری پێکردنی لە شەڕی پارتی زانی .
(گیڤارا) لە پەرتوکەکەیدا بەناوی (شەڕی پارتیزان) دەنوسێ کە یەکێک لە هۆکارەکانی سەرکەوتنی شۆڕشێ کوبا هاوکاریی جوتیارەکان بوو لە ئەلسیرا مایسترا

(دەست پێکردنی جەنگێکی لەم جۆرە بێ هاوکاری دانیشتوانەکە ، دەروازەیەکە بۆ کارەساتێکی مسۆگەر) .
هەندێک هۆکاری تریش هەبون بۆ سەرنەکەوتنی شۆڕش ، دابرانی جەنگاوەرەکان لە دانیشتوانی شارو دێ مەزنترین نەهامەتی بوو ، بۆیە هەرزوو لایەنگرانی چینی مامناوەندی بە هاوکاری خائینە هەڵگەراوەکانی ناو شۆڕشگێرەکان بەهۆی نەبونی سەبرو خۆراگری و هۆکاری هاتوچۆ شۆڕشێکی هەمان شێوە لە پیرۆی ئەمریکای لاتین تیادەبەن ، (گیڤارا) ئەوەندە توند و بە دەست و برد نەبوو بەرانبەر بە خائین وخۆفرۆشان بۆ ئەوەی حوکمی شۆڕشگێرانەیان بەسەردا بسەپێنێ و گولە بارانیان بکا تا ئەوکاتەی بنکەکەیان دەگیرێ و دەکەوێتە دەست دوژمن و خۆراک وپێداویستیەکانی تفاق و دەرمانەکانی نەخۆشیی تەنگە نەفەسیی تیا دەچن کە دوبارە پەیدا کردنەوەیان کارێکی ئەستەم دەبێ .
سێیەم / لەت بونی هێزە کەی بۆ دوو لەتی بچوک کە دواتر هەردوو لەتەکە راو دەنرێن ودواتر لە ناو دەبردرێن ، لەگەڵ لاواز بونی جەستەی (گیڤارا) لاوازی توانای جەنگین وتوانا فەرماندەیی سەربازیی پێوە دیاربوو . جارێکیان ئەوەندە توشی هەڵچوون دەبێ دەگاتە ئەو ئاستەی ئەسپی هەڤالێکی خۆی دەداتە بەر چەقۆ ، بەڵام پالەوانێتیەکەی بە خەباتیەوە بەردەوام دەبێ سەرەڕای هەست کردنی مە مسۆگەری روخانی و روخانی گروپەکەی . بەهۆی ئەوەی توانای خۆراگریی مابوو درێژەی بە شەڕکردن دا .
هاوکێشە سیاسیەکانی ناوەوەی بۆلیڤیا هۆکاری شکست هێنانی (گیڤارا) بون ، سەرەڕای ئەوەی جەنەرال بارینتۆس بۆلیڤی دەبێ (گیڤارا) دەتوانێ تاوانباری بکا بەوەی چەک وتەقەمەنیی لە ولایەتی یەکگرتوەکانی ئەمریکای وەرگرتوە ، هەروەها لە توانای بارینتۆس دابو شۆڕشگێرەکان بەوە تاوانبار بکا کە هاوردەن و لەلایەن کۆمۆنیستە کوبیەکانەوە هاوکاری دەکرێن ، پێشتر فیدل کاسترۆ رازی نابێ هاورێیەتی هەندێک لەو کەسانە بکا کە رازی نەبون بۆ گرانما بچن لە ترسی ئەوەی ناو لە شۆڕشەکەی نەنێن کە داگیرکاریی بێگانەیە . بەڵام (گیڤارا) ئەم زانیاری وحیکمەتەی نەبوو ، گەورەترین هۆکاری روخانی (گیڤارا) نەبونی نەرمی نواندنی سیاسیانە بوو ، دەبوایە ئەو تەنها لەگەڵ یەک کەسدا بگاتە لەیەک تێگەیشتن بۆ ئەوەی گروپەکەی لە و مردنە رزگاربکا لە سەر دەستی هێزێکی زەبەلاح لە چاوەروانیاندا بوو ئەویش ماریو مونگە بوو ئەم مۆنگەیە سەرۆکی پارتی کۆمۆنیستی بۆلیڤی بوو ، دەبوایە (گیڤارا) رەزامەندی ئەو وەرگرێ تا بتوانێ نائارامی لە نێو کرێکارانی کانزاکان دروست بکا وهانی ئاژاوەگێریان بدا ، بەراستی کاسترۆ ئەوکاتەی دەبوایە رەزامەندی لە سیاسەتمەدارە سڤیلەکان وەرگرێ بۆئەوەی پشتگیریی بکەن لەسەر راست بوو ، (گیڤارا) سەرزەنشتی فیدل کاسترۆی کرد لەسەر پاشگەزبونەوەی لە پەیمانەکانیدا و وتی :

(بـەم یەکلاکـەرەوە رازی نـەبوین ، بـەڵام زەرور بـوو دەبوایـە بیکـەین ، دواتـر بـۆ ئەوکات شتێکی پێشکەتوخواز بوو ، دوای ئـەوەی بـوو بـە گرفت لـە بـەردەم پێشـوەچون دا نەدەکرا بەردەوام بین لەگەڵی ، بەڵام ئامادەییمان هەبوو بۆ سەرەوگێر کردنی)
(گیڤـارا) رازی نـەبوو بـەم شـێوەیە کـار لەگـەڵ مـونگی بکـا ، کاتێـک مـۆنگی لـە بەرانبـەر هاوکـاری کردنـی شـۆڕش داوای ئـەوەی کـرد کـە پـارتی کۆمۆنیستی بۆلیڤیا سەرپەرشـتی شـۆڕش بـاک ، (گیڤـارا) ئـەوکات رایگەیانـد کـە هـەردەبێ خـۆی سەرپەرشتی شۆڕش بکا ، بەدیدی (گیڤارا) سەرۆک دەبێ خۆی بجەنگێ ولـە چیاو دارسـتانەکاندا دابـراو بـێ بۆیـە دەبـێ سـەرۆکێکی بـروادار بـێ ، ئەمـەش لەگـەڵ شۆڕشـەکەی کوبی دەهاتـەوە ، وایـە سـەرکردەکان خۆیـان رێبەرایـەتی شـۆڕش بکـەن ، بەهەموو حالەتێک مونگە لەو پەیمانانەی بە فیدل کاسترۆی دابوون پاشگەز بۆوە کـە تایبـەت بـون بـە پشـتگیری کردنـی حزبـی کۆمۆنیسـتی بۆلیڤـا لـە کوبـا ، (گیڤـارا) سەرکردەیەکی مەیدانی بوو دەبوایە بە بڕواو بەپێی بیردۆزە تایبەتیەکانی خۆی شۆڕش ببا بەرێوە بۆیە مردنی پێ لە حاشا لە خۆ کردن خۆشتر بو.
لەگـەڵ بونی ئـەم هـەموو ناخۆشـی وتەگەرانەشدا لـە توانـای شۆڕشـی بۆلیڤیدا هـەبوو حکومەتەکەی بارینتۆس لە رێگەی درێژەدان بـە جـەنگ سـەرنگون بکـا ،ئـەو بیـردۆزە رەسەنەی کوبی کە دەڵێ شۆڕش خۆی خۆی دروست دەکا وبارودۆخـەکان تـەواو نـابن تا ئەو کاتـەی پیاوە ئاقلـەکان دەست بـە شـۆڕش نەکـەن ئەمـە جـەختی لەسـەر کرایـەوە ، دوای هێرشـە رازاوە کـە ژمارەیـەکی کـەمی جـەنگاوەران لـە تـەموزی 1967 کردیانـە سەر شارۆچکەی سۆمایپاتاو سەربازگەکەی و دەستیان بەسـەردا گـرت ، ئـەم چاڵاکیە بوە مایەی هەژاندنی حکومەتی بارینتوس . ئەم هێرشە بو بە گاڵتەجاری گەلی بۆلیڤی و ئەم داستانە بوە هۆی ئەوەی سنوری نیوان پیرۆو ئەرجەنتین دابخرێ وبـاری نائاسـایی رابگەیەندرێ .
دوای سـەرکوت کردنـە درندانەییـە کـەی راپـەرینی کرێکـارانی کانگاکـانی بـۆلیڤی لـە حـوزەیرانی 1967 شۆڕشـی بۆلیڤیـا خـەریک بـوو ببێتـە کـاکلی شـۆڕش لـە سـەرتاپای وڵاتەکانی ئەمریکای لاتین ، ئەگـەر ئـەوکات (گیڤـارا) تۆزێـک دوژمنکارانـەترو تونـد تر بوایە ئەوا دەبوایە بەو ژمارەی جەنگاوەرانی کـە 21 جـەنگاوەر دەبـون هێـرش بباتـە سەر کێلگەی زەیت وهاتوچۆکان کە پەراوێزکرابون لـە پۆلیڤیـا ، ئەمـە دور نـەبوو ببێتـە مایـەی روخـانی رژێمـی بـارینتۆس کـە دوژمنـەکانی لـە چـاوەڕوانی ئـەم دەرفەتـەدابون بیقۆزنەوە بـەڵام (گیڤارا) لەمـەیان خەمسارد بـوو ، بۆیـە ستراتیژیەتی سوپای بـۆلیڤی بەرەو باش بون دەچو توانیان ئەوەی لەدەستیان داوە لـە چۆنایـەتی بیگێرنـەوە ، ئـەوەبوو ئەو کەمە شۆڕشگێرەی مابونەوە لە ماوەی سێ مانگی دوایی لە حالـەتی راونـان وزیـان لێکەوتنێکی بەردەوامی دابوون .
تەنانـەت کارەسـاتی یـورو رافین کـە (گیڤـارا) لێـی برینـدار دەبـێ ودواتـر گروپەکـەی پەرتـەوازەدەبن و بە دیلی دەگیـرێن ، لـە کارەسـاتی ئـەلیگریادیپیو خـەراپتر نـەبوو .تـەنها دە کەس لەم کارەساتە نەجاتیان دەبێ ، بـەڵام دواتـر سـوپای پۆلیڤی دەتـوانن پێنجیـان لـێ

بەدیل بگرنەوە ، تەنها سێ لە کوبیەکان بە سەلامەتی دەگەنەوە بنکەکانی خۆیان لە کوبا و ئینتی بیریدۆش کە فەرماندەیەکی پۆلیڤی دەبێ دەگەڕێتەوە پۆلیڤیا بۆ ئەوەی درێژە بە خەباتی خۆی بدا کە تا ئێستا بەردەوامە ، ئینتی بیریدۆ لە سالی 1968 نامەیەک لە بۆلیڤیاوە دەنێرێ تیایدا دەنوسێ :

جەنگی شۆڕشگێرانی پۆلیڤیا کۆتایی نەهاتوە بەڵکو ئێستا دەستی پێکردۆتەوە ، مردنی هەڤالی خۆشەویستمان ئەرنستو چی (گیڤارا) کە بە هیچ شێوەیەک ناتوانین باس لە جوامێریی بکەین لەگەڵ هەڤالەکانی ، بۆ ئێمە زیان و ژانێکی مەزن بوو ، بەڵام ئەم رووداوانە دورن لەوەی بمان ترسێنن و دەست لە شۆڕش هەلگرین بەڵکو پایەو بەهای شۆڕش لەبەر چاوی ئێمە مەزن تر دەکا .

تاکە ئامانجمان رزگار کردنی هەموو ئەمریکای لاتینە کە مەزنترین کشوەرە ونیشتمانی ئێمەیە بە شێوەیەکی کاتی بۆ بیست دەوڵەت پارچە پارچە کراوە .

ئێمە دڵنیاین لەوەی خەونەکانی بۆلیڤار و(گیڤارا) بۆ یەکگرتنی ئەمریکای لاتین لە رێگەی خەباتی چەکداریەوە دێتە دی ، ئەمەش تاکە رێگایە کە گەل شانازیی پێوە بکا ومیلەت بەرەو ئەم ئامانجە ببزوێنێ .

ئەو گرنگی وبایەخەی حکومەتی بۆلیڤیا بە گرتن وکوشتنی (گیڤارا)ی داو دواتر بە سوتاندنی لاشەکەی و بلاوە کردنی خۆڵەمێشەکەی نیشانەی ئەوە بوو کە ترسێکی زۆری لە دڵی حکومەت دروست کردبوو بەو هۆیەشەوە (گیڤارا) لە ئەمریکای لاتین بوو بە داستانی یەکگرتنەوەی ئەمریکای لاتین لە رێگەی خەباتی چەکداریەوە ، ئەوان لەوە دڵنیابون کە بە مردنی (گیڤارا) کێشەکەی کۆتایی نایەت ، ئەوان لە توانایاندا بوو لاشەکەی بسوتێنن وبیکەن بە خۆڵەمێش بەڵام ناتوانن هەموو نمونەکانی بسوتێنن وبیان کەن بە خۆڵەمێش ، بۆمبۆ ی پاسەوانی (گیڤارا) کە لە بۆلیڤیاوە رای کردو گەرایەوە کوبا بەوە رازی نەبوو دان بە شکستەکانی نەنێ دەڵێ :

(بۆلیڤیا شکستی نەهێنا ئێمە شەڕەکەمان دۆراند .. بەردەوام دەبێ لە وتەکانی : کۆمەڵەی شۆڕشگێرەکان وەکو باقی پیاوەکان وایە کارێکی سەختە لە کاتی لەدایک بونیاندا بەرگریان لێ بکەیت ، چونکە هێشتا منداڵە ، بەڵام ئەگەر دەرفەت بۆ منداڵەکانمان رەخساو نەجاتیان بوو ئەوا گەشە دەکەن و پێ دەگەن ، هۆکاری سەرنەکەوتنمان لە بۆلیڤیا بۆئەوە دەگەڕێتەوە کە زوو ئاشکرا بوین بۆیە دەبوایە لەو قۆناغە سەرەتاییە شەڕ بکەین .).

ئامانجەکانی شۆڕشی چەکداری کە هەموو کشوەری دەگرتەوە و کاکلەکەی لە سەنتەرێکی نزیک لە هەموو کشوەر دەبێ لە لای لایەنگرانی (گیڤارا) نەمرد ، بە ئەنجام گەیاندنی دوا خرا تا هاتنی کاتی راپەرینەکە .

بەراستی کاریگەری (گیڤارا) لە کاتی مردنیدا زیاتر بوو لەوکاتەی کە لە ژیاندا مابوو ، راستە کە مردوەکان چیرۆکیان لێ ناگێردرێتەوە بەڵام ئەوان داستان دروست دەکەن . (گیڤارا) تەنها یەک پاڵەوان نەبو لە پاڵەوانەکانی سەردەمی ، بەڵکو لە

هـەمویان زیـرەک تـر ووشـیار تـرو رادیکالیسـت ومرۆڤپـەروەر تـر بـوو ، گیـانی بەرخۆدانی بە سەدان شۆڕش بەخشی وهەزاران راپەرین وخۆپیشاندانی وروژاند .
سـەرمایە یـەکی دەولـەمەنـدی بـۆ مارکسیستـەکان جێهێشـت . ژیـانی خـۆی بـۆ دۆزی هەژاران تەرخان کرد بێ ئەوەی داوای هیچ لەوان ولە خوا بکا .
هـۆلی خوێنـدکاران لــە سـەرتاپای دونیـا بــە دەسـتـەواژەی ((گیڤـارا) زینـدوە) رازاندراونەتەوە . شە هید بونی ، گیانی فیداکاریی بە گەنجان بەخشی ، دیارە کە (گیڤارا) لە پێناو هەژارەکاندا مرد بەڵام لە پێناوی دوارۆژیشدا مرد .
وا رێکـەوت کـە دوای مردنــی (گیڤـارا) راسـتەوخۆ بزوتنـەوەی پاسـەوانی سوری ماویست لە چین دەستیان بە بزوتنەوە کرد ، لە ساڵی 1968 گەلێک خوێندکار لـە دونیا راپـەرین وشۆڕشـیان هەلگیرسـاند (گیڤـارا)یـان کـرد بـە سـومبولی تایبـەتی خۆیـان و پاسـەوانی سوریشـیان کـردە نمونـەی شۆڕشـەکەیان . رووداوەکـانی 1968 بـە شێوەیەکی سەرسورهێنەر لـە رووداوەکـانی 1848 دەچـون کاتێـک شـەپۆلێکی راپـەڕین زۆربـەی شـارەکانی ئـەوروپای سـەرمایەداریی گرتبـوەوە ، کۆتاییەکـەی بـە سـەرکەوتنی هێـزی دەسـەلاتدار هـات ، جیـاوازی لـە نێـوان شۆڕشـەکانی خوێنـدکاران لـە 1968 وشۆڕشـی چینی مامناوەندی لە 1848 تەنها ئامانجە نوێکەی بوو ، خاڵي هاو بەشە کـەش لـە نێوان (گیڤارا)و پاسەوانی سوری چینی چەمکی شۆڕش بوو هەردوکیان بروایان وابوو کـە دەبێ شۆڕش لە گوندەکانەوە دەست پێبکا بۆئەوەی شارەکان لە گەندەلان پاک بکاتەوە .
ئەو خوێندکارانەی چینی مامناوەندی کە لە شەقامەکانی پـاریس بەشداریان لـە شۆڕشـی ئەیار کرد ، یا ئەوانەی شیکاگۆ لە میانەی کۆنگرەی دیموکراتی یا لـە بـەرلین ولەندەن وبیـونس ئـایرس وتۆکیـۆ و مەکسیکۆسـیتی ویـا لـەو بیسـت دەوڵەتـەی تـر کـە لـە دوای سـالێک بەسـەرداچونی مردنــی (گیڤـارا) لـە کـەش وهەوایـەکی شارسـتانی یـا نیمچـە شارستانی هـاتبن ئەوانـە ئـەو خوێندکارانـە نـەبون کـە هـاتبن بیروراهەڵـەکانیان لـە بیـرو راکـانی مـاوو (گیڤـارا) بناسـنـەوە ، لەگـەڵ ئەوەشـدا کاتێـک مـاو ئـەو بیسـت ملیـۆن پاسەوانەی سوری گەراندەوە سەرکار لە گونـدەکان ئامـاژەی بـەو خوێندکارانـە دابـوو ، هـەر وەکـو رۆژنامـەی رۆژی نـوێی چینـی ئاگـا داری بـاوکی خوێنـدکارێک دەکاتـەوەو پێی دەڵێ (جـوانترین خۆشـەویستی کـە یـەکێک بـە کـوری یـا کچـی ببەخشـێ ئەوەیـە کـە هانی بدا تا لـە ریزی پێشـەوەی ئـەو خوێنکارانـە دا بـێ کـە بەرهـەم دێنن ولـە گونـدەکان خۆیـان دەگـونجێنن بـۆ ئـەوەی دوبـارە خۆیـان لەسـەر دەسـتی جوتیـار و هـەژارەکان رۆشەنیر کەنەوە .
حکومەتەکان لە ساڵی 1968 سەرکەوتن وهەموو راپەرینەکانیان لـە ئـەمریکای لاتین سەرکوت کردن بەمەش دەسەلاتی گەورەکان بەسەر بزوتنـەوە نـارەزایی گەنجـەکان لـە وڵاتــە کۆمۆنیسـتەکان وسـەرمایەدارەکان ولــە وڵاتــە تـازە پێگەیشـتوەکاندا زال بـون لێپێچانەوەی توندیشیان لەگەڵ خوێنـدکاران لـە هەنـدێک وڵاتـی وەکـو چیـک وسلۆڤاکیاو مەکسیک وفەرەنساو چین و ئـەمریکا کـردن، بەراسـتی کاردانەوەیـەکی گشـتی بـوو کـە

دژی شۆڕشگێران بەگشتی ئـەنجام درا ، ئەوانـەی لـە مردوەکـانی (گیڤـارا)وە پـەیامیان بۆ هاتبوو).
بەر لە سەرکەوتنی لە کوبا (گیڤارا) لە سێ وڵاتـی تر شکستی هێنـابوو ، لـە کۆنگۆ وگواتیمالا و بۆلیڤیا ، هەروەها شکست خواردنی شۆڕشەکانی ساڵی 1968 مانـای ئـەوە نیە کۆتایی بە شۆڕشەکان هات .
برواهێنان بە (گیڤارا) تـا ئاستی پەرستن بۆ ئاستی رۆشنبیریەکەی دەگەڕێتـەوە ، (گیڤارا) خۆی لە خانەوادەیەکی بۆرجوازی و دەوڵەمەندو زانـاو سپی پێست وشارستان بوە ، وەکو زۆربەی سەرکردەی خوێندکارە شۆڕشگێرە هاوچەرخـەکان کـە لـە نـەوەی چینـی مامناوەنـدی بـون ئەوانـەی ئومێدیان بـە پارتـە کۆمۆنیستە لاسـایی کـەرەوەکان و سەندیکا کانی کرێکاران نەبوو کە توانـای سـەرکرادایەتی کردنـی شـۆڕش بکـەن ، ئـەو تونـدرەوە نوێیانـە لەگـەڵ بیروراکـانی (گیڤـارا) و ئەوانـەی وەک ئـەو کـۆک بـوون ، ئەوەی کرا و ئەوەی هەوڵی کردنی درا کارێکی ئەستەم بوو ئـەنجام بدرێ ، (گیڤارا) لـە دایـک بـونێکی پێویستیی مێژویـی نـەبوو، بـەڵکو شۆڕشـگێرێک بـوو خـۆی ئـەم بـژاردەی گرتـە بـەر بۆیـە ئـەوە ئومێـدێک بـوو بەوکەسـانەی بەخشـی کـە وەکـو ریجـی دوبریە حەزیان لێ بوو کـار بکـەن لـە پێنـاو هـەژارو بێبەشـان بـێ ئـەوەی خۆیـان رەش پێست یـا چەوسـاوە یـا لـە ئیمتیازەکـان بێبـەش بـن ، بـەم شـێوەیە (گیڤـارا) لـە دروست کراوەی خانەوادەکەی نەبوو بەڵکو دەستکردی خودی خۆی بوو .
سەرەڕای ئەوەی لەم سەردەمە شۆڕشگێر لە لامان هەر بـە پاڵـەوان دەمێنێتـەوە بـەڵام لـە نێو ئـەم پاڵەوانانـە کەسێک نیە جێی (گیڤارا) بگرێتـەوە ، بـەرز بونـەوەی رێـژەی لایـەنگرانی لـە ئـەنجامی شـێوەی مردنـی و روالـەتی ژیـانی دا بـوو ، ئـەو ژیانـەی کـە پریەتی لـە سومبول ونهێنـی وخـەبات وململانـێ ، ئـەو ترسنۆکیەی کـە (گیڤـارا)ی پـێ لەناو بردرا بوو بە مایـەی پیرۆزبون وپاڵـەوانێتیی کـە هەمیشـە لەبـەر چـاوان بمێنـێ ، (گیڤـارا) خـۆی ئەمـەی هـەلبژارد کـە کوبـا جـێ بهێڵـێ ولـە پێنـاو بیـرو بڕواکـانی خـۆی بەخت کا ئەمە بوە مایـەی ئـەوەی لـە کاسترۆو مـاو بـەرزتر سـەیر بکرێ و سـەرەڕای ئەوەی بەهرەکانی لەو دوو سەرکردە کەمتر بون بـەڵام بـەهرەی شۆڕشـگێری وای کـرد ببێتە نمونەو سومبلی شۆڕش . ئەگەر (گیڤارا) لە کوبـا بمابایـە یـا بـە مردنێکـی ئاسـایی بمردبایـە وەکو مردنـی کـامیلۆ وسیتفیجوس ئـەوکات خوێندکاران وێنـەی ئـەویان بـەرز نـەدەکردەوە وەکـو ئێسـتا دەبینـین لـە هـەموو دونیـا وێنـەی بـەرز دەکرێتـەوە ، دواتـر نمونـەیان بـەو نـەدەهێنا و نوسین و چاپەمـەنی یـەکانیان لـە هـەمو شـوێنێکی ئـەم دونیایـە نەدەخوێند .
پێشکەوتوخوازەکان دژی شێوازی تونـدو تیژی بون، خۆشەویستیان بۆ (گیڤارا) بـێ سنور بوو هەرچەندە لەگەڵ هەندێک لە شێوازەکانی دانین بـەڵام دەنگـی خۆیـان دەخەنـە پاڵ دەنگی هەموو مارکسیستەکانی کە ریزیـان بـۆ (گیڤـارا) هەیـە و دەیپەرستن ئـەوان لەگەڵ کاسترۆ ئـەوە دەڵێنـەوە (ئەگـەر لێمـان دەپرسن حـەزمان لـە چ دوا رۆژێکـە پێـی بگەین، ئەوا دەڵێین با کۆتاییەکەمان وەکو (گیڤارا) بێ و بەس) .

پەرستنی مرۆڤ هەر كەسێكی بێ لە رەگەزی دوبەرەكی وئاژاوەگێری بێ بەش نیە ، لە نێوان پەرستنی مەسیح و(گیڤارا) خالی هاوبەش هەن ، (گیڤارا) لە پێناو هەژاراندا جەنگا وگیانی كردە قوربانی خۆی هەلی بژاردبوو كە گەنجێتیی بكاتە قوربانی بۆ ئێمە ئەو بەبێ دەنگە دەنگ وئاژاوە لە پێناو مرۆڤایەتی دا مرد . گومانی تیا نیە (گیڤارا) زۆر كەسی كوشتوە ، رقیشی لە دوژمن دەبوەوە گومانیش لەوە دانیە ئەو بیروبروایەی كە (گیڤارا) هەیبوو سەرچاوەی لە مەزهەبی سیاسیەوە گرتوە دیارە كە زۆركەسیش هەبوون لێی بێزار بوون هەندێك جار شێوازی مامەلەكردنی دور بوە لە مرۆڤایەتی هەروەها كەسێك بوو ژیانی ئاژەلەكانی دارستانی هەبوە ، لەگەڵ بونی ئەم تایبەت مەندێتیە و كەم و كوریانە (گیڤارا) پایەی ئەوەندە بەرز بوەوە گەیشتە پایەی مەسیحی رزگاركار . كاتێك بە كارەكانی (گیڤارا)دا دەچینەوە لەگەڵ بونی هەندێك كاری نابەجێ بەڵام بروا بەوە دێنین كە (گیڤارا) ئەو كارانەی لە پێناو مرۆڤایەتیدا كردوە . ئەوەی لە نوسینەكانی دەری بریوە بە مردنیەوە لە سنوری بیروبروا و ئایدیۆلۆژیای دەرچوە ، ئێستا وێنەكەی هەلواسراوە وەكو هەلواسینی ئەیقونە لە گوندەكانی ئەمریكای لاتینی كاسۆلیك .

سارتەر راستی دەكرد كاتێك سەبارەت بە (گیڤارا) ووتی :

(یەكەم پیاوی تەواوی سەردەمەكەیەتی) تایبەتمەندێتیی ژیانەوەی هەبوو لە 39 سالدا كارێكی ئەنجام دا كە كۆمەڵێك لە پیاوەكان بە درێژایی ژیانیان نەیان توانیوە ئەوەندە ئەنجام بدەن ، جاری واهەیە مرۆڤ وا هەست دەكا ئەمە دەبێ رۆحی بەقەدەر رۆحی كۆمەلێك پشیلە بێ . هەولی دەدا لە هەموو كارەكانیدا دیارو سەركەوتو بێ وەكو پزیشك ونوسەری بیرەوەری و چاودێری سیاسی و سەربازی وەكو جەنگاوەری پارتی زان. وەكو ئابورناس وپیاوی تەكتیك و بانكزان ونەخشە دارێژەر و پیاوی رێكلام وجێبەجێ كاری هەموو ئەو كارانەی كە پێی سپێردرابون تا ئەو ئاستەی كە سەختە بوترێ گوایە هەندێك ناكۆكی وئازاری ناوەخۆی هەبو . لە هەموو گوتە و كارو بریارەكانیدا سەقامگیر ویەك قسە بوو ، كارگێری بڕواپێكراو ، ئابوریی لە ئەمریكای لاتین خوێند بوو و دواتر خۆی پەرەی پێدا ، لەگەڵ پاڵەوانێكی جەنگاوەر كە لە بۆلیڤیا بریاریدا جەنگ تاكە رێگایە بۆ چارەسەر كردنی كێشەكانی كۆمەلایەتی وئابوریی كشوەری ئەمریكای لاتین، جیا ناكرێتەوە ، جیاوازی لە نێوان (گیڤارا)و كەسێكی تر ئەوەیە كە (گیڤارا) رێگەی بە كەس نەداوە لەجیاتی ئەو بیروراكانی جێبەجێ بكا بەڵكو هەموی خۆی پیادەی كردون .

هیچ دوفاقیەك لە نێوان گوتەو كارەكانی (گیڤارا)دا نەبون ، ئەوەی (گیڤارا) دەیوت خۆی جێبەجێی دەكرد ئەو وەكو زاناكانی تر نەبوو كە دەیانگوت ومەیدانیان بۆ كەسانی تر جێ دەهێشت بۆ ئەوەی جێبەجێی كەن ، ئەو مەبەستی بوو خۆی ئەنجامەكانی گوتەو بیروراكانی ببینێ . كەسی خەون بین هەولی ئەوە دەدا بەهرەكانی بكا بە پراكتیك بۆ ئەوەی خەونەكانی بەرجەستە بكا ، (گیڤارا) بڕوای بە حوكمی رەها هەبوو مەبەستی بوو هەموو شتێ بە كۆتاییەكی دادپەروەری بگا ، توند كردنی

کارەکان بە شێوەیەک وا هەست دەکرا کە ئەم کارە بێ ماندوو بون ئەنجام دراوە ، بۆ گەیشتن بە مەرامەکان هیچ کاتێک پەنای بۆ نانەوەی دوبەرەکی نە دەبرد ، کاتێک ووتی کار کردن لە پێناو برادەردا کارێکی زۆر بە هەوەست وبە تامە ، سەبارەت بە خۆی راستی دەوت ، یەکێکی تر لە گوتەکانی (شۆڕشگێری راستەقینە ئەو کەسەیە کە لە ژێر ئالای نەتەوەیەک دا بمرێ کە هێشتا لە دایک نەبوە . ئەمەش بوو کە خۆی بەجێی گەیاند ، ئەم بەرنامەیەی جێبەجێ کرد ، وەکو ئەوەی کارێکی ئاسایی بەجێ بگەیەنێ دەیوت : هیچ مرۆڤێک نیە ئەگەر هەر چەندی پایەی بەرز بێ دەکرێ پشتگوێ بخرێ ئەمەش ئەوە بوو کە هەستی دەکرد لە خۆی دەکا ، خۆی روبەروی خەتەرناکی کردەوەو وەکو پیاوێکی تەواو و تەواوکار مرد .
بەڵکو مێژو (گیڤارا) بە گاریبالدیی سەردەمی خۆی دەناسێنێ کە یەکەم کەس بوە خەڵک پێیەوە سەرسام بون و خۆشیان ویستوە ، بەڵام بیروراکانی بەڵکو وا نەبن هەندێک جار بە هەمان ئاست کاریگەریان لەسەر سۆشیالیزم وشەڕی پارتیزان نەبێ ، دەبێ کاریگەریی لە ئەمریکای لاتین بەردەوام بێ لەبەر ئەوەی کەسێکی وەک ئەو نەهاتوە ، لە سەردەمی بۆلیڤارەوە ئەو تاکەکەس بووە کە نمونەی یەکگرتنی ئەم کشوەرە هەژارە بوە ، دەکرێ لە نەوەی داهاتوو پیاوی دیارو کەسایەتیی ئازا هەڵکەون بەڵام پێناچێ وەکو ئەو کاریگەریان هەبێ ، ئەوەتا رەنگدانەوەی بیروراکانی وکاردانەوەی ئەنجامی کارەکانی دوای مردنی وەدەر دەکەون کە ئەو گۆرانە کۆمەلایەتیانەن لەدەورو بەرمان روو دەدەن . کاتێک جەنەرال لە شاری (فیفا سباتا) سەیری لاشە شێوێنراوەکەی فەرماندەی شۆڕش دەکا ودەڵێ :
(هەندێک جار مردو دەتوانێ ببێتە دوژمنێکی ترسناک) (گیڤارا)ی مردو ترسێنەری گەلانی دەولەمەندی سەر زەوی و حکومەتە گەندەلە کانە کە حوکمرانی کۆمەلێک گەلی هەژار دەکەن ، بەراستی دوژمنێکی زۆر جوانە .

<u>**وەرگێر لەچەند دێرێکدا**</u>

www.serben.com

khalidherki@chello.nl

خالید عومەر میکائیل ناسراو بە (خالید هەرکی)

- لە پایزی 1955 لە هاوینە هەواری سەلاحەدین (سەربەن ، پیرمام) لە دایک بوە .
- خوێندنی سەرەتایی و ناوەندیی لە وێ تەواو کردوە و بۆ خوێندنی ئامادەیی چۆتە هەولێر وکشتوکالی هەولێری لە خەبات لە 974 – 975 تەواو کردوە ، دواتر لە تەمەنێکی مەزندا بکالۆریۆس لە زانستە سیاسیەکان وەدەست دێنێ.
- لە 1974 بەشداریی لە شۆرش کردوە .
- لە مایسی 1977 ئەوکاتەی فەرمانبەری بانکی کشتوکالی شەقلاوە بوە بەهۆی ئاشکرا بونی رێکخستنە کانیان دەگیرێ وبە 10 سال زیندانی دەکرێ ماوەی کەمتر لە 3 سال لە زیندانی ئەبو غرێب دەمێنێتەوە دواتر بەر لێبوردنە گشتیەکەی 979 دەکەوێ .
- دوای ئازاد بونی بۆ چەند ساڵێک رو لە شاخ دەکا ودەبێتە پ.م .
- لە 996 رو لە دەرەوەی ولات دەکا لە هۆلەندا و کوردستان دەژیێ
- باری کۆمەڵایەتیی ، خێزاندارەو خاوەنی 2 کچ و3 کوڕە .
- یەکەم نوسینی لە 973 بوە لە رۆژنامەی برایەتی و تائێستا دەنوسێ بە چەندین نوسین و وتارلە بواری رەخنەو توێژینەوەی سیاسی بەشداریی لە رۆژنامەگەریی کوردی کردوە لە مالپەرو رۆژنامە و گۆڤارەکاندا .
- لەبواری چاپکردن دا خاوەنی 6 پەرتوکی وەرگێرانە 1/ مێژوی هاوچەرخ ، ئەوروپا لە شۆرشی فەرەنسیەوە تا جەنگی دووەمی جیهانی 2/ بیرەوەریەکانی دیگۆل . 3/ ترۆتسکی . 4/ کوردو ئەرمەن ، پەیوەندیە مێژوییەکان
- 5/ کوردستان و کوردەکان.
- 6/ گیڤـــــــــــــــــــارا